

CSENDŐRSÉGI LAPOK

SZERKESZTI PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 8 K, fél-
évre 4 K, negyedévre 2 K aranyértékben

Megjelenik
havonta kétszer

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, I., Országház-utca 30.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy Isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Korlátlan kimaradozás.

Nem sajtóhiba. Akarattal írtuk így: kimaradozás és nem kimaradás. Távol áll tőlünk, hogy azokat a jogokat bíráló alá vegyük, amelyek szabályzataink értelmében bajtársainkat megilletik. Nem szólnak tehát soraink azoknak, akik ezzel a jogosultságukkal még a mai nehéz viszonyok között is úgy élnek, hogy azt gáncs nem érheti. Szólunk ellenben azokhoz, akik szabadidejükben nem találják helyüket a laktanyában s amint vacsora után leteszik a villát, szórakozás után szaladnak ki a laktanyából s ha őrsparancsnokuk intó szavával találják szemben magukat, indignálódva csak arra tudnak gondolni, hogy hiszen a korlátlan kimaradozásra joguk van, minnek hát az őrsparancsnok „akadémakodása”. Ezek a kimaradozók, akikhez néhány őszinte bajtársi szavunk volna.

Nem a levegőből kapjuk ezt a megállapításunkat, hanem abból a sok levélből, amely ezzel a kérdéssel hozzánk érkezik. Különösen fiatalabb bajtársaink ostroma szakadatlan e téren s mi ismételt és ismételt meg is adjuk a választ.

Válaszaikban mindig csak a puszta tény, a jogosultság tényét közöltük a korlátozás lehetőségének és alapjának megemlítésével. Véleménynyilvánításra alkalmasabb ez a mindenkinek szóló, semleges hely.

Nemrégiben szemtanúi voltunk a Városligetben egy jelenetnek. Az ujságok hasábjairól bizonyára olvasóink előtt is ismerős „Róbert bácsi” közismert kondérjai körül lerongyolódott, az éhségtől szikrázó szemű emberek tömege csoportosult és várt rendületlenül — egyik-másik már másfél órája —, hogy megkapja a maga levesporcióját. Csak levest, kenyér nélkül.

És kanalazták, nem is kanalazták, de düledt szemmel habzsolgáltak az üres levest ennek a tragikus sorsú országnak még tragikusabb sorsú keresztény hajótöröttjei, akik között bizony nem egynek az arcvonásaiból láttuk, hogy nem is olyan régen még jobb napokat látott.

Csak egy kis epizód ez a nyomorúság garázdálkodásából, amelynek számtalan és számtalan jelenetét, könnyes és véres tragédiáját találjuk az ujságok szenzációiban s még számtalanabbját az ismeretlenség szürke takarója alatt.

Most pedig engedjék meg bajtársaink, hogy ez egyszor szerkesztői üzenet helyett egy szerkesztői

kérdéssel forduljunk hozzájuk. Az igaz, hogy a szabályzat alapján szabad a csendőrnek ébresztőig kimaradnia, de kérjük: az emberiség megengedi-e azt, hogy ez a kérdés oly fontos szerepet vigyen az életünkben, amikor körülöttünk embertársaink ezrei és ezrei korgó gyomorral lesik a kondér fenekét, vajjon jut-e nekik is egy tányérral az üres levestől.

Elismerjük mindenkinek azt a jogát, hogy az élet kellemesebb részéből is kivegye részét, ha jó sorsa azt lehetővé teszi számára, de nem ismerjük el helyesnek azt, hogy valaki tekintet nélkül a körülötte nélkülöző, vergődő embertársaira, belevesse magát a szórakozások sorozatába és görbén nézzen azokra, akik egy kissé lemondóbb, szerényebb életmódra akarják őket szoktatni.

De egyébként sem lehetünk helyeslői az ilyen életmódnak.

A gyakori kimaradozás korcsmába viszi a csendőrt, ahol kétes értékű barátokat szerez magának, előbb-utóbb ráragad a dorbézolás szenvedélye, esetleg kártya, adósságok s végül a teljes anyagi és erkölcsi romlás. Alkalmazkodjunk ahhoz a tényhez, hogy illetteink józan beosztással biztosítják számunkra a rendes emberi életmódot, de arra már nem futja, hogy a kimaradozásokkal járó kiadásokat elbírjuk. Erre nincs pénzünk, de ez nem is baj, mert ha rengeteg embertársunknak kenyérre sem jut, akkor ne elégedetlenkedjünk, ha nekünk csak borra és kártyára nem futja.

És amit tulajdonképpen legelső sorban kellett volna említeniünk: az a csendőr, aki a szolgálatmentes éjszakáit nem alussza át, képtelen arra, hogy szolgálatában megfeleljen.

Könnyű leszokni a kimaradozásról, csak egy-kétszer legyünk képesek a kifelé húzó vágnak ellentállani. A szórakozás nem nyújt örömet és üdülést, ha megszokottá válik. Talán egyedül a könyv az, amit megenni nem lehet s ami mindenkor hűséges, szórakoztató, jó barátunk marad.

A korlátlan kimaradás jogosultságát megadta szabályzatunk a csendőrnek azért, mert feltételezi róla, hogy ha szolgálata keretében, fegyverrel a vállán megállja a helyét, megtalálja magánéletében is a helyes utat s a szabad idejével való korlátlan önállóságával nem él vissza önmaga és végeredményében a szolgálat rovására.

Aki nem tud észszerűen élni a jogaival, arra ráfér e tekintetben is az irányítás és ellenőrzés s ha ma még rosszul esik is ez neki, később nagyon hálás lesz annak, aki nem engedte arra az útra tévedni, amely vagy igen gyakori, több-kevesebb időre szóló „otthonartózkodásra”, vagy pedig állandó és korlátlan kimaradásra: a testületből való végleges kimaradásra vezet.

A géppuska ismertetése és harca.

Irta: HAZAI IMRE százados,
géppuskás századparancsnok

(2. közlemény.)

7. Hevederezés.

Történhetik töltőgéppel vagy töltőfával. Az előbbi a gyors munkát teszi lehetővé, működése azonban csak részben tökéletes; miután szerkezeti hibái vannak. A kölcsönös előnyök és hátrányok elbírálására szolgál az alábbi táblázat:

	250 töltény hevederezéséhez				Ehhez szükséges idő
	dobozok bontására	kitérítésre	hevedezésre	a töltőgéphez	
	szükséges kezelők száma				
Töltő deszkával...	1	1	1	—	12 p.
" géppel...	1	—	—	1	5 p.

A hevederezéssel kapcsolatos kérdésekre (kik végzik ezt, mikor és hol stb.) útbaigazítást fog nyújtani a „Lőszerpótlás” fejezet.

IV. A géppuska tüzelése és a tűz vezetése.

1. A géppuska hatása.

A géppuskához éppen úgy a 93 M. éles töltényt használjuk, mint a puskához. Az egyes lövés a célban ugyanazt a hatást idézi elő, mint a puskalövedék. A lövések gyors egymást követő becsapódása folytán az ok rázkódtató hatása fokozódik, s így a behatoló képesség növekszik. A géppuska magyszórása igen kicsiny; ebben a találatok sűrűbben fekszenek, mint a puskából tett lövéseknél. A géppuskatűz igen hatásos, ha a mag rajta fekszik a célon; viszont aránylag kis távolság megállapítási hibák tüzet teljesen hatástalanná tehetik. Tömör célok ellen hatása megsemmisítő, kiterjedt szélességbe

és mélységbe tagozott célokkal szemben pedig lekötő hatása érvényesül.

A géppuska csekély kiterjedésénél fogva rejtve, vagy álcázva könnyen tüzelőállásba hozható; nagy lögyorsasága bármely harcserű cél leküzdését kiadósan biztosítja még a legnagyobb távolságon is, miután löszabatossága kiváló; tüzeinek mozgékonyasága módot ad arra, hogy a pillanatról-pillanatra változó célok ellen is tűzerejének teljes értékével tudjuk alkalmazni.

A géppuska a tűzzel való rajtaütés és a meglepés elsőrangú fegyvere. Tüzeinek legértékesebb jellegét a hatástömörítésben és a tűzösszpontosításban látjuk. Fizikai hatása a célban igen nagy, erkölcsi hatása teljesen elüt a többi modern tüzgép bármelyikétől. A géppuskatűzbe jutott csapatot a lövedékek gyors, egymást követő becsapódása (mp.-kint 8 lövés) vagy elsívítése, a csattanások gépies üteme, mely a szórótűz folytán hol erősödik, hol gyengül, szinte lenyűgözi, a földre fekteti; támadási lendülete erőtlenné válik, s a vezetés igen megnehezül. A csapat magatartása géppuskatűzben mindenkor erkölcsi értékének fokmérője.

A géppuska szerkezetének technikai érzékenysége, a lőszerpótlás és könnyen sebezhetősége teljesértékű kihasználását a leggyakrabban hátráltatják.

2. Célzási szabályok.

A célzás éppen úgy, mint a puskánál, csapott cél-gömbbel történik. A mellső lábak belső csöveinek szükséges mérvű kihúzásával, vagy betolásával érjük el azt, hogy az irányél mindig vízszintes legyen. Ez a géppuskánál különösen fontos, miután az irányél vízszintes helyzetbe hozása egyúttal a csúsztatósín vízszintes helyzetét is jelenti. Szélességben kiterjedt, vízszintes célok-nak szórótűzzel való lövésénél ennek a szabálynak a mellőzése azt eredményezi, hogy a zárt mag egy része a cél előtt vagy mögött fog feküdni.

Ha azt tapasztaljuk, hogy a becsapódások közvetlenül a cél előtt (20–30 m.) mutatkoznak, akkor ne irányzékhelyesbítéssel vigyük a magot a célba, miután ez időrábló és sok esetben nem is pontos. Ehelyett az irányzó gyakoroljon a fogantyúrészre gyenge nyomást, s rögtön látni fogja, hogy a nyomás erősítésé-

Aratódal.

Kaszacsengés . . . kaszapengés . . .
Magyar puszták siri csendjét
Hangos zsvaj üli meg,
Kalászfejek megremegnek,
Súgnak-búgnak, földre esnek,
Csókos lelkük sír, zizeg . . .

S túl a tenger pusztaságán
Szálló, magyar sóhajtatson,
Hulló könnyzaporon át
Hallik . . . szellő messze hordja
Palotákba, kis kunyhókba
A magyar föld himnuszát:

Félre bánat! Sutba kétség!
Televényünk szent reménység,
Iger éltet, sohse csal . . .
Hazai föld, drága, édes!
Halleluja százszor Néked
Áldva-áldott ős-ugar!

Kaszacsengés . . . kaszapengés!
Szegény ország vérző testét
Tépdesheti száz vihar —
Hosszú, kínos, nagy tusára;
Kalászerdők zsolozsmája,
Lesz a győzedelmi dal! . . .

Vályi Nagy Géza.

Tunisz.

Irta: dezséri BACHÓ LÁSZLÓ ny. tüzérszázados.

(Első közlemény.)

Hajnalodott, mikor Maltából jövet, az Afrikát és Sziciliát szétválasztó szorosban a tengerből meredeken kiemelkedő Pantelleria sziklaszigetet jobbkéz felől elhagyva, a kietlen, sárgás afrikai part felbukkant a horizonton. Elhajózva Kelibia arab falú előtt, megkerültük Afrika legészakibb pontját, a Capo bon-t és a csendes, fodortalan vizen befordultunk a tuniszi öbölbe. Egyszerre hajónk hirtelen megáll, az elébünk siető evezősbáráról felveszi a pirosfezes, olajbarna arab pilótát, ki helyét a parancsnoki hídon elfoglalva, hajónkat a tuniszi kikötőt elzáró golettai szoroson át bevezeti a körülbelül tíz kilométer hosszú és hét kilométer széles, sekélyvizű tóba. Ennek tuniszi tó, arabul El-Bahira a neve.

Ennek a tónak a közepén keskeny, csak egy hajó számára járható csatorna van vájva, amelyiken a hajók közlekednek. Helyenként kitérők vannak építve, úgy, mint a szuezi csatornában. Ide nagyobb hadihajók be sem jöhetnek, ezek a Goletta városka előtti külső kikötőben horgonyoznak.

Mig hajónk lassan, óvatosan, félgöz alatt haladt a csatornán az előttünk már látható fehér város, Tunisz felé, az arab gyerekek egész raja hemzsegett körülötünk, ki csónakban, ki úszva és nagy lármával kiabáltak fel hozzánk, hogy dobjunk le néhány garast nekik. Mikor a pénzdarábok a tengerbe estek, nosza lett nagy riadalom, a barnabőrű meztelen kölykök a víz alá buktak, úsztak, mint a fióképák és pár pillanat múlva a bedobott aprópénzt a fogaik között tartva bukkantak fel a víz színére, pajtásaik éktelen sivalkodása, viháncolása mellett. Ezt a műveletet, valahányszor egy pénzdaráb a tengerbe hullott, ezek a reményteljes fekete esemeték megismételték és valóban olyan mutatvány-

vel a becsapódások mind jobban és jobban közelednek a célhoz. Ennek az a magyarázata, hogy használt géppuskánál a fogantyúrész benyomása által a sarkcsap a hüvelyből, ha csak 1–2 mm.-t is kiemelkedik, a csőtorkolat elmozdul fölfelé, s így nagyobb lőtávolságot kapunk. Ugyanezen elv szerint járjunk el akkor is, ha a lőtávot csökkenteni akarjuk, csak ez esetben a fogantyúrész lövés közben emelni kell. (A csőtorkolat súlyed.) Ugyancsak használt géppuskánál egész csekély oldal eltérés kiküszöbölésénél mellőzhetjük az eltolható nézőke alkalmazását és pedig azért, hogy ha a becsapódásokat balra (jobbra) akarjuk eltolni, a fogantyúrész jobbra (balra) szorítjuk el.

A célpont megválasztásánál és a középső találati pont helytelen fekvése esetén ugyanúgy járjunk el, mint a puskával való lövésnél.

A helyesbítések mértéke nagyban függ a terepalakulattól is. Emelkedő terepnél a becsültnél nagyobb, eső terepnél a becsültnél kisebb helyesbítést alkalmazunk.

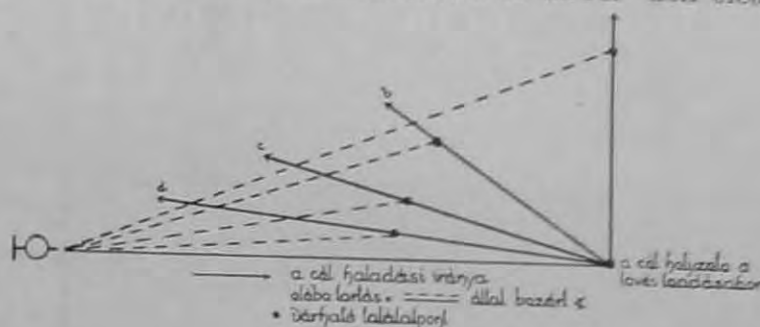
3. Mozgó célra való lövés.

A mozgó célokra való lövés — éppen a tüzelési idő tartamának várható csekély mérve következtében — az eljárási módok alkalmazását illetőleg igen nagy gyakorlatot igényel. Gyors jármódban haladó lovaság és páncélos járművek leküzdésére csak igen rövid idő fog rendelkezésre állni.

Ily célokra való lövésnél, ha a célpontot a célon választjuk, azt sohasem találjuk el, mert míg a lövedék a célhoz ér, ezalatt a cél egy bizonyos utat már megtett. Minél nagyobb a cél távolsága (vagyis a lövedék által megtett út) és az minél gyorsabban halad, annál messzebb jut a becsapódási ponttól. Ha a célt el akarjuk találni, a géppuskát elébe kell tartani. Az alábbi ábrából kivethető, hogy az elébe tartás akkor a legnagyobb, ha a cél (h) a löirányra merőlegesen halad (a); minél kisebb szöget zár be a cél haladási irányu a löiránnyal (b, c, d), annál kisebb lesz az előretartás, (ha a cél sebessége minden esetben ugyanaz).

Az előre tartás mértékét megkapjuk, ha a lőtávolságnak megfelelő röpidőt szorozzuk a cél látszólagos sebességével.

Például a géppuskától 600 m.-re egy szántáson halad egy könnyű hárkocsi. 600 m.-re a röpidő 1,67 mp. A hárkocsi sebessége mp.-kint 9 m. Tehát $1,67 \times 9 = 15,03$ m.; tehát a hárkocsinak 15 m.-rel kell elébe

13. ábra.

célozni. Fenti számítások csak általános támpontot adnak a lövéshez. Jelen esetben a leadott sorozattűz felporzásából könnyen meg tudjuk állapítani a helyes elébe tartást.

Oly célokat, melyek gyors mozgással a löirányban a géppuska felé vagy az ellenkező irányban haladnak, a következő eljárással küzdjük le: Megbecsüljük a cél távolságát (900 m.), a becsült távolság $\frac{1}{3}$ -ban a terepen egy segédcélpontot választunk s arra a géppuskát belőjük. A tüzet akkor nyissuk meg, mikor a cél közvetlenül a segédcélpont előtt mozog. Az előkészületeket úgy tegyük meg, hogy a rajtaütésszerűen leadott tűz elől a cél már ne térhessen ki.

Oldalt mozgó célokat követjük a szóráskevével s mikor az a célt takarja, akkor a szórás gyorsaságát úgy szabályozzuk, hogy az a cél haladási sebességével egyezzen.

Az elébe tartás mértékének megállapítása számítás útján hosszadalmas, egyébként pedig nagy gyakorlatot igényel.

Az alábbi gépies eljárás megkönnyíti az irányzó munkáját és lehetővé teszi azt, hogy a mag a célt

ban részesítettek bennünket, aminők akármelyik bűvárnak, vagy akár cápanak is, becsületére váltak volna. Ennek az olesó szórakozásnak azonban hamarosan vége szakadt, mert mikor a móló felé közeledtünk, a gyerekek otthagytak bennünket, hogy egy másik, utánunk megérező hajó utasait szórakoztassák néhány vörös rézpetákért.

Tuniszia a föld egyik legklasszikusabb földje, Tunisz pedig egy nagy történelmi multu ősrégi mór város. Az arab költők „illatos menyasszony” néven emlegetik, amely epithetonnak van is valami jogosultsága, ha nem is abban az értelemben, mint azt a fehér várost megéneklő afrikai póéták gondolták. Helyenként ugyanis olyan illatok terjengenek az utcákon, melyeket egy fehér menyasszonynál igen szívesen nélkülözünk. A város másik arab neve „El Hadhera”, a zöld város. Ebben is ellen kell mondanom a költői szabadságot igen tágran értelmező arab költőknek, mert bizony ez az illatos menyasszony, aki északafrikai testvérei, Alexandria, Algir és a többiek között még a legjobban megőrizte bájos keleti jellegét, igazán nem zöld, hanem hófehér.

Talán azért nevezték el zöldnek az arabok, kik a sivatag sárga és a házak krétaszínéhez vannak szokva, mert a zöld szín a sivatag lakójának a kedvence színe, amely oázist, vizet, életet jelent, vagy azért, mert a házak közül itt-ott kikandikáló növények zöldje az egyedüli más szín, amely kissé tarkítja a város monoton, vakító fehérségét. Ha végignézz az ember Tuniszon, a laposfedelű házak közül néhol kiemelkedő pálmákon és narancsfákon, no meg a házak, mecsetek és minaretek zöld kapuin és rácsain kívül minden fehér, csak néhol halványsárga.

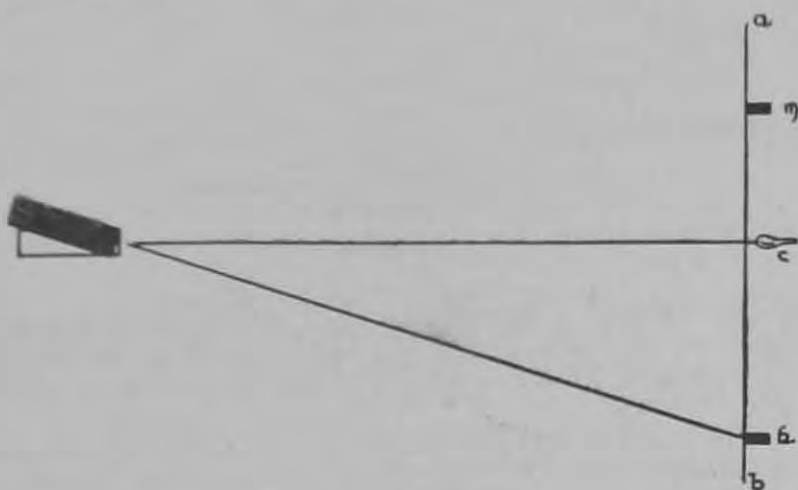
Árnyék sehol. A kép oly valószínűtlen, oly légies, mintha az egész város levegőből volna, mint valami halavány, mondhatni irreális színekből összeszőtt délifáb.

A házak fehér falai terraszszerűleg emelkednek egymás felett a legmagasabb pontig, a Kasbah-ig. A magas falakon helyenként látni egy-egy lerácsozott ablakot, vagy művészetre valló, finoman kidolgozott erkélyt. A majdnem egyforma kinézésű, csak nagyságban különböző házak monotonijából a mecsetek pupos kupolái és a különféle alakú, halványsárga, kövekkel és mozaikkal kirakott minaretek emelkednek ki és büszkén mutogatják a krétakockákhoz hasonló házak felett a felső emeletheik patkóalakban ívelt márvány-arkádjait. Távolabbról nézve ilyen Tunisz, fehér házaknak kompakt tömege. El sem akarja az ember hiúni, hogy az egymás háttára hányt házak között nyílt terek vagy utcák is létezhetnek. Olyan látkép ez, mely talán évezredek óta nem változott, leszámítva a város falain kívül épült európai negyedet. Profán házaival ez csak azért van itt, hogy villanyos vasutainak csengetésével zavarja az „illatos menyasszony” boldog álmait s hogy bennünket, kik ebben az ezeregyéjszakai milióban szintén álmodozni akarunk, visszarántson a gözszirénák és villanyoscsengők huszadik századbeli kegyetlen valóságába.

Afrika harmadik legnagyobb városa volt az ókorban Thunes, a pünök idejében Thanais, a mai Tunisz. Évezredek, változatos multa tekint vissza. A história nem jegyezte fel, ki volt az alapítója. A pünök Thanais perzsa istennő után nevezték el, a Tunisz név pedig berber eredetre vall a tudósok szerint. Az bizonyos, hogy itt feníciai gyarmatok voltak, mielőtt Utica és Carthago léteztek volna. A Krisztus urunk előtti V. század történelme Tuniszról mint Carthago szövetségéről beszél és megemlíti, hogy a beenszülött berbertörzsek, melyek megunták a kalmár feníciai gyarmatosok uralmát, fellázadtak és a várost majdnem teljesen elpusztították. Tunisz azután részese volt Carthago és Utica virágzásának és későbbi szomorú napjainak; Agathocles és Regulus innen nyomultak elő

állandóan fedje. Ennél az eljárásnál az eltolható nézőkét és a keresztikaron levő vonásbeosztást hasznosítjuk.

Egy motorkerékpáros halad „a”-ból „b” felé, az irányzó tűz alá akarja fogni. A géppuskát beirányítja „c” fára és megnyitja a tüzet, mielőtt az „m” cél a „c” fát elérte. Az alatt, míg a lövedékek a fát eljutnak, a cél „k”-ig halad, vagyis ezalatt az idő alatt a „c-k” utat tette meg.

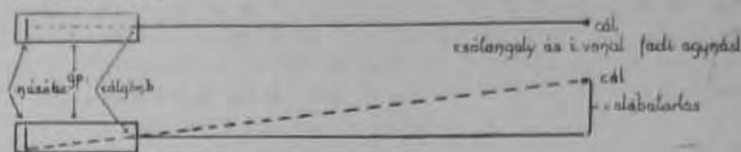

14. ábra.

Ez az út jelenti azt a mértéket, amennyivel elébe kell tartani, hogy a célt eltaláljuk, illetve, hogy a géppuska vízszintes szórásával követve a célt, a mag azt állandóan fedje. Ezt a mértéket az irányzékra a következőképpen vesszük át; a géppuskát a tűz megnyitásánál használt irányzékkel becélizzuk a „k” pontra. Ezután a nézőkét addig toljuk jobbra, míg a meghosszabbított irányvonal a fát metszi. Ha most a géppuska — melynek irányzékán az előre tartás már rögzítve van — irányvonalával követjük a célt, akkor az állandóan a géppuska szóráskevéjében fog mozogni.

Az alábbi két ábra azt mutatja, hogyan alakul a csőtengely és a meghosszabbított irányvonal egymás-

hoz való helyzete, ha a) rendesen célzunk, illetve, ha b) előre tartással.

15. ábra.

4. Az átlövés.

A géppuska a gyalogság tűzerejének a gerince. Mint ilyen a lököerővel a legszorosabb együttműködésben, a gyalogsági harc minden részletében a támogató feladatok egész sorát oldja meg. Munkája a megszakítás nélküli, folyamatos lötevékenységek láncolatából áll. Beálló tüzszünetek, történjenek azok akár lötechnikai, akár harcászati okokból, azonnal éreztetik hatásukat a lököerő harcánál.

A tüzszünetek leggyakoribb oka a tüzelőállás-változtatás. Hogy erre minél ritkábban legyen szükség, a tüzelőállás olyan legyen, hogy onnan a géppuska minél hosszabb ideig tudjon tüzhátást kifejteni.

A múltban a géppuska a küzdő puskákötélékekkel egymagasságban nyert alkalmazást, vagyis azok előre mozgása a támadás alatt szükségessé tette a géppuskák állandó, lépcsőzetes előre mozgását, minek következtében a tüzerő folytonossága nem volt meg. Mindenesetre nyugodtan lehet állítani, hogy ezen harcmodor következtében a géppuska tűzerejének csak mintegy 60% lett kihasználva. Lendületes támadásnál ennek hátránya különösen szembeszökő volt.

A világháború alatt a géppuskák alkalmazásánál nagy változások történtek. A géppuska a támadás ütemét már nem veszi át, hanem jó kilövést nyújtó tereprészen befészkel magát, maga elé engedi a puskás rajokat s azokon átlöve, vagy a hezagokon keresztül tüzelve nyújt tüzhátalmat. Ennek a megoldásnak az előnye az volt, hogy a géppuskának csak igen ritkán kellett állást változtatni, de akkor azután tértnyerően. Másik nagy előnye abban rejlik, hogy a lököerőt a géppuska tartósan tudja tüzhátalomban részesíteni.

Carthago felé. Mint római provincia, Africa Nova, Tunisz is osztozott a birodalom változó sorsában egész a nyugati és keletrómai birodalom összeomlásáig.

A Tunisz mögött elterülő nagy sivatagban élő bérék, a város valószínű alapítói, kiknek fővárosai a tengerparttól távolos Kairuan és Mehdia voltak, később sem kapták vissza régi szép városukat, mert ennek előbb az Európából kiűzött vandálok pusztítását kellett elszenvednie. A vandálok Genserich királyuk vezetése alatt Tangertől egész Carthagóig menő diadalmas rohanásuk közben Tuniszt is elfoglalták s később birodalmukat Tripolisra, Maltára és Szardínia szigetére is kiterjesztették. Afrika északi partjain garázdálkodtak mindaddig, míg át nem kergették őket az Atlasz tulsó oldalára. Ott azután megtorpan a pusztító vandálok diadalmas ereje, a sivatagban ők sem bírtak, a Természet örölte fel azokat, kik annyi népet emésztettek meg.

Azután jött az izlám. A VII. században a vandáloktól megszabadult Tunisz a hódítva előrenyomuló félhold diadalszekere alá került, teljesen be is hódolt neki. Jól is érezhette magát a kalifák által kinevezett emírek kormányzata alatt, mert mikor a kalifák seregei Északafrikából a kereszténységet kiirtották, Tunisz a keleti kultúra, tudomány és művészet egyik legnagyobb emporiumává vált. Jelentőségében messze felülmulta a kalifák afrikai birodalmának többi városait. Itt telepedtek meg a Spanyolországból kikergetett mórok egyes törzsei is.

Északafrika romantikus életű nagyura, Chaireddin Barbarossa, az algiri kalózállam feje a XVI. században Tuniszra is rátette a kezét. A romantikus rablóvilág is igen tetszhetett Tunisz lakóinak, mert a következő évszázadokban résztvettek az algiri tengeri rablóknak az egész ismert földön hirhett rablóvállalataiban. A kalandos rablóportyázásokból és az Oriénttel való tengeri és szárazföldi kereskedeleméből a tunisziak nagy jólétre tettek szert. De a rabszolgakereskedésből kínáló bús hasznot sem vetették meg a derék

tunisziak s üzték is ezt a nemes foglalkozást hihetetlen mértékben. Paulai Szent Vince is két évet töltött el a tuniszi martalócok rabszolgaságában s kiszabadulása után ennek emlékére egész életét a gályarabok gyámolításának szentelte.

Sok ház van ma is Tuniszban, köztük a Sidi-Mahrez mecset is, amelyet keresztény rabszolgák építettek.

Keresztény szemüvegen nézve a dolgokat, rettentő világ lehetett itt akkor, hiszen mikor az algiri kalózok államát szorongató spanyolok 1535-ben Tunisz ellen is expedíciót vezettek, V. Károly spanyol király katonáinak nem kevesebb, mint húszezer, a városból megszökött lázadó rabszolga, valamennyien keresztények, nyitotta meg Tunisz kapuit. De hát itt mindent muzulmán szemmel kell nézni, a város multját is, jelenét is, mert máskülönben lehetetlen volna megérteni, miként lehetséges az, hogy úgy Tuniszia, mint Afrika többi, daliás multra visszatekintő muzulmán államai ma oly diestelen jelent élnek. Ezt csak a muzulmán népek hihetetlen fatalizmussal lehet magyarázni, mely a jó napokban nem tekint a jövődöbe és a szerencsétlen időket pedig fogesirkogotva bár, de külsőleg teljes nyugalommal türi. Jön még jobb világ is, ha Allah úgy akarja, de akkor jaj a gyauroknak... Minden tuniszi embernek, amint méltóságteljesen elnéz az európai feje felett, ezt a gondolatot lehet a szeméből kiolvasni.

De térjünk vissza ismét a történelemhez.

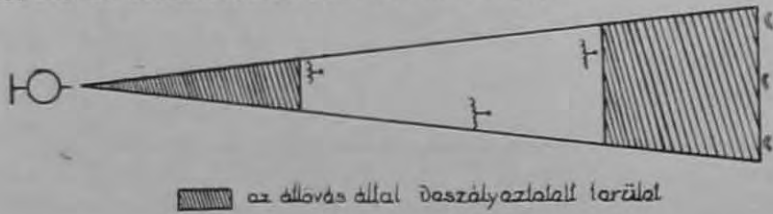
A spanyol uralom sem tartott sokáig, Juan de Vega és a tengerek legendás alakja, Don Juan de Austria hiába kíséreltek Tunisz elleni hadjárataikkal, a tuniszi mohamedán állam a konstantinápolyi kalifa, a török szultán fennhatósága alatt megtartotta függetlenségét és az 1705-ben Husszein Ali Ben Turki által alapított Husszeinita dinasztia uralma alatt fittyet hányt az európaiak inváziós kísérleteinek.

(Folytatjuk.)

Az átlövésnél igen nagy óvatossággal járjunk el, nehogy a saját csapat biztonságát veszélyeztessük.

Minden egyes esetre érvényes szabály az, hogy a legelső röppálya legalább 5 m.-re legyen a saját csapat felett. Minél nagyobb a lőtávolság, tehát minél meredekebb a röppálya, ennek a szabálynak annál könnyebben lehet eleget tenni.

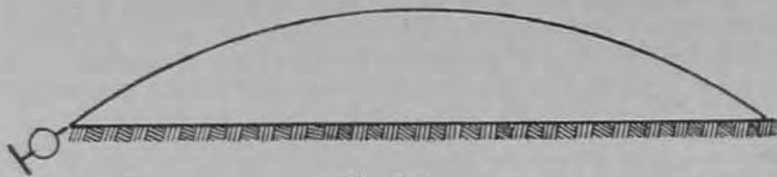
Sík terepen, ha a saját csapat felett át akarunk löni, a géppuskának az ellenségtől legalább 800 m.-re kell lenni. Viszont a saját csapat legalább 300 m.-re legyen, de semmiesetre sem 600 m.-en túl.

16. ábra.

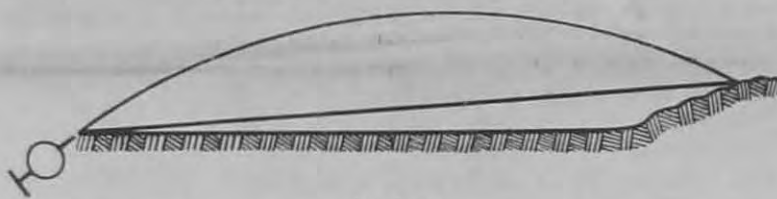
Ennek a szabálynak eleget téve, az átlóhatóság szempontjából biztosított területen a saját csapat veszélyeztetése ki van zárva. Sík tereppel csak ritkábban számolhatunk; az átlövés lehetősége lényegesen nagyobb, ha a terep a célnál emelkedik, vagy pedig ha a géppuska tüzelő állása magasabban fekszik, mint a cél.

Sík terepen.

17. ábra.

A terep a célnál emelkedik.

18. ábra.

A géppuska tüzelő állása magasabban fekszik, mint a cél.

19. ábra.

Az egyes estekre az átlóhatóság táblázatok alapján állapítható meg.

Az átlövés módot nyújt arra, hogy a támadást egy-két tüzelő állásból tudjuk támogatni, sőt lehetőséget nyújt arra is, hogy különösen kedvező esetben egy tüzelő állásból rohamtávolságig tudjuk a támadást tüzzel támogatni.

Az átlövésnél mindig elsősorban a saját csapat biztonságát kell szemelőtt tartani.

Biztonsági rendszabályok:

a) A legelső röppálya legalább 5 m.-el legyen a saját csapat felett.

b) A talaj, ahol a tüzelő állást választjuk, annyira szilárd legyen, hogy a géppuska csőtorkolata a lövések okozta rázkódtatás folytán ne sülyedjen (szántásban, futó homokkal borított területen választott tüzelő állásból az átlövés kockázatos, ha azonban a viszonyok erre mégis kényszerítenek, akkor a biztonsági irányzékállás megállapításánál ezt különösen figyelembe kell venni).

c) Átlövésnél a géppuskában új cső legyen (vagy alig használt), mert annak a löszabatossága kellő biztosítékot nyújt.

d) Kifogástalan löszert használjunk, s lehetőleg a legutolsó két gyártási évből valót. Hosszú ideig tárolt, vagy az időjárás viszontagságainak kitett löszert felhasználása esetén sűrűn kapunk rövid lövéseket.

e) Az átlövés csak tiszt jelenlétében történhetik, kinek személye biztosítékot nyújt arra, hogy a számítások és az elővigyázati rendszabályok pontosan lesznek végrehajtva.

f) A fogasívré a tüzelés megkezdése előtt olyképen kell felerősíteni az ütköző szorítókat, hogy az irányzó a függélyes szórást a kívánt mértéken túl ne alkalmazhassa.

g) Az állványban a géppuska szilárdan fészkeljen, vagyis a sarkesaphüvely és a golyóscsapágy ne legyen túlságosan kitágulva, kikopva, mert különben a géppuska elmozdulása a függélyes irányban a szórást lényegesen növeli és rövid lövéseket eredményez.

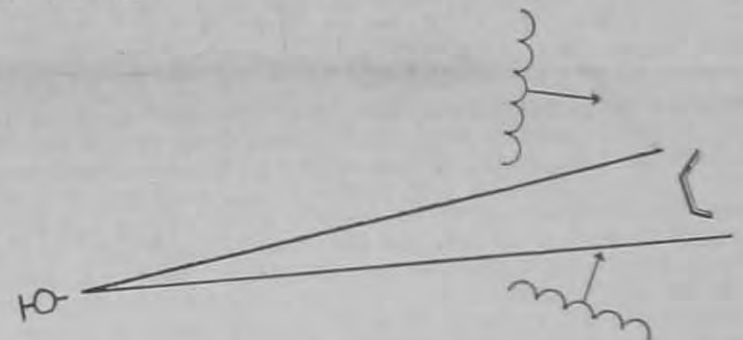
h) Az irányzó ne emelje, vagy szorítsa lefelé a fogantyúrészt, (mert ezáltal a g) alatt említett hátrányos tünetek csak fokozódnak), hanem azt könnyen tartsa kézben.

Békében az átlövés éles löszerttel bármely lögyakorlat keretében tilos.

5. Hézaglövés.

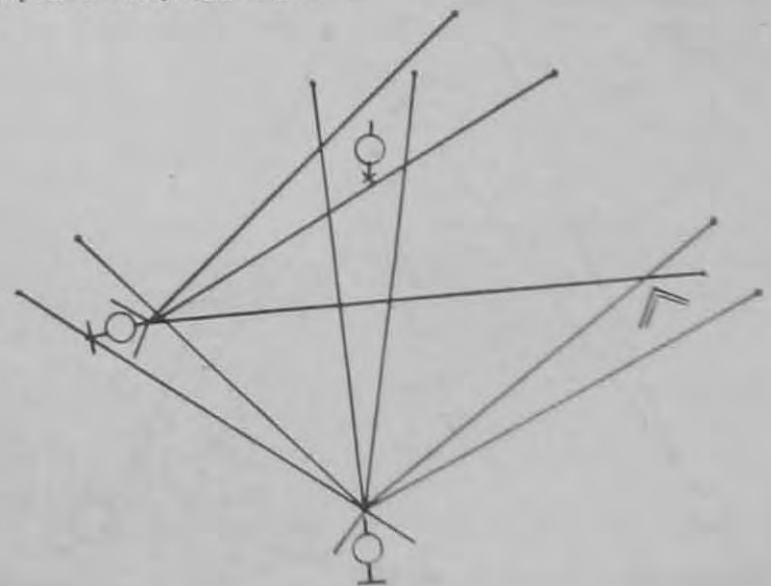
A hézaglövés bevezetése ugyanabból a kívánságból eredt, mint az átlövés. Mentésíteni a gp.-t az állandó tüzelő állás változtatás alól, különösen sík terepen, ahol az átlövés előfeltételei hiányzanak. Alkalmazása különösen értékes, mert:

a) támadásban az ellenségtől kis távolságra az első lépcsőben küzdő gp. rajok állandó tűzoltalmat tudnak nyújtani a puskás rajoknak, anélkül, hogy azok előretörésének ütemét át kellene venniök, miután a mestersegesen létesített hézagokon át tüzelnek, s így tüzerjük érvényesítése mellett is lehetővé teszik a mélységi tagozást.

20. ábra.

b) Védelemben az egyes fészkek kölcsönös támogatására kiváló lehetőséget nyújt és lényegesen megkönnyíti a mélységi tagozást.

31. ábra.

A gp. mindenkör a tüzérség által erősen kutatott cél lesz. Azáltal, hogy a gp. rajok a hézaglövés alkalmazásával mélységbe tagozódnak, a rájuk irányított tüzérségi tűz a puskás rajokat a legkritkább esetben fogja veszélyeztetni.

A hézaglövés alkalmazásánál a saját csapat távolságát pontosan meg kell állapítani. Ez a távolság minél nagyobb, annál nagyobboknak kell lenni a hézagnak, miután a távolság növekedésével a biztonsági tényezőket fokozottan figyelembe kell venni; vagyis a biztonsági eltartás mértéke nő, a terület pedig, melyen keresztül löhetünk, mindig kisebb lesz. Hogy a biztonsági eltartás a saját csapatától mekkora legyen, az táblázatból állapítható meg.

Az átlóhető legkisebb hézag 100 m.-en kb. 25 m.; 300 m.-en kb. 45 m.

Biztonsági rendszabályok:

a) az átlövésre vonatkozó b), c), d), e), g) pontok értelmében itt is érvényesek;

b) a csúsztatósínre mindkét oldalt úgy kell felerősíteni az ütközősorítókat, hogy az egyezzen a biztonsági eltartás mértékével;

c) az irányzó ne szorítsa el oldalt a gp.-t a fogantyúrészre gyakorolt nyomással, mert ezáltal az oldalszórást lényegesen növeli.

7–800 m.-en egy 100 m.-es hézagon már nem bírunk keresztül löni.

Túlkeskeny hézagokon a keresztül lövés csak ponttűzzel lesz lehetséges, szórótűz alkalmazásával a legkritkább esetben.

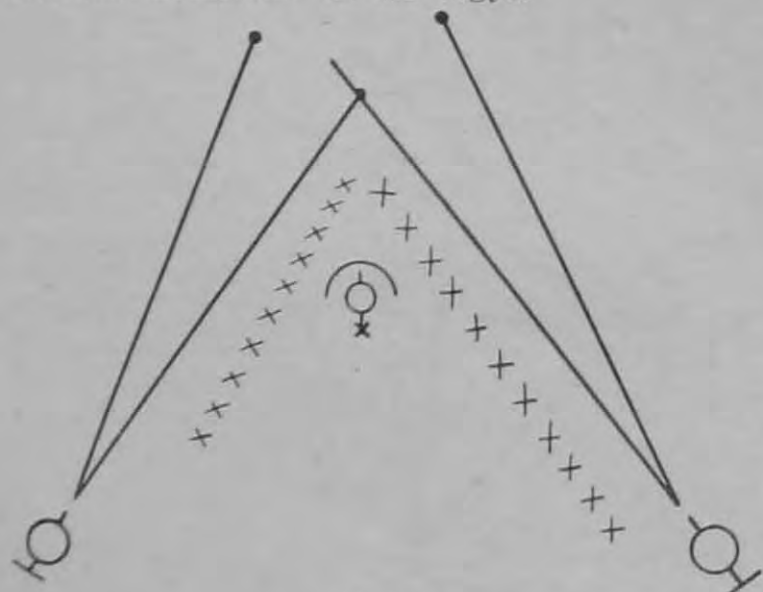
6. Az oldalozás.

A gp. tüzelőállásának kiválasztásánál a legfontosabb követelmény a jó kilövés és az oldalozási lehetőség. A gp. rajoknak nagyobb térközzel való tüzelőállásba helyezése mindig törekedjünk, mert ezáltal könnyen létesíthetünk keresztitűzet, ami a rajok változó támogatását lényegesen megkönnyíti. Ennél figyelembe kell vennünk azt, hogy egy gp. lősávjának szélessége általában 100 m.; ott, ahol hatástömörítést akarunk elérni, ennek a fele.

Az oldalozás előnyeit akkor tudjuk igazán értékelni, ha a pásztázás fogalmát szem előtt tartjuk.

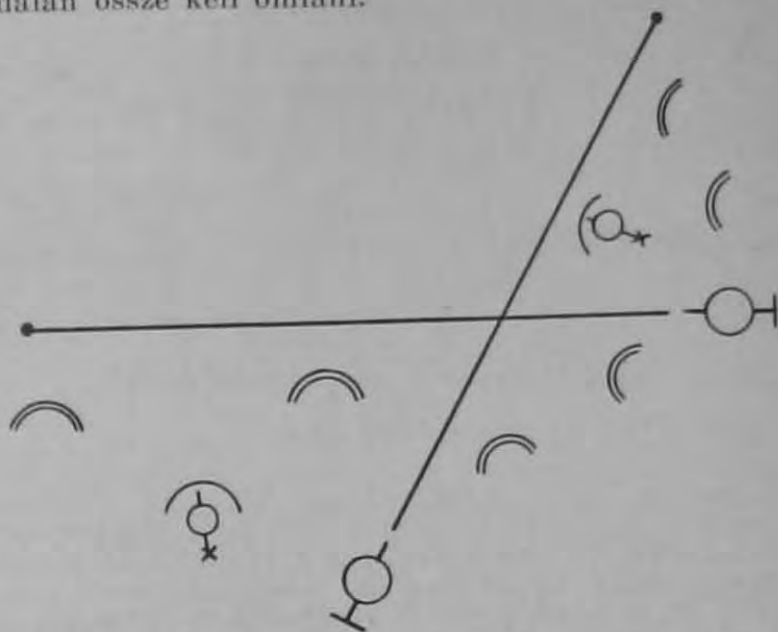
Például 800 m.-en egy szökölő alakra (140 cm. magas) a pásztázott terület nagysága kb. 22 m. Arcúzzal egy szökölő alakokból álló csatárláncot csak tartós szórótűzzel tudunk leküzdeni, miután az egyes lövedékek által pásztázott térhez viszonyítva a cél mélysége elenyészően csekély. Ugyanezt a célt oldalozó állásból tűz alá véve, az egyes lövedékek által pásztázott térbe legalább 4–5 alak jut. Az oldalozó tűz erkölcsi hatása igen nagy, az ellene való védekezés nehéz, a célban elérhető hatás, különösen kis- és középtávolságon, megsemmisítő (a verduni harcokban egy szenegáli lövészalraj, mely két német gp. szak. oldalozó tüzébe jutott, 5 perc alatt állományának 93%-át veszítette el). Alapkövetelmény a tűz rajtaütésszerű megnyitása.

A gp. védelemben nagy löszabatosságánál fogva kiválóan alkalmas arra, hogy az egyes fészkek elé hason, vagy pedig hogy a fészkek térközeibe telepített akadályokat hosszában tűz alá vegye.

22. ábra.

Ezen elv szem előtt tartásával az akadályok telepítését mindig előzze meg a gp. tüzelő állásának kiválasztása és a főlvő irányok megállapítása. Szem előtt kell tartanunk, hogy az ellenséges támadásnak — mely oldalozó gp. tűzbe jut — már az akadály külső oldalán össze kell omlani.

23. ábra.

Az akadálynak nem csak az a rendeltetése, hogy az ellenséget feltartóztassa, hanem főleg az, hogy az ellenséget beleterelje a gp.-k oldalozó tüzébe. Az oldalozó tűz különösen akkor lesz hatásos, ha az az ellenséget akkori éri, mikor az egy természetes, vagy mesterséges akadály elé ér. Az oldalozás legjellegzetesebb alkalmazási módját a rejtett géppuskáknál látjuk. Védelemben a gp.-k fészkekben vannak elhelyezve. Egy fészkekben rendszerint 1 gp. és 4–8 kezelő. A fészkek berendezésénél látszólagos rendszertelenségre kell törekedni. Terepfedezetben szegény területen a rejtés, vagy az álcázás elengedhetetlen. Ott, ahol a terepet növényzet fedi, a gp. fészkek ennek színéhez és alakjához idomuljon. Erdőben fákon, helységben padlásokon, vagy lapos tetőkön telepítjük a fészkeket. Állandóan törekedjünk a meglepetésre, továbbá az átlövésre és a hézaglövésre.

7. A figyelő szolgálat.

A gp.-val szemben támasztott harcászati követelmények megkívánják, hogy a tűz alá vett célban mielőbb hatást érjen el. Ennek előfeltétele a jól megszervezett figyelő szolgálat.

Az irányzó figyelmét a gp. kezelése annyira leköti, hogy az csak közvetlenül a célt figyeli, de a közepes távolságon túl, vagy kedvezőtlen pecsapódási viszonyok mellett, a becsapódásokat csak ritkán fogja látni. A löpor, de különösen az olaj elégéséből származó füst ebben lényegesen akadályozzák. Az előterepet a tűzvezető látszóval ellenőrzi, ő végzi a célfelderítést és állapítja meg a mag fekvését. Helyesbítéseit vagy méterben, vagy vonás számban közli az irányzóval. Figyelő helyét úgy válassza meg, hogy jó áttekintése legyen az előterepre és hogy a gp.-val a látó összeköttetést fenn tudja tartani. Amíg a tűzvezető főfigyelme a tűz alá vett célon nyugszik, addig a kezelők egy része az előterepnek részükre kiutalt sávján belül figyel. Ez által elérjük azt, hogy a tűzvezető a gp. tüzet mozgékonyan tudja alkalmazni a figyelők észleletei alapján.

(Folytatjuk.)

A tapasztalás nagy kincs, de gyakran drága áron kell megszerezni, oly áron, hogy utóbb néha kétkedik az ember, ha nem adott-e többet érte, mint amennyit tán ér. Azonban a legnagyobb pazarlás és a pazarlás legsúlyosabb neme az, midőn megfizetjük a tapasztalás nagy árát és azt nem használjuk.

Kiképzés az ellenszegülések leküzdésére.

Írta: **SZOPPÓ GYŐZŐ** alezredes.

Mikor 25 év előtt a csendőrséghez átléptem, egy kis, alig 20 oldalra terjedő könyvecske ragadta meg legjobban a figyelmemet.

Ez a könyvecske „Vezérfonal a csendőröknek ellenszegülési esetekben követendő magatartására nézve” címet viselte és a gyakorlat tapasztalatai alapján tömören ismertette a csendőr eljárását és magatartását — egy ellenszegülővel, több ellenszegülővel — ellenszegülő és lázongó csoportokkal szemben éjjel és nappal, szabadban és zárt helyen.

Ismertette a bilincs, a kard, szurony és löfegyver használatának módját és rövid útmutatást adott arra nézve is, miként lehet adott esetben egy őrszlaktanyát futólagosan védelmi állapotba helyezni.

Ennek a praktikus tansegédletnek kötelező oktatása úgy az iskoláknál, mint az őrsökön az akkori tanrendekben elő volt írva.

1903. vagy 1904. évben ezt a vezérfonalat — nem tudom, miért — hatályon kívül helyezték s azóta az ellenszegülések leküzdésénél követendő helyes eljárás és magatartás mint önálló oktatási tárgy nem szerepel tanrendjeinkben és sem a régi, sem az új szolgálati utasítás nem szentel ennek a fontos és kényes szolgálati eljárásnak külön fejezetet, hanem elszórtan, részben a csendőr jogaival, részben a szolgálati teendőkkel kapcsolatban ad erre vonatkozólag általános támpontokat.

A volt monarchia osztrák és Bh. csendőrségénél az ellenszegülés különböző eseteinek leküzdése az iskolákban kiképzési ágként szerepelt és az őrsökön is állandó oktatás tárgyát képezte úgy gyakorlatilag, mint elméletileg, itt főleg az írásbeli feladatok keretén belül.

A Bh. csendőrség ezen felül még a harcserű céllövészeti feladatait is innen merítette.

Az írásbeli feladatok alapjául rövid, egyszerű mozzanatokra tagolt feltevés szolgált. Az egyes mozzanatok kidolgozására 10—30 perc volt kitűzve, hogy a csendőrök a gyors gondolkodáshoz illetve elhatározáshoz hozzá szokjanak.

De meg volt ennél a két csendőrségnél lokális jellegű lázongások és nagyobb belső megrázkódtatások, mint forradalmak, felkelések leküzdésére is az előgondoskodás. Alapját ennek a felriasztási terv képezte, mely a készülség elrendelésétől kezdve, a netalán kényszerített visszavonulásig mindenre kiterjedő részletes intézkedéseket foglalt magában.

Így pl. a felriasztási terv az őrskörleteket a békés viszonyoktól eltérő őrsjáratokra osztotta fel, tervszerűen intézkedett egyes exponáltabb őrsök megerősítéséről, emelte a járőrök számerejét, gondoskodott úgynevezett közbeékelte őrsök (Zwischenposten létesítéséről) és előre megjelölte azokat az őrsöket, ahová a tömeg által esetleg szétosztott járőröknek, vagy visszavonulni kényszerült őrsöknek gyülekezniük kellett, hogy azután egyesült erővel újból támadást intézhessenek a lázadó tömeg, mint belső ellenség ellen.

A Krivosijében 1881-ben kitört és Bosznia-Hercegovinára is áttért felkelés alkalmával a

felkelők több őrsöt szétugrasztottak. Ez a szomorú tapasztalat arra készítette a tartományi kormányokat, hogy Dalmácia és Bosznia-Hercegovina exponáltabb pontjain megerősített őrszlaktanyákat emeljen, melyek az ottani csendőrség támpontjait képezték.

Az ilyen védelmi laktanya (Defensionskaserne) mindig emeletesen épült. A földszinten volt elhelyezve a nappali szoba (nálunk iskolaszoba a neve), az őrsparancsnokhelyettes szobája, a konyha és a mellékhelyiségek. Az emeleten volt az őrsiroda, a legénységi szobák és egy tisztii átvonuló szoba.

A laktanyát 20 m. sugarú körben egy háromnegyed m. vastag kőfal vette körül, melyen az épület bejáratával szemben vasabroncsokkal erősen pántolt tölgyfaajtó volt, acéllemezzel elfedhető kis lőréssel. A kőfal embermagasságban ferdén bevágott 50 cm. hosszú, kívül 10, belül 50 cm. széles lőrésekkel volt ellátva.

Magába az épületbe szintén csak egy vaspántokkal megerősített és elreteszeltető lőréssel ellátott tölgyfakapun lehetett bejutni.

Az összes ablakok kétszárnyú, elreteszeltető lőrésekkel elátott vaspalettákkal voltak elzárhatóak.

Az épület bejáratát ezenfelül egy úgynevezett „masikuli” védte, mely a külső kapun esetleg betört és a belső kaput ostromlók leküzdésére szolgált.

A kőfallyal körülvett belső udvarban voltak elhelyezve az istálló, a félszerek, a kút vagy ciszterna. Az őrs kertje a kőfalon kívül volt.

Mint a mondottakból kitűnik, ezek a laktanyák csak gyalogsági tűz ellen nyújtottak védelmet és ennek megfelelően a védők is csak a gyalogság könnyű fegyvereivel voltak felszerelve.

Felszerelésükhöz tartozott még két-három világító pisztoly és masikuli pisztoly, egyszerű optikai távjelzőkészülékek, megfelelő tartalék töltény- és élelmiszerkészlet.

Úgy tudom, hogy közvetlenül a háború előtt és a háború első éveiben egyes kerületi parancsnokságok és kiküldönített határszéli törzstisztek nálunk is javaslatot tettek egyes exponáltabb és határszéli őrsök laktanyáinak harcserű megerősítésére és különleges tűzeszközökkel való ellátására, a javaslatokat azonban felső helyen nem fogadták el. Nehéz eldönteni, hogy vajjon egynéhány ilyen megerősített laktanya képes lett volna-e számottevő ellentállást kifejteni, én alig hiszem. Lokális jellegű mozgalmak esetén talán oltalmat nyújt, erre is azonban csak a legvégső esetben kerülhet sor, mert hiszen éppen zavargások esetén a csendőrségnek nem az a feladata, hogy a laktanyába bezárkózva, csak önmagát védje, hanem, hogy rendet csináljon, ez pedig bizony sokszor áldozatot követel. A Bosznia-Hercegovinai közbiztonsági állapotok és viszonyok a mieinktől lényegesen különböztek s csak természetes, hogy többek között az őrsök elhelyezésénél is az ottani viszonyokhoz kellett alkalmazni.

Nem lehet azonban a boszniai és a csonka-

* Masikuli (mâcheoulis) zárt erkély, melynek padmaljába lőrések vannak vágva, melyeken keresetül meredeken lefelé lehet lógni.

magyarországi viszonyok között ilyen különbséget találni akkor, ha azt a kérdést vizsgáljuk, hogy vajjon nem volna-e szükséges a legénységet nálunk is az ellenszegülések leküzdésénél követendő helyes eljárásra és magatartásra úgy elméletig, mint gyakorlatilag rendszeresen oktatni és kiképezni.

Az új Szolgálati Utasítás 39. §-ában a lényegesen kibővített fegyverhasználat már nem mint *jog*, hanem mint *kötelesség* szerepel; az Utasítás 40. §-a pedig előírja, hogy a csendőrséget fegyveresen megtámadó vagy annak fegyveresen ellenálló néptömeg ellen a csendőrség a rendelkezésére álló összes harcászati eszközöket a harcászati elvek szerint alkalmazza.

Az utasítás tehát a fegyveres ellenszegülések leküzdésében nem lát mást, mint harceljárást, harcot, amelyet a csendőrség az ellenszegülés mérvéhez, illetve a rendelkezésre álló saját létszámához képest csatárként, rajban, vagy még ennél is nagyobb egységben vív. De nemcsak a fegyveresen ellenszegülő néptömeg leküzdése, hanem a fegyvertelen néptömeg vagy csoport, sőt egyes ellenszegülők leküzdése is lényegében nem egyéb, mint harceljárás, amelyhez nemcsak természetadta ügyességre és bátorságra, hanem több-kevesebb szakismeretre is szükség van, mert hiszen a harcot nemcsak a nyers erőviszonyok és a harcászati eszközök viszonya dönti el, hanem az is, hogy melyik fél *tud* jobban harcolni? Ezt a tudást pedig egyedül a kiképzés tudja megadni.

A H. Sz. és a Gy. Gy. Sz.-ok általában nagy súlyt fektetnek arra, hogy nemcsak az egyes parancsnokok, hanem még a csatárok is minél önállóbban és minél öntevékenyebben harcoljanak; nagyon természetes azonban, hogy ennek az önállóságnak csakis a vonatkozó szabályzatok által nemcsak általánosságban, hanem részleteiben is felállított, tapasztalatokon nyugvó egységes harcászati elvek keretein belül szabad érvényesülnie. Teljesen lehetetlen dolog lenne valakit harcba küldeni anélkül, hogy ki ne oktatná legalább azokra az elemi tudnivalókra, amelyekre szüksége van ahhoz, hogy egyáltalán harcolni tudjon; lehetetlen bárkitől is azt követelni, hogy minden kiképzés nélkül önmagától jöjjön reá, hogy adott esetben mit és hogyan kell tennie. Ez nemcsak az egyént, de az összességet is veszélyeztetné, mert tervszerű és céltudatos együttműködés, a különálló apró erőknek egységes, hatalmas erővé való egyesítése csak is egységes irányelvek szem előtt tartása mellett lehetséges.

Ezeket az irányelveket adja meg mindenkinek a kiképzés, amely annál tökéletesebb, minél ösztönösebbé teszi az elsajátítottakat.

Kétségtelen, hogy a csendőrnek az általános harcászati alapelveken való kiképzése a közbiztonsági szolgálat szempontjából nagy fontossággal bír, mert tudásának alapját ez kell, hogy képezze, de az is bizonyos, hogy a tisztán katonai jellegű harcászati szabályok ismerete a csendőrnek nem elegendő, mert azt a közbiztonsági szolgálatban előforduló ellenszegülések leküzdésénél sok esetben nem lehet, sőt nem is szabad alkalmaznia. Egészen más elveket és más eljárást követek akkor, ha egy ellenséges, felfegyverzett csatárokból álló osztag megsemmisítésére törekszem, mintha

egy felerészben asszonyokból és gyerekekből álló tömeget kell békeviszonyok között és büntetőjogi felelősség mellett feloszlatnom; másként viselkedem közelharcban egy ellenséges csatárral szemben, mint egy cséphadaróval felfegyverzett ellenszegülővel szemben, akit még a vele vívott harcban is a lehetőség szerint kímélnem kell.

Az a különbség, amely egy katonai értelemben vett harc és egy békebeli csendőrségi fegyverhasználat között azok céljában, eszközeiben, következményeiben és az ellenfél minemiségében fennáll, azt hiszem, kellően megindokolja azt a különbséget is, amelyet a Szolgálati Utasításban említett és a háborús viszonyok között, ellenséges haderővel szemben alkalmazott harcászati elvek között a legénység kiképzésénél tennünk kell. Világos tehát az is, hogy a legénységet nemcsak az előbbire, hanem az utóbbira is ki kell képeznünk, ha azt akarjuk, hogy feladatának békés viszonyok mellett is meg tudjon felelni. Vagyis a csendőrt a harceljárásban való kiképzéssel párhuzamosan az ellenszegülések leküzdésére is rendszeresen oktatnunk kell és pedig éppen úgy, mint a harc kiképzésénél, alapelvek alapján, mert hiszen az adódó számtalan helyzetek mindegyikében való helyes magatartást és eljárást a legbehatóbb kiképzéssel sem tudjuk vele elsajátíttatni, de viszont azt sem kívánhatjuk, hogy arra minden kiképzés nélkül magától jöjjön reá.

A különböző ellenszegülési esetek leküzdésének általános elveit a csendőrségi szolgálati utasítás és a karhatalmi utasítás állapítja meg, míg a csendőrségnek az általános elveken belül való alkalmazását és az erre az alkalmazásra való kiképzést az új ellenszegülési vezérfonal (mindenesetre jobb cím alatt) hivatott szabályozni,* mely a gyakorlati szabályzattal, lőutasítással és a katonai sportutasítással párhuzamosan haladva, a csendőrségi szolgálat speciális követelményein kell, hogy felépüljön.

Az ellenszegülések leküzdésére irányuló kiképzés elemeit nézetem szerint

erkölcsi tényezők,
szaktényezők és
harcászati tényezők képezik.

Az *erkölcsi tényezőket* az új Szolgálati Utasítás „A csendőr magatartása szolgálatban“ című 6. §-a és részben a X. fejezetben tárgyalt személyi szabályok foglalják magukban és a Szolgálati Szabályzat I. rész, a Gy. Gy. Sz. I. és II. füzet, nemkülönben a „Katonai sportutasítás“ II. füzet idevonatkozó pontjaival nyernek kiegészítést.

A *szaktényezők* magukban foglalják mindazokat az elméleti ismereteket és ügyességeket, melyek az ellenszegülés leküzdése alkalmával nélkülözhetetlenek.

Ide tartoznak:

A csendőr szolgálati jogai és azoknak mikénti gyakorlása.

A karhatalmi szolgálatban való magatartás.

A fogolykíséret és fogolyőrizet.

Az elfogásnál tanúsítandó magatartás.

A bilincs és fűzőlánc alkalmazása.

A kardvívás.

A szuronyvívás és a lökiképzés.

* A tanulmányi bizottság munkaprogramjában szerepel. Szerk.

A harc kiképzés magában foglalja:

A harszerű lökiképzést.

A katonai sportutastítás II. füzetében foglalt közelharc kiképzést.

A kiképzést a harc eljárásban őrsparancsnoknál a rajig, a szakaszsparancsnoknál a szakaszig, főtiszttechnél a századig, törzstiszttechnél a zászlóaljig bezárólag. A kiképzést a harc téri szolgálatban és végül

a sportot.

Azt hiszem, hogy ez az utastítás a legénység helyzetét nagyon meg fogja könnyíteni, mert nemcsak azt fogja előírni, hogy ellenszegülés esetén mit, hanem azt is, hogy *hogyan* kell tennie. Ez pedig sok bizonytalanságot fog megszüntetni.

A mozgófényképek (filmek) hatósági ellenőrzése.

Írta: BARCSAY ADORJÁN m. kir. rendőrfőtanácsos.

Régóta tudott dolog az, hogy amit az ember a saját szemével lát, sokkal élesebben vésődik az emlékezetébe és sokkal több ideig marad meg abban, mint az, amit mások elbeszéléséből, vagy olvasásból ismer meg. A mozgófényképgyártásnak óriási mérvben való folytonos fejlődése folytán fokozottan fennáll ez a tétel a filmekre nézve is.

Egy amerikai tudós, aki hosszú időn keresztül foglalkozott gyermekek oktatásával, igen érdekes kísérlettel bizonyította be az állítottakat. Iskolaköteles koron alul levő apró gyermekeket gyűjtött össze, akiket két külön csoportba osztott be. Az egyik csoportnak egy gyermekmesét mondott el, míg a másik csoportnak ugyanazt a mesét filmen vetítette le. Pár hét múlva levizsgáztatta a gyermekeket, az eredmény meglepő volt. A második csoportba osztott gyermekek mintegy 70%-a többé kevésbé elég jól el tudta mondani az előtte levetített film meséjének tartalmát, 20% emlékezett valami igen kevésre, és alig 10%-nyi olyan gyermek volt a csoportban, aki már semmire sem emlékezett. Ellenben az első csoportba osztott gyermekeknek alig 15%-a emlékezett valamire a szóbelileg előadott — egyébként gyermekeknek igen érdekes — meséből, míg a többi egyáltalán nem is emlékezett semmire.

A filmek ebből a szempontból való jelentőségének felismerése készítette a művelt országokat arra, hogy a filmeket hatósági ellenőrzés alá vonják, mert hiszen a filmek ama különös sajátosságát, amelynél fogva annak meséje szinte észrevétlenül lopódzkodik az emberi elmébe, nemcsak tanító, nevelő irányban lehet értékesíteni, hanem ezzel visszaélve a forradalmasító, nemzetbomlasztó, erkölcslezítő stb. célok szolgálatában is igen eredményesen lehet kihasználni.

Egy pár évvel ezelőtt az egyik bányavidékünkön munkabérkövetelésekkel kapcsolatban igen feszült volt a helyzet a bányavállalat vezetősége és a munkásság között. A mozgófényképezem tulajdonosa — talán nem is annyira véletlenül — az akkoriban dúlt nagyarányú angol szénbányászsztrájkjéről készült filmet is bemutatta műsora keretében. Erre másnap kitört a sztrájk, amit azután alig lehetett valahogy leszerelni.

A franciák németellenes, a németek viszont franciaellenes irányzatú filmekkel uszítanak egymás ellen. Egy szerb filmvállalat pár évvel ezelőtt a budai halászbástya festői vidékén játszotta filmjének egy részét, amit azután a külföldre küldött filmpéldányok feliratain egyszerűen belgrádi részletnek minősített.

A rövid életű, de annál dicstelenebb emlékü ú. n. proletárdiktatura filmügyi népbiztossága számos filmet készítettett „világboldogító” eszméinek népszerűsítésére. Hogy azután „a szociális termelésből fakadó jólét” híveinek táborát, a „gerstli” mellett agyonéhezett nép körében — hála Istennek — nem tudták ezen az úton is szaporítani, az igazán nem rajtuk múlott.

A vörös rémuralom bukásával Budanestre becsődült megszálló oláh hadsereg bevonulása után pár hét-

tel filmet készítettett a magyar főváros „dicsőséges elfoglalásának egretrengető fegyvertényéről”. Egy délután ágyúkat, gépfegyvereket, kézigranátos, rohamsisakos csapatokat vonultatott fel parlamentünk épülete elé és festőien elrendezett műstrom után „példátlan halálmegvetéssel és oroszláni bátorsággal” végre megrohmozták és elfoglalták a teljesen védtelen épületet, amelyben néhány fegyvertelen hivatalnokon, kapuson és szolgán kívül senki sem volt. S közben persze vidáman berregett a filmfelvevő gép és vitte világgá a „bátor oláh hadseregnek a világtörténelem minden óriási csatáját messze felülmúló, Nagy Sándort, Hannibált, Napoleont stb. megszégyenítő dicsőségét”. Mi, pedig akik láttuk, hogy a legcsekélyebb ellenállás és egyetlen kardesapás nélkül vonultak be fővárosunkba, némán, összeszorított fogakkal kellett tőrjünk a világtörténelem e gyalázatos meghamisítási, komédiába illő, kísérletét.

Ez a pár hevenyészve kiragadott példa, azt hiszem, már magában is eléggé bizonyítja, hogy a teljesen szabadjára engedett filmekkel mennvi visszaélést lehet elkövetni.

Hazánkban 1918-ban jelent meg az első belügyminiszteri rendelet (44965/1918. B. M.), amely a filmek előzetes hatósági megvizsgálását írta elő, de a közbejött forradalmi idők ennek az intézkedésnek az életbe léptetését 1920 április 1-ére tolták ki. Ekkor alakult meg, illetve kezdte meg működését az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság, amely a nyilvános előadásokra szánt filmek előzetes hatósági ellenőrzését (cenzuráját) végezte.

A bizottságot és annak eljárását a 4300/1924. M. E. és az ezt végrehajtó 255.000/1924. B. M. számú rendeletek teljesen újjászervezték és a filmek ellenőrzése 1925 április 1-e óta ezeknek a rendeleteknek az alapján történik. E rendeletek szerint a belföldön, vagy a külföldön előállított filmek közül csakis azokat lehet nyilvánosan előadni, a belföldön készült filmek közül pedig csak azokat lehet a külföldre kivinni, amelyeket a Budapesten székelő Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság (röviden O. M. B.) előzetesen megvizsgált, nyilvános előadásra, avagy kivitelre alkalmasnak minősített és megfelelő engedélykiváltással látott el. Nyilvános előadás fogalma alá esik mozgóképeknek minden olyan helyen való bemutatása, ahol a nagyközönség akár szabadon, akár meghívás útján, ellenszolgálatással, vagy anélkül megjelenhet. Ugyanilyen elbírálás alá esnek az egyesületekben (kaszinók, klubok, társaskörök stb.), valamint a tudományos vagy ismeretterjesztő intézményekben bemutatott mozgóképek is.

A nyilvános előadásra szánt filmek hirdetési céljait szolgáló sajtótermékeket (állóképek, vagyis a kép egyes jeleneteiről készült fényképek, kliséplakátok, ismertetések stb.) az 56203/1922. B. M. sz. rendelet szerint az illetékes törvényhatóság első tisztviselőjének előzetes engedélye után lehet kifüggeszteni, vagy terjeszteni.

Az előzetes vizsgálat arra irányul, hogy a mozgókép tárgya, eselekménye, irányzata vagy előadási módja akár egészben, akár pedig egyes részeiben fennálló jogszabályokba (törvény és rendelet) és a közrendbe vagy közérkölesökbe ne ütközzék, a nemzeti állameszmét, vagy az állammal más állammal való viszonyát ne sértse, vagy ne veszélyeztesse.

Az O. M. B. az engedély kiadását a rendelet alapján kötelezőleg megtagadja azokban az esetekben, ha a vizsgálatra bemutatott film tárgya, eselekménye vagy irányzata:

- a) a fennálló törvénybe vagy rendeletbe ütközik;
- b) az állambiztonságot vagy az állammal más állammal való viszonyát veszélyezteti vagy sérti;
- c) a nemzeti állam eszméjével ellenkezik;
- d) az állam, a véderő vagy a hatóságok (hatósági közegek) tekintélyét sérti;
- e) a közrendet, közérkölesiséget vagy a jó ízlést sérti;
- f) a vallási érzület megsértésére alkalmas.

Ha azonban a vizsgálatot teljesítő bizottság úgy találja, hogy a fentebb felsorolt szempontok valamelyikéből kifogás alá eső kép egyébként tudományos, ismeretterjesztő, vagy művészi értékkel bír, a vizsgálati folyamodó külön kérelmére kivételesen megengedheti a képnek bizonyos szakkörök (pl. orvosok, művészek stb.) előtt való teljesen zártkörű előadását.

A bizottság ezenkívül engedélyezheti azokat a filmeket is, amelyeket csak egyes részei tesznek előadásra alkalmatlanná, ez esetben azonban a kifogásolt részeknek (feliratoknak) kivágását vagy átalakítását rendelheti el.

A 16 éven aluli ifjúság (a rendeletben eredetileg 18 év van, de ez az intézkedés még nem lépett életbe) előtti előadásra nem engedélyezhető olyan kép, amely a fiatalság lelkületét, szellemi vagy erkölcsi fejlődését károsan befolyásolhatja, avagy képzeletük szertelen feleségülésére alkalmas. Ez a rendelkezés főként az ú. n. kalandorfilmekre és izgalmas detektív-történetekre vonatkozik. Hiszen ujságokban, sajnós, ma is elég gyakran olvashatjuk, hogy éretlen iskolás gyermekek a ponyvairodalom egy-egy ilyen képzelet-izgató terméke által feleségült képzeletük nógatására, vakon nekiindulnak a nagy világnak, hogy a vadonban valahol, ahol nincs szigorú tanító és nincs számtani feladat, egy új, független életet kezdjenek. Arra is volt már egy pár példa, hogy a bűnügyi ponyvairodalom hatása alatt éretlen taeskö gyermekek valóságos bűnszövetkezetet alakítottak, aminek aztán sokszor a büntetőtörvénykönyvbe ütköző igen szomorú következményei lettek. Ilyen káros hatással vannak a ponyvairodalom termékei a serdületlen fiatalságra, elképzelhetjük hát, hogy mennyivel nagyobb veszélyt rejt magában a hasonló irányzatú film, amely a már fentebb többször érintett közvetlenségénél fogva, sokkal nagyobb mérvben képes felizgatni a képzelettehetséget.

A fentebbi szempontokból kifogás alá nem eső megvizsgált filmekre az O. M. B. engedélyokiratot állít ki, ami a kiállításától számított 3 évig az ország egész területére érvényes. A korábban kiadott engedélyek közül azok, amelyeknek eredeti érvényességi határideje még nem járt le, a határidő lejártáig kivételesen érvényben maradtak.

Az engedélyokirat ezidőszere (1925 április 1. óta) 22×17,5 cm. nagyságú 4 oldalas zöld színű kartonlapra van nyomtatva és a következőket tartalmazza:

Az első oldal fején „Országos Mozgókép Vizsgáló Bizottság” felirat alatt a papír jobboldalán az iktatószám, baloldalán a sorszám. Ez alatt „Engedélyokirat” felirat és az érvényesség határideje (év, hó, nap). Ezután következnek az alábbi részletes adatok: Az engedélyes cég, a mozgófénykép címe, esetleges alcíme, eredeti címe, a szöveg (scenárium) írójának neve, a mozgófénykép tárgya (neme), a felvonások (tekercek) száma, az előállító gyár neve, a gyártás helye, a gyártás éve, a mozgófénykép hossza (és pedig felvonásonként, vagy tekercekenként külön-külön folyóméterekben). A második és harmadik oldal a mozgóképek tartalmának leírása és a feliratok (kísérő szöveg) jegyzékének beillesztésére szánt hely. A tartalom és feliratok az O. M. B. hivatali bélyegzőjének sárga víznyomásával ellátott papírlapokon foglaltatnak, amelyek az engedélyokirathoz fűzőkanoccsal vannak oda-fűzve és az O. M. B. nedves bélyegzőjével vannak ellátva. Az engedélyokirat a fűzőkanoccsal hozzá nem fűzött és a hivatal nedves bélyegzőjével el nem látott leírás és kísérő szöveg nélkül érvénytelen.

A negyedik oldalon van az engedélyezési záradék: „A 255000/1924. B. M. számú rendelet alapján előadásra alkalmasnak találtatott” szöveggel. Ez alá írják a bizottságnak az illető film egyes részeinek kivágására vagy átalakítására vonatkozó esetleges rendelkezéseit. Ez alatt van a bizottságnak az a megállapítása, hogy a film „Tizenhat évesnél fiatalabbak részére előadásra alkalmas”, végül a kelet, pecsét és aláírás.

A 16 évesnél fiatalabbak által nem látogatható filmek engedélyokirata ugyanilyen méretű és beosztású (szövegű) azzal a különbséggel, hogy az okirat színe sárga és a 4. oldalon levő záradék szövege az előbbtől eltérőleg azt állapítja meg, hogy a film „Tizenhat évesnél fiatalabbak részére előadásra nem alkalmas”.

Már fentebb is említettem, hogy a jelenleg érvényben levő rendeletek a korábbiak alapján kiadott, de még le nem járt engedélyokiratok érvényességét lejártuk napjáig (legkésőbb tehát 1930 március 31-ig) átmenetileg érvényben tartották. Ezek a régi engedélyokiratok a jelenlegitől nagyságban és szövegben lényegesen eltérnek, színben nem. A nagyságuk 14×18 cm. Az első oldalon „Magy. Kir. Orsz. Mozgófénykép Vizsgáló-Bizottság Budapest” felirat alatt az iktató-

szám és folyószám. Ezek alatt „Engedélyokirat” cím, alatta a következő adatok: A vizsgálatot kérelmező cég, a mozgófénykép címe, esetleg alcíme és eredeti (angol, francia, vagy német) címe, a mozgófénykép tárgya (neme), a felvonások (tekercek) száma, a gyár neve, a gyártás éve, a mozgófénykép hossza (és pedig felvonásonként külön-külön és összesen folyóméterenként). A 2. és 3. oldal a mozgófénykép rövid tartalmának közlésére szánt hely. A 4. oldalon az engedélyezés záradéka: „Az 5123/920. B. M. számú rendelet alapján előadásra alkalmasnak találtatott”. Ez alá írják az esetleges kivágásokra, vagy átalakításra vonatkozó rendelkezéseket. Alatta van a megállapítás, hogy a film: „Tizenhat évesnél fiatalabbak részére előadásra alkalmas” (vagy nem alkalmas). Végül a kelet, pecsét és az elnök aláírása.

Az érvényben levő rendeletek a mozgófényképüzemek és előadások hatósági ellenőrzését a rendőrhatalóságok hatáskörébe utalják. Nagyon természetes, hogy a m. kir. csendőrség működési területén ezek ellenőrzése a csendőrségnek nemcsak joga, hanem hivatásbeli kötelessége is. Manapság már a legeldegottabb tanyákon is ismerős fogalom a „mozi”, minden valamire való faluban is berreg a film szombat és vasárnap estéknél s egyforma élvezettel nézi azt a falu intelligenciája és a tanyáról berándult béreslegény. Időszerű tehát, hogy a csendőr őrsök is intenzív figyelmet szenteljenek e nagy horderejű szolgálati teendőjüknek.

Mint hogy az ellenőrzés teljesítésének mikéntje a kérdés újdonságánál fogva eddig még nem igen alakulhatott ki, e helyen próbálom meg felsorolni azokat a főbb szempontokat, amelyek az ellenőrzés gyakorlati keresztülvitelénél elsősorban figyelembe jöhetnek. Az ellenőrzést magát két részre kell osztanom, az első magának a mozgófényképüzemnek, a második pedig az előadásnak az ellenőrzése.

I. A mozgófényképüzem ellenőrzése:

Az ellenőrzést gyakorlónak meg kell győződnie arról, hogy:

1. A mozgófényképüzemnek van-e a belügyminiszter által kiállított mutatványengedélye? (8454/1920. M. E. sz. rend. 1. §-a.)

2. A mozgófényképüzemnek van-e az illetékes I. fokú rendőrhatalóság által kiállított játszási engedélye? (8454/1920. M. E. 9. §.)

3. A mozgófényképüzemnek van-e az illetékes helyi hatóság (városi tanács, községi előljáróság) által kiállított helyhatósági engedélye? (8454/1920. M. E. 9. §.)

Az üzem megfelel-e mindenben az 1–3. pontban említett engedélyekben kikötött összes feltételeknek? (68800/1920. B. M. 11. §.) Ezek elsősorban a helyiségre vonatkozólag közegészségügyi, közbiztonsági és tűzrendészeti szempontokból megkívánt követelményeknek megfelelő rendelkezéseket ölelik fel. Ezeket a szempontokat itt lehetetlen kimerítően felsorolnom, mert hiszen azok a helyi viszonyok adta helyzetnél fogva mozgófényképüzemenként változnak. A fontosabbak, amelyeket rendszerint minden egyes üzemnél meg szoktak állapítani, ezek:

a) az üléshelyek nagysága és egymástól való távolsága;

b) az üléshelyek között kivezető utak szélessége;

c) az üléshelyek száma, amelyeket pótszékekkel szaporítani szigorúan tilos;

d) a vészkijáratok;

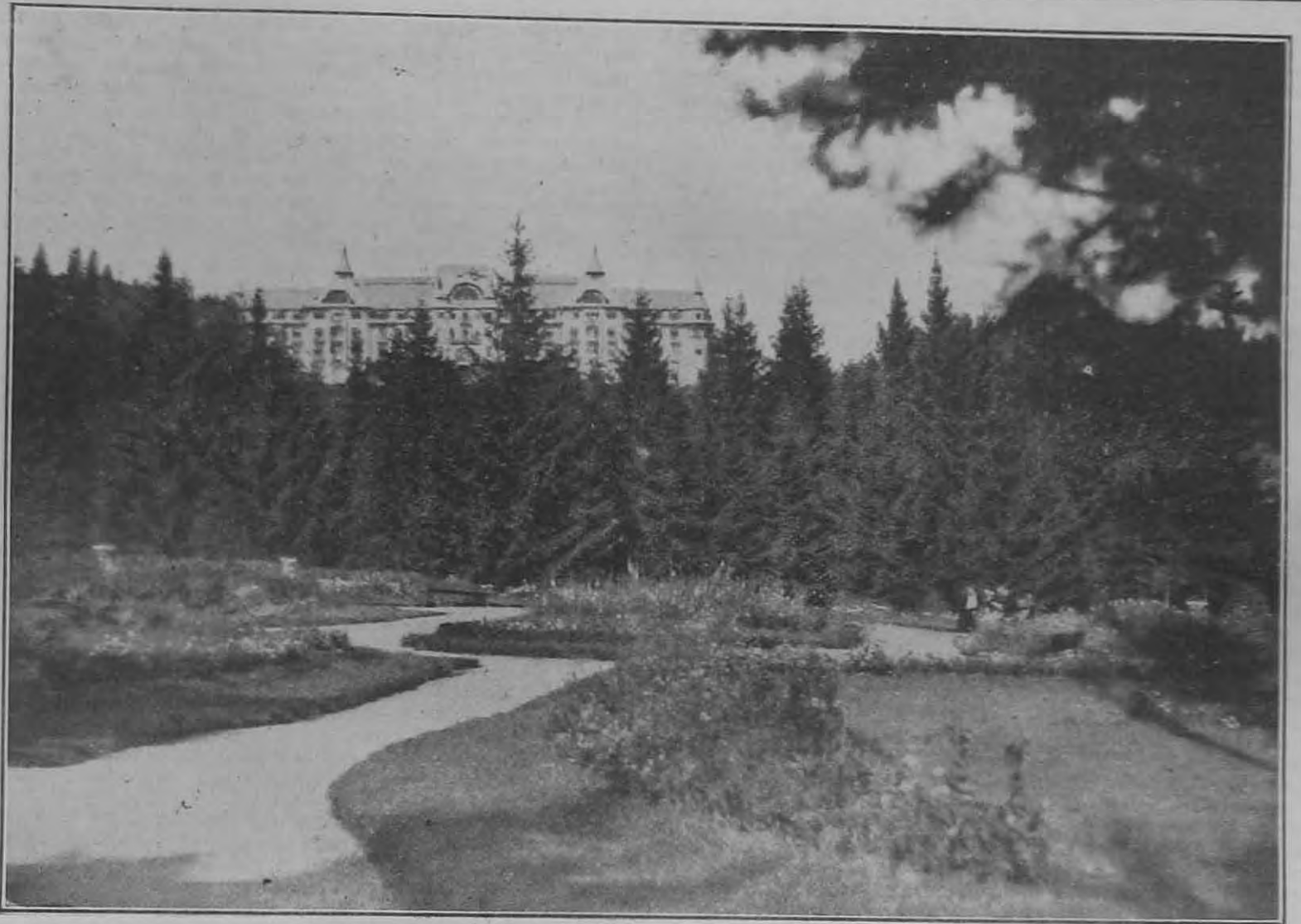
e) a tűzvész esetére szóló mellékvilágítási felszerelés;

f) a vetítőkamrának a nézőtérrel való tűzbiztos elzárása;

g) a vetítőkamrára tűzvész esetére előírt segéd-eszközök pl. vas-csapóajtó a vetítő és kémlelő nyíláson, vízes pokróc, homokos láda, minimax fecskendő, égési termékek elvezetésére szolgáló nyílás stb.

5. Az üzem alkalmazottaira előírt általános szemérv feltételek megvannak-e?

(Ezek: 1. a magyar állampolgárság, 2. a feddhetlen és a hazafiasság szempontjából sem kifogásolható előélet, 3. a 18 éves életkor betöltése, üzletvezetőknél és gépkezelőknél a 20. életév betöltése, üzletvezetőknél a gépkezelői szakvizsga és működési igazolvány, vagy

Amit vissza kell szerezniük: Tátralomnic.

a szakvizsga letétele alól való felmentés, gépkezelők-nél a gépkezelői szakvizsga és működési igazolvány megléte. 68800/1920. B. M. 11. §., 3732/1923. M. E. 2. és 6. §., 100.000/1923. B. M. 34., 35. és 36. §., 77700/1924. B. M.)

6. A mozgófényképüzem engedélyese üzemét maga kezeli-e, nem szegte-e meg akár nyíltan, akár burkoltan az átruházás, haszonbérbeadás, vagy átengedés tilalmára fennálló rendelkezéseket? (8454/1920. M. E. 4. §., 73909/1921. B. M., 6900/1923. B. M.)

7. Amennyiben az engedélyes jogi személy, az esetben az igazgatóságnak valamennyi tagjában meg vannak-e az engedélyesre előírt személyi feltételek? (Ezek: 1. a feddhetlen és a hazafiság szempontjából sem kifogásolható előélet, 2. a 24. életév betöltése, 3. a korlátlan cselekvőképesség. 8454/1920. M. E. 3. §.)

II. Az előadások ellenőrzése.

A tulajdonképpeni előadások ellenőrzésénél főként a következőket kell figyelembe venni:

1. Az előadásra kerülő filmnek van-e az O. M. B. által kiállított érvényes engedélyokirata? (255.000/1924. B. M. 21. §.)

2. Az engedélyokirathoz esetleg kifogásolt részek, vagy jelenetek tényleg ki vannak-e vágva a filmből? (255.000/1924. B. M. 21. §.)

3. Tényleg az a film került előadásra, amit az O. M. B. engedélyezett, nem adnak-e elő más képet vagy átalakított filmet az engedélyokirat leple alatt? (Ami a tartalomeírásból, a kísérő szövegből, a feliratokból és a felvonások hosszúságából könnyen ellenőrizhető. 255.000/1924. B. M. 16. §. végső bekezdése.)

4. A zártkörű bemutatásra korlátozott avagy a 16. éven aluliak által nem látogatható előadásra arra nem jogosult egyének nem bocsátattak-e be? (255.000/1924. B. M. 21. §.)

5. A 16. éven aluliak által nem látogatható filmek előadása alkalmával a 225.000/1924. B. M. sz. rendelet 20. §-ában előírt figyelmeztető felirat a bejárat szembetűnő

helyén, valamint a pénztárnál ki van-e függesztve és a hirdetések (sajtótermékeken) fel van-e tüntetve a korlátozott látogatás feltétele? (255.000/1924. B. M. 20. §.)

6. A mozgófénykép vetítógépét arra jogosított szakvizsgálóval és működési igazolvánnyal bíró egyén kezeli-e? (3732/1923. M. E. 1. és 7. §-ai.)

7. Az előadás tartama alatt a vetítőkamrában az arra jogosult gépészen és az esetleg oda gyakorlatra beosztott szakvizsgálóval bíró gépészgyakornokon kívül más egyén nem tartózkodik-e? (8454/1920. M. E. 9. §., 68.800/1920. B. M. 12. és 13. §.)

8. Az előadás tartama alatt az üzem engedélyese, avagy a hatóságnak bejelentett felelős üzemvezetője, vagy ezeknek ugyancsak esetileg bejelentett esetleges helyettese jelen van-e? (68.800/1920. B. M. 10. §.)

9. A vészkijáratok ninesenek-e elzárva vagy eltörleszelve? (8454/1920. M. E. 9. §., 68.800/1920. B. M. 12. és 13. §.)

10. A fővilágítás esetleges üzemzavarára (rövidzárlat stb.) előírt mellékvilágítás ég-e? (8454/1920. M. E. 9. §., 68.800/1920. B. M. 12. és 13. §.)

11. Az engedélyben megállapított ülőhelyek számát (kertrészletek) igénybevételeivel (58.040/1922. B. M. sz. r.)

12. Az egyes előadások között előírt szellőztetési időt betartották-e és ezalatt a helyiségben nem tartózkodott-e valaki a közönség köréből? (8454/1920. M. E. 9. §., 68.800/1920. B. M. 12. és 13. §.)

13. Az előadások tartama alatt az előírt méretű kijáró utak szabadok-e, ninesenek-e azok akár székekkel, akár a közönség köréből ott álló egyénekekkel vagy bármi mással elfoglalva? (8454/1920. M. E. 9. §., 68.800/1920. B. M. 12. és 13. §.)

14. A hirdetés céljait szolgáló sajtótermékek szabályszerűen engedélyezettek-e, az ú. n. állóképek között nem szerepel-e a filmnek olyan része, amit az O. M. B. az engedélyezéskor kívánni rendelt és azt az engedélyokirathoz ilyenek megjelölt? 255.000/1924. B. M. 1. §.)

15. A mozgófényképüzem helyiségét rendeltetés-

szerű célokra használják-e, nem tartanak-e ott engedély nélkül másnemű előadásokat, hangversenyeket, mutatványokat stb? (A mozgófényképüzem helyiségeit kizárólag mozgófényképek bemutatására lehet használni. Nem vonatkozik ez a tilalom a bemutatott film egyes részeinek, vagy jelenetének az ú. n. szkecsnek az előadására, a tudományos ismeretterjesztő előadásokra és a hazafias irányú szavaló előadásokra, valamint a szokásos kísérő zenére. Ezeket az illetékes elsőfokú rendőrhatalóság külön engedélye mellett a mozgófényképüzem helyiségeiben is meg lehet tartani, a kísérő zenére még ez az engedély sem szükséges. Nyilvános gyűléseknek a mozgófényképüzem helyiségében való megtarthatását a II. fokú rendőrhatalóság saját hatáskörében engedélyezheti, míg mindennemű más előadás vagy mutatvány bemutatásához a belügyminiszter külön engedélyre van szükség. (89.127/1921. B. M., 244.300/1924. B. M., 214.200/1925. B. M.)

Ezek volnának főbb vonásokban az ellenőrzés gyakorlati teljesítésénél azok a főbb szempontok, amelyeket elsősorban kell figyelembe venni. Ismétlem azonban, hogy a felsorolás nem teljesen kimerítő, mert hiszen a helyi viszonyok folytán lehetnek az illető helyi hatóságoknak olyan különleges kikötései is, amit csak az ottani helyi körülmények tesznek indokolttá és amelyek más helyen feleslegesek.

Az egyes pontok után zárjelben közölt miniszteri rendeletszámok és §-ok azokat a jogforrásokat jelentik, amelyek az illető kérdésre vonatkoznak.

Kötetlet lehetne írni erről a tárgyról, de amint a helyszűke megengedte elmondottakból is már láthatjuk, a mozgófénykép az általános műveltség terjesztésének, a szakképzés, a népnevelés és tisztultabb nemzeti érzés fejlesztésének egy igen számottevően fontos tényezőjét képezi, de egyúttal igen veszedelmes fegyvert rejt magában a zavarosban halászni szerető felforgató elemek önző céljai számára, amelyet a nekik nem megfelelő mai állami és társadalmi rend felforgatására, az általános elégedetlenség szítására, a közérkölesök lazítására, a nemzeti állameszme hívei táborának megbomlására — végeredményben saját önző boldogulási céljaik elővitelére — igen alaposan ki lehet használni. Szívem sugallta kötelességet teljesítek, amikor az ellenőrzés kérdésének felette fontos voltára a hivatottak figyelmét felhívom.

Ujabb csendőrségi alap és alapítványok.

Irta: Dr. PRESZLY LÓRÁND őrnagy.

Csendőrségünk régi — tehát ötvenéves fennállása első idejében tett — alapjai- és alapítványairól már emlékeztem. Ennek során ismerttettem azok keletkezését, célját és felhasználása feltételeit. Alapgondolatom az volt, hogy a jelen nemzedék előtt ismertek legyenek azok nevei, akik intézményünk iránti tiszteletüknek és rokonszenyűknek ilyen — emlékezetes és dícséretes — alakban kívántak kifejezést adni.

A régi csendőrségi alapok és alapítványok ismertetése után az újabbkeletű alapok és alapítványok keletkezése történetének azok célja, rendeltetése és jelenlegi működésüknek ismertetése tárgya e közleményemnek. Indító gondolatot szeretnék adni ahhoz, hogy gazdagultú intézményünk elég szép számú alapjai és alapítványai alkalmas módon és a lehetőség határain belül ismét működésbe hozhatók, másrészt esetleg újabb alappal vagy alapítvánnyal derék és példás magatartású bajtársaink jutalmazhatók s bizonyos szociális célok is biztosíthatók legyenek.

Sajnálkozással kell — előljáróban is — megállapítanom azt, hogy a jelenben fennálló csendőrségi alapok és alapítványok ezidőszere nem állanak — mert nem is állhatnak — eredeti rendeltetésüknek megfelelően az alapítások által kitűzött nemes és magas szociális célok szolgálatára. Ezek az alapok és alapítványok — mint látni fogjuk — a háborút megelőző időkben igen tiszteletreméltó és tekintélyes vagyonokkal rendelkeztek; biztos elhelyezésük, előnyös gyümölcsöztetésük folytán jelentős kamatjövedelmek lehetővé tették, hogy az alapítók által megszabott célok — lett légyen az segítség, jutalmazás vagy híven teljesített szolgálat

méltánylása stb. — megvalósíthatók voltak. Ha az alap vagy alapítványi tőke nem is rúgott százezekre vagy milliókra, az 50—60.000 koronás (a. é.) vagyon megengedte, hogy a béke-dimenzióhoz szabott mérvben a különösen kiváló csendőregyének anyagi, erkölcsi jutalomban részesíttessenek, az önhibájukon kívül, vagy sorscsapások folytán nehéz viszonyok közé jutottak, szolgálat közben megsebesült vagy megbetegedettek megsegíttessenek. A pénzjutalom, az anyagi segély, a jó szolgálat különös elismerése olyan összegekben jelent meg, melyek az akkori általános gazdasági viszonyaink között tényleg jelentettek is valamit.

A magyar hagyományos vitézséggel megharcolt háborúra pecsétet ütött a gyászos trianoni „béke“. E fájdalom mű következménye lett szegény hazánk lerongyolódása.

1918 októbere, a kommun ideje, a vér és szenny zivatarai után vergődő nemzetünk letargiája olyan súlyossá tették az ország pénzügyi helyzetét, hogy évek megfeszített munkájára volt, van és lesz még szükség, amíg a normális vérkeringés a bénult gazdasági és pénzügyi életben újra erőteljesen és ütemesen működhet. A konjunkturák ideje régi, komoly vagyonobjektívumokat tett semmivé.

A hadikölcsönkötvények elértéktelenedése különösen igen súlyosan jelentkezett az alapok és alapítványok életnyilvánulásaiban. A hadikölcsönkötvények — eltekintve hazafias és nemes rendeltetésüktől — a háború alatt és a győzelmesnek indult hadjárat sikeres befejezése esetére rentabilienek s jól jövedelmező tőkebefektetésnek mutatkoztak. De a veszített háború e téren is végzetes csapást mért a tőkebefektetőkre. Az alapok és alapítványok mobil része is érzékenyen érintett és a készpénz, a számot nem tevő kamatjövedelem teljesen elégtelen lett arra, hogy az segély vagy jutalom gyanánt szolgálhasson.

Minden jel arra mutat, hogy pénzügyi kormányzatunk is átérezve e probléma nagy fontosságát, arra törekszik, hogy a valorizáció segítségével megnyugtató helyzetet teremtsen. Így remélhető, hogy ha a hadikölcsönkötvényeknél jelentős és fontosságukhoz mért komoly javulás fog beállni s ha ez csak részleges is lesz, eredményes és üdvös hatások fognak jelentkezni a csendőrségi alapok és alapítványoknál is és azok zavartalan — az alapítók intencióihoz igazodó és azt tiszteletben tartó — működését biztosítani fogja.

Mit kellene tennünk? Szerény véleményem szerint a nagyobb lehetőségek, a célok kitágítása érdekében és szempontjából növelni kellene — mert erre meg is van a lehetőség — azon alapokat és alapítványokat, amelyek erre alkalmasoknak mutatkoznak.

Testületünk és tagjai érdemesek és méltóak is erre. A csendőrség méltán várja úgy magától a testülettől, mint annak tagjaitól, de joggal várja magától a társadalomtól is, hogy a nemes ügy érdekében minden lehető megtétetik s az a stagnáció, amely a jelenben e téren fennáll, megszüntettedik. A csendőrségi jutalmazási (általános) alap, a jelvénytótdíjalap — természetüknél és összetételüknél fogva — bővíthetők; a tanulmányi alap, az internátusi alap — melyek még a megreemtés stádiumában vannak — véglegesen rendezhetők; a nyugdíjalap — mely igen jelentős összeget képvisel — tető alá hozható stb. Ugy tudom, sportalapunk sem nyert még miniszteri sankciót.

De hogy tulajdonképpen tárgyamra térjek reá, a csendőrség jelenlegi alap- és alapítványait fogom a következőkben röviden ismertetni, hogy ezzel bajtársaim elé áttekinthető képet állítsak és a további megfontolásokhoz alapot nyújtsak. A kérdéshez való megértő és szeretetteljes hozzászólások csak azok előnyös megoldását segítenék elő.

I. Bernfeld Mór budapesti nagyiparos, aki honvédségünknek hosszú éveken át volt szerződéses szállítója, 1901. évben halála esetére 340.000 aranykoronát alapítvánnyal rendelt a honvédség és csendőrség részére tisztek és altisztek (alapító oklevél szerint „tárnokmesterek“) özvegyei és árvái segélyezése céljából.* Intézményünkre eső összeg — amely államadóssági kötvényekben biztosított — 45.900 koronát tesz ki. Az alapító oklevél szerint az özvegyek legalább évi 400 ko-

* Az alapítvány címe: Bernfeld Mór-féle alapítvány a m. kir. honvédség és csendőrség részére.

Képek a vilézi avatásról: A vitézek esküje.

rona, minden árva legalább évi 200 korona segélyben részesítendő. Özvegyek és árvák tényleges és nyugálományú tisztok és altisztoké lenettek. Gyógykezelési és temetkezési költségek az alapítványból nem térítetnek meg. Az adományozás joga a honvédelmi miniszteriumot illeti. A megtakarított kamatok az alapítványhoz csatolandók. Az alapítványi vagyont a m. kir. központi állampénztár kezeli. E két utóbbi rendelkezés egyébként a 4., 6. és 8. számok kivételével minden alap és alapítványra vonatkozik.

2. *A csendőrségi jutalmazási (általános) alap* a csendőrség szervezése után 1885. évben alapított és pedig a cs. kir. csendőrség tömegalapjából. Ezt eredetileg a cs. kir. honvédelmi miniszterium kezelte, de Ő Felsége 1885. december hó 10-én kelt legfelsőbb elhatározásával a magyar csendőrségre 11.945 frt 85 krnyi tőke átengedtetett. Ezen alap tőkéje az 1895. évben a m. kir. csendőrség általános tömegalapjából 10.000 koronával 1896. évtől 1913. évig különféle adományokból 352 koronával gyarapodott. Tehát *ma is fejleszhető.* Rendeltetése különben, hogy a közbiztonsági szolgálatban magukat különösen kitüntető legénységi egyének 20–60 K jutalomban részesíttessenek.

3. *A csendőrségi jelvénypótdíj alap* olyképpen keletkezett, hogy a Kempen-alapból** Ő Felsége által 1885. április 25-én kelt legfelsőbb elhatározásával 39.700 forintnyi tőke átengedtetett a magyar csendőrség részére. Ezen alap tőkéje 1895. évben a csendőrség általános tömegalapjából még 30.000 koronával gyarapodott. Rendeltetése a csendőrségi szolgálatban szerzett kiváló érdemekért Ő Felsége által jelvényes kitüntetésben részesített legénységi egyéneknek csendőrségi szolgálatuk ideje alatt naponként bizonyos pótdíjban való részesítése. (Aranyéremkereszt 64 fillér, II. oszt. ezüst vitézségi érem, koronás ezüst érdemkereszt után 32 fillér, végül az ezüst érdemkereszt után 20 fillér). *Ez az alap szintén bővíthető lenne.*

** Lásd előbbi cikket a régi csendőr-alap és alapítványokról.

4. *Étesdi csendőrsíremlékalap.* Keletkezésének története az, hogy 1904. évben egy nagyobb szabású fegyverhasználat folyamán Resch Mihály őrmester — ottani őrsparancsnok — hősi halált halt. A tisztikar kezdeményezésére gyűjtés indult, melynek eredménye 1178 K 10 fillér volt. A temetési és síremlék felállítási költségek levonása után még 256 K 90 fillér maradt, mely összeget a tisztikar a síremlék gondozására szolgáló alapul ajánlotta fel. A síremlék javítására 1913. évben 123 korona fordított.

5. *A magyar csendőrség tisztikarának és legénységének Ő cs. és kir. Felségének 80-ik születési napja emlékére a magyar csendőrség legénysége javára tett I. Ferenc József alapítványa.* Keletkezése Szamosfalvi Panajott Sándor altábornagy volt felügyelőnk nevéhez fűződik, aki 1907. évben gyűjtést indított, hogy a begyűlt összegből egy üdülőotthon létesíttessék. A gyűjtés eredménye mintegy 18.000 korona lett, amely 1910. évig a kamatokkal 21.500 koronára növekedett. Az összeg azonban az óhajtott célra elégtelennek mutatkozott, miért is az határozatott, hogy kamataiból üdülésre szoruló legénységi egyének üdülési költségei fedeztessenek olyan sérülések vagy betegség esetén, amelyeket valamely hátor vagy vitéz szolgálati cselekedet alkalmával szereztek. A ki nem osztott kamatjövödelem az alapítványhoz csatolandó. Az alapító oklevelet 1911-ik évben Sáromberki Ziegler Károly vezérőrnagy, volt felügyelőnek boesájtotta ki.

6. *Néhai Laczkó László-féle csendőrségi és katonai legénységi segélyalapítvány.* 1912. évben halt el Laczkó László budapesti lakos. Végrendeletében akként intézkedett, hogy halála után vagyonából 22.000 korona névértékű 4%-os magyar koronajáradékkötvény kamatait elsősorban csendőrlégénységi, másodsorban a honvédség legénységi állományú nyugdíjas egyéneknek segélyezésére fordíttassék, főleg betegség folytán gyógy- és üdülőhely használatának elősegítésére.

7. *Dombrádi Nagy Gyula csendőrezredes alapítványa.* Százados, zalaegerszegi szárnyparancsnok korában 1896. évben 6180 koronát adott át a honvédelmi mi-

niszteriumnak oly célból, hogy abból Magyarország ezeréves fennállásának emlékére 6000 korona tőkével egy az ő és neje szül. Berndt Ilonka nevét viselő csendőrszolgálati alapítvány létesíttessék. Ehhez a tőkéhez később 1907. évben 3000 korona csatoltatott. Oly csendőrparancsnokok évenkénti jutalmazására szolgál az alapítvány, akik ezen minőségükben állásuk követelményeinek minden irányban a legjobban megfelelnek. Később a járásparancsnokokra is kiterjesztett az alapítvány hatálya.

8. *Az ó-turai csendőrsíremlék fentartására szolgáló pénzalap* keletkezésének története az, hogy Ó-Tura község határában szükevények egy csendőrsíremlék agyonlőttek. Ezen csendőrök az ó-turai temetőben eltemetve, ugyanitt önkéntes adományokból sírjuk felett emlékoszlop állíttatott s az erre begyűlt pénzekből fennmaradt 100 korona összeg az emlékalap karbantartására szolgáló pénzalap létesítésére fordított. A honvédelmi miniszter ur 1888. évben vette ezen pénzalapot felügyelete alá.

9. *Rokkant m. kir. csendőrlegénységi egyének s azok családtagjainak segélyezésére létesített Panajott Sándor-féle alapítvány.* A m. kir. csendőrség zsebkönyvének szerkesztő bizottsága azon 21.371 kor. 05 fillér összeget, mely az általa kiadott „Vegyes közlemények”, valamint a csendőrségi felügyelőség által összeállított és kiadott „Híven, Becsülettel és Vitézül” című művek előfizetési árából, nemkülönben egyes adományokból folyt be, egy rokkant csendőrtörzsvagyonból a rokkant csendőrök segélyezésére szolgáló rész fejében 15.300 kor. kiharították és a létesítendő új alapítványhoz — amely Panajott Sándor volt nagyérdemű felügyelőnk nevére neveztetett el — csatoltassék. Az alapítvány kamatai gyámolításra szoruló rokkant nyugdíjas csendőr legénységi egyének, továbbá tényleges állományban elhalt legénységi egyének nyomorban sanyalódó családtagjai, végül önhibájukon kívül szármalmas helyzetbe jutott, nyugellátásban nem részesülő volt csendőrlegénységi egyének 60—200 kor.ig terjedő egyszerű segélyezésére fordítatnak. Ez az alap talán a leginkább megérdemelné, hogy fejlesztésére gond fordítassék.

10. *A m. kir. csendőrségi zsebkönyvvállalat tiszta jövedelméből a m. kir. csendőrlegénység jutalmazására létesített Török Ferenc-féle alapítvány.* Ez az alap a következőképpen keletkezett. Egy csendőrtisztekből álló bizottság szerkesztése mellett 1887. év óta évente „M. kir. csendőrségi zsebkönyv” című munka adatott ki. Tiszta jövedelme minden évben oly pénzalap képzésére ajánlatot fel, mely csendőrlegénységi egyének jutalmazását célozta. Ezen pénzalap „Külön csendőrszolgálati alap” név alatt egészen 1897-ik évig a központi állampénztárban letét gyanánt kezeltetett. A tőke 32.340 kor. 46 fillérenyi összegre növekedett. A létesítendő alapítványt a tisztikar első felügyelőnk, Török Ferenc altábornagy nevére kívánta elnevezni, mint akinek a csendőrségi zsebkönyvvállalat sikeres működésében is legfőbb érdemei voltak. Az alapítvány célja eredetileg az volt, hogy abból azon legénységi állományú egyének, akik magukat a közbiztonsági szolgálatban jelesen kitüntették, 30 koronánál nem kisebb, de 100 koronánál nem nagyobb pénzjutalomban részesíttessenek; továbbá, hogy oly rokkant nyugdíjas legénységi egyének, kiknek szolgálatképtelensége szolgálattaljesítésből kifolyólag keletkezett és évi nyugdíjuk összege kisebb a legutóbb élvezett zsoldjuknál. Az évi kamatjövedelem 80%-a jutalmazásra, 20%-a pedig segélyezésre volt fordítandó. A törzsvagyon 1906. évben már 85.300 koronára szaporodott, amelyből 15.300 korona a később létesített Panajott-féle alapítvány alaptőkéjéhez csatoltatott, melynek célja — mint fentebb említettett — rokkant csendőrök segélyezése lett. Az adományozás joga a honvédelmi miniszter urat illeti. Ha a csendőrség feloszlattatnék vagy megszűnnék, ezen alapítvány lehetőleg ugyanazon feltételek mellett azon közigazgatási szervezet javára fordítandó, mely annak helyére lép és a közbiztonsági szolgálatot teljesíti. Az alapító oklevél 1897 április hó 30-án becsatoltatott ki. Tíz évvel később szakítottatott ki egy rész a Panajott-féle alapítvány céljaira.

Az izgatás bűncselekményének nyomozása.

Irta: Dr. MISKOLCZY ÁGOST, budapesti kir. ügyész.

Az izgatás büntetőjogi megítélése kétféle tényálladéokra vonatkozik. Az egyik: bűncselekmény elkövetésére való nyilvános felhívás; a másik: gyűlölet, szenvedély felkeltése. Az első eset abban áll, hogy valaki valamely gyülekezeten, nyilvánosan, szóval, vagy nyomtatvány terjesztése által büntett, vagy vétség elkövetésére egyenesen felhív. Ha a cselekményt elkövették, akkor a felhívót mint felbujtót kell büntetni a törvény szerint. Csak akkor van tulajdonképpen izgatással dolgunk, ha a felhívás eredménytelen maradt. Itt kell megjegyeznünk, hogy a Btk. 171., 172. és 173. §-aiban meghatározott izgatás mellett az 1921:III. t.-c. ismeri és bünteti azt az izgatást is, amely nem gyülekezeten, nem nyilvánosan, hanem csak akár egy egyén jelenlétében történik. Az 1921:III. t.-c. szerint, ha bűncselekmény elkövetésére irányuló felhívás történt az állami és társadalmi rend felforgatása végett, ha a felhívás nem nyilvánosan történt, a felhívásnak felbujtói minősége a bűncselekmény elkövetése esetén csak akkor állapítható meg, ha a felhívást több — habár nem együtt levő — személyhez intézte.

Az izgatás másik esete az, amidőn a tettes nem akar közvetlenül az akaratra hatni, hanem az érzelmeik és indulatok felgerjesztése a célja, amidőn a szenvedélyek felkorbácsolása, gyűlölet felébresztésén dolgozik. Ezt az izgatást elköveti az, a) aki a törvény ellen, vagy a hatóságnak törvényes hatáskörben kiadott rendelet ellen engedetlenségre egyenes felhívást intéz; b) aki valamely osztályt, nemzetiséget, vagy hitfelekezetet gyűlöletre izgat a másik ellen, vagy aki a tulajdon jogintézménye, vagy a házasság jogintézménye ellen izgat; c) a király (kormányzó) személyének sérthetlenségét, az alkotmányos államformát, vagy a törvény kötelező erejét támadja meg; úgyszintén az is, aki az alkotmány egyes intézményeit, a királynak (kormányzóknak), az országgyűlésnek, az országgyűlési bizottságoknak törvényes joga ellen lázít; d) aki a királyság intézménye ellen lázít, vagy a királyság intézményét politikai célzattal megtámadja; e) aki az állam és társadalom törvényes rendjének erőszakos felforgatása, vagy megsemmisítésére, különösen valamely társadalmi osztály kizárólagos uralmának erőszakos úton való létesítését követeli, erre izgat, vagy ily célból bűncselekmény elkövetésére felhívást intéz; f) aki a katonaság intézménye, a magyar fegyveres erő, a m. kir. csendőrség, vagy a m. kir. államrendőrség ellen gyűlöletre, vagy ezeknek a testületeknek szolgálati fegyverrel ellen izgat, vagy alakilag és tartalmilag törvényes rendelkezésük ellen engedetlenségre hív fel.

Az izgatásnak itt felsorolt esetei úgynevezett veszélyeztető bűncselekmények. Hogy a törvény szerint az izgatás bűncselekménye ezekben az esetekben megállapíttassék, ahhoz nem kell, hogy a felhívásnak, a gyűlöletébresztésnek eredménye legyen; az sem szükséges, hogy az izgatót valamely célzat vezesse. A bűncselekményt meg kell állapítani, ha az elkövetés módja, a használt szavak, a terjesztett nyomtatvány tárgyilag véve alkalmas

Képek a vitézi avatásról: Kiss Etelka úrnő felajánlja Ő Főméltóságának azt a díszkardot, amelyet II. Rákóczi Ferenc fejedelem XIV. Lajos francia királytól kapott ajándékba.

arra, hogy gyűlöletet, indulatot, engedetlenséget keltsen fel. Ha két részeg ember a korezmában egymással akadozva, sőt ökredezve egymással beszélget s közben-közben a gyászos emlékezetű „internacionale” című, úgynevezett proletár-dalból egy-két sort elrikoltgat, erről nem állítható, hogy az állami és társadalmi rend erőszakos felforgatására irányuló izgatás tárgyi fogalmát kimerítené; ellenben, ha ugyanez a két ember, ugyanesak a korezmában, józan állapotban, tüntetően énekelné ezt a dalt, sőt azt egyesek tiltakozása ellen is folytatná, ez már a fönt körülírt izgatás fogalmának megállapítására alkalmas lehet. Vagy például valaki a községi képviselőtestület ülésén azt állítja egy alispáni rendeletről, hogy a község lakosainak érdekeit sérti, s ezt példákkal bizonyítja s végül azt állapítja meg, hogy a rendelet egyes lakosok érdekeire hasznos lehet, de a többséget illetőleg a méltányosság elvébe ütközik, végül azt indítványozza, hogy a rendelet visszavonását kérelmezzék és evégből az alispánhoz írjanak fel. Ez a beszéd a tárgyilagos bírálat kereteit nem lépi túl s büncselekmény megállapítására nem alkalmas. Ellenben ha ugyanez az egyén azt mondja, hogy az alispán rendeletét a vagyonos osztály érdekében adta ki s a szegény népet célzatosan elnyomja és rosszhiszeműen megkárosítja, hogy az ilyen rendeletet végrehajtani nem kell s az ilyen rendeletet kiadó alispán hatásköre nem érdemel tiszteletet, hanem megvetést s az ilyen rendeletek ellen minden eszközzel küzdeni kell: ez a beszéd már távol van a tárgyilagos bírál-

lattól, az ilyen felszólalás az osztály ellen való gyűlöletre izgatás és a hatósági rendelet ellen engedetlenségre felhívás fogalmát kimeríti. Egy tanítóról az a hír jár, hogy bolsevista ügynök s a zsengekorú gyermekeket bolsevista szellemben oktatja. Egy izgága ember a piacon a súlyos adókról beszél s szidja a kormányt, amely a népet terheli igazságtalan és súlyos adókkal, állítólagos külföldi törvényeket idéz, ahol ezt a kérdést jobban oldották meg, észrevehetőleg vigyáz a szavaira, de kiérzik belőlük a vezérfonál, amely a nép elégedetlenségét akarja felizgatni a társadalmi és állami rend ellen.

Az izgatásnak fent elötárt törvényes eseteiből, ezekből a felhozott példákból is látható, hogy az izgatás büncselekményére vonatkozó körülmények pontos összegyűjtése, magának az izgatásnak magát, a tettesnek szavait, előadásának hű tartalmát, az izgató nyomtatvány foglalatának lényegét megállapítani éppen nem könnyű feladat.

A laikus közönség rendszerint abban látja delni a nyomozás művészetét, ha egy nagyszabású és szokatlan körülmények között végrehajtott gyilkosságnak, merényletnek vagy betörésnek nyom nélkül eltűnt és ismeretlen tettesét kiderítik és a törvény kezére juttatják. Arra nem igen gondolnak, hogy a nyomozó tehetségnek éppen ilyen próbaköve lehet nem egy esetben egy veszedelmes, de kifinomult furfanggal dolgozó bujtógatónak leleplezése, eszközeinek, módszereinek, rendszerint elhallgatott céljainak feltárása.

Itt sokszor az az eset, hogy a csendőr előtt na-

gyon is jól ismeretes a tettes személye; nagyon is tisztában van annak veszedelmes mivoltával, de érzi, hogy olyan tényálladékot, amely a törvény előtt a tettes bűnösségének nyilvánvalóvá tételére alkalmas lenne, megfognia és összehoznia nagyon nehéz.

Mondjuk meg őszintén, ezeknek a bűneselekményeknek alapos felderítéséhez sok esetben a kellő nyomozó érteken felül a műveltségnek, az ismeretekben való gazdagságnak bizonyos foka elengedhetetlen. A magyar csendőr aligha szorult arra a tanácsra, hogy hivatásának betöltéséhez nagy tudásra, képzettségre van szüksége. Ismereteink gyűjtésében meg nem állhatunk soha. Az emberi élet véges és alighanem arra is kevés, hogy valaki a szakmájabeli tudás egészét elsajátítsa, azért minden csendőrnek nemcsak hivatásbeli, hanem hazafias kötelessége is tudását és ismereteit hasznos olvasmányokkal gyarapítani, józan étellel és nyitott szemmel tapasztalatait és megfigyeléseit gazdagítani.

Hazafias kötelessége is? Igen, két okból. Az egyik ok, hogy a képzett csendőr díszére válik a testületének és hozzájárul ahhoz, hogy a testületnek kifogástalan hírneve legyen s elmondhassuk, hogy a magyar csendőr ugyanazon a modern színvonalon van, mint a világ bármely művelt államának csendőre. A másik ok az, hogy az izgatók és bujtogatók üldözéséhez szükséges különleges műveltségbeli képzettséggel hazájának, a közbéke, minden állami rend alapját tevő tekintély védelmének, az állami élet oszlopait tevő intézményeknek tesz megbecsülhetetlen szolgálatot.

Hazánk a trianoni béke folytán különlegesen szerencsétlen helyzetben van. A trianoni úgynevezett szerződés nyilvánvalólag azt célozta, hogy hazánk egykor mint koldus, életre képtelen ország önként essék kezébe ellenségeinknek, akik határainkon állnak s dőfésre kész szuronnal szemlélik a feltámadás reményében vívott tusánkat. A kémek egész serege lappang közöttünk, akik mindenről jelentést küldenek, ami az ellenséget a mi erőnk gyarapodása, vagy hanyatlására vonatkozólag érdeklí. Egy népben a legfontosabb az *erkölcsi erő*, amely a hazaszeretet, a nemzeti multhoz és hagyományokhoz való ragaszkodást, a nemzeti összetartást és nemzeti büszkeséget, a becselenségnek és a gyávaságnak gyűlöletét jelenti. El lehetünk készülve arra, hogy ha ellenségeink erkölcsi erőnk izmosodását látják, el fogják küldeni közénk ügynökeiket, akik a belső béke megbontására fognak törni azok szerint az irányelvek szerint, amelyekre a törvényhozó az izgatás eseteinek törvénybe iktatásánál gondolt.

Ezek ellen az izgatók ellen csak alapos képzettségű, az ország rendjének védelmét becsületbeli kérdéssé tevő, hajlíthatatlan jellemű s mindenekfelett hazafias érzésű csendőrség veheti fel a küzdelmet sikeresen.

Köztudomású, hogy a mai modern világban nemcsak a tolvajok és gyilkosok, a sikkasztók és zsarolók használják fel a technika vívmányait, hanem a bujtogatók, izgatók sem dolgoznak már azokkal az eszközökkel, mint régebben. Tudjuk, hogy a hivatásos izgatók agitátor-képző tanfolyamot, propaganda-iskolát végeznek, s így indulnak el a tömegek lelki megfertőzésére. Nem kell azonban azt

hinni, hogy ezek az igazi tudás szellemi fegyverével rendelkeznek. Ha fejükben az igazi tudásnak, a lelki finomságot is jelentő magasabb képzettségnek magvait hintették volna el, akkor aligha vállalkoznának a néptömegeket végső eredményben szerencsétlenségbe döntő demagógiára. Ezek a legjobb esetben félművelt, egyoldalú képzettségnek is alig nevezhető szólam-(frázis)-gyűjteménnyel rendelkeznek s azt szavalják el az embereknek. Művészetük vagy furfangjuk abban áll s ez magyarázza meg sikereiket, hogy alkalmazkodnak az emberek lelke mélyén rejlő s a törvény szigorától való félelemből visszanyomott alantas indulatokhoz és titkos vágyakozásokhoz.

A csendőrnek hideg felülemelkedéssel az izgató hangzatos vagy álszenteskedő kiszólásain első sorban mindig azt kell megállapítania, ki és mi esoda az illető, akit az izgatással gyanúsítanak. Magánélete, viselt dolgai gyakran mutatnak arra, hogy az illető valamely felforgató csoportosulás célzatos tevékenységű szegődvényese, vagy egyéb okból ellensége a fennálló rendnek. Ezután vagy ezzel egyidejűleg az izgató beszéd szövegét kell lehető teljes pontossággal és részletességgel megállapítani. A csendőr mindig arra gondoljon, hogy az izgatást végső eredménnyel a bíróságok állapítják meg s azoknak nincs sokszor könnyű helyzetük, mert nem egyszer a beszéd vezérgondolata, a használt kifejezések, a hallgatóság értelmi színvonala, a beszédre szolgáló alkalom egybevetéseiből finom árnyalatokon múlik a bűncselekmény megállapítása, különösen, ha azt is figyelembe vesszük, hogy a politikai vélemény-nyilvánítás és a bírálat szabadságának elvét is sokszor vizsgálni és mérlegelni kell. A bírónak tehát teljes képre van szüksége a bűncselekményről, az elhangzott kijelentésekről. Lehetőleg arra kell törekedni, hogy az izgató kijelentései szó szerint rögzíttessenek meg; e célból mindenkit ki kell hallgatni, aki azokat hallotta s mit sem törődve azzal, hogy a tanuk vallomása nem mindenben vágnak össze, nem sommásan, hanem külön-külön kell feljegyezni és a jelentésbe foglalni vallomásaikat. Fontos adat, hogy a hallgatóságban milyen érzelmi megnyilvánulást keltett az izgató beszéde. Egyes durva kifejezéseknek, odadobott rágalmaknak, bár szakadozott és összefüggéstelen megállapítása is becses adat lehet a beszéd szövegének, illetve tartalmának és alapgondolatának megállapításánál. Ügyelni kell a pontosságra, különösen akkor, amikor az izgató beszéd a bírálat köpenyegébe burkolódik, vagy midőn egyes állítólagos, vagy megtörtént vizsgálat ostromozásának ürügye alatt általánosító kijelentéseket tesz.

Sok esetben természetesen a tényállás világos és könnyen tisztázható. A kijelentések rövid lélegzetűek és sokatmondók, a tanuk vallomása határozott, a tettes nem tagad, vagy amint szokás, ittassággal védekezik. Itt a nyomozó csendőr feladata nem nehéz. Fejtegetéseim, amelyek nem mehettek bele minden részletbe, csak általános irányelvekhez s a kérdés fontosságának szempontjaihoz alkalmazkodtak s egyedüli céljuk az, hogy a nyomozó csendőr a gyakrabban előforduló, nehezebb s nem egészen világos esetekben könnyebben lássa meg a dolog lényegét, azt az irányvonalat, amelyet az ilyen természetű bűncselekmények esetében a törvényhozó számára kijelölt.

Képek a vitézi avatásról: Kormányzó Úr Ö Főméltósága egy megvakult hősnak fejére teszi kezét s úgy avatja vitézzé.

Közgazdálkodásaink konyhakertészkedése.

Írta: **BERÉNYI LÁSZLÓ LEÓ** csendőr.
(Seregélyes.)

Hogyan műveljük meg helyesen közgazdálkodásaink konyhakertjeit? E kérdés tavasszal minden örsön felvetődik kertészkedő bajtársaim körében. A kérdésre nem tudják mindenben megtalálni a helyes választ, aminek aztán az a következménye, hogy a kertek — helytelenül művelve — semmi hasznot nem hoznak, sőt némely helyen jóformán teljesen parlagon hevernek. Holott ha kis területen is, de kellő szaktudással kertészkedünk, a szorgos munka árán igen szép eredményt érünk el.

A konyhakertészetről vaskos könyvet lehetne írni — amint hogy írtak is már róla —, egy cikk keretében azonban csak tömören, úgyszólván dióhéjban foglalhatom össze azokat a tudnivalókat, amelyek ismeretét nélkülözhetetlennek tartom s amelyeket hároméves hivatásos kertészkedésem alatt szedegtettem össze.

Cikkemet a könnyebb érthetőség kedvéért három részre osztom. Az elsőben az elő-, a másodikban a fő-, vagy kezelőmunkákat és az egyes növénykultúrákat, míg a harmadikban a befejező munkákat foglaltam össze.

I.

Konyhakertnek nevezzük azt a földterületet, melyen a táplálékul szolgáló zöldségféléket termeljük konyhánk részére. Konyhakertünkhöz először megfelelő talaj kell, amit azonban nincs mindig módunkban megválasztani, hanem a talaj fogyatékoságát nekünk kell pótolni. Általában csak annyit erről, hogy zöldségter-

mesztésre legjobb talaj a televényben gazdag fekete homok. Azután kellő trágya és vízmennyiség álljon rendelkezésünkre.

Az előkészítő munkálatokhoz tartozik elsősorban a szántás, rigolirozás, másképpen forgatás, mely abban áll, hogy kertünket, ahol jó a talaj, 40—60 cm.-re, míg a silányabb talajon 30—40 cm.-re felforgatjuk, úgy hogy az altalaj teljesen felülre kerüljön. A forgatást ősszel végezzük, ugyanekkor keverjük bele a trágyát is. Az őszi szántást lehetőleg hantosan hagyjuk, hogy azt a téli fagy porlassza szét. Ugyanis a téli nedvesség, bejutva a hézagokba, ott megfagy és kiterjedése következtében a hantokat szétmorzsolja.

A trágyázás egyik elengedhetetlen kelléke a kertnek. A trágyázást az általános hatású istállótrágyával végezzük, mégpedig a friss istállótrágyát, mely még bomlás előtt áll, a kötöttebb talajon, míg a laza talajokon az érett trágyát alkalmazzuk. Trágyázni mindég a talajmunkálatokat megelőzőleg, ősszel kell. A trágyamennyiségre nézve általános szabály az, hogy annyi trágyát adjunk a földbe, amennyi súlyú terményt leszedünk róla. Átlag azonban egy négyzetméter területre 10—15 kg. a trágyaszükséglet.

Magvates, ültetés előtt hengereléssel és gereblyézéssel egyengetjük, simítjuk a talajt.

A kapálás ugyan már nem az elő-, hanem inkább a kezelőmunkákhoz tartozik az öntözéssel együtt, de én a helyen ismertetem mindkettőt. A kapálás célja a talaj porhanyítása, a nedvesség visszatartása és a gyomok irtása. Agyásainkat oly szélesre vegyük, hogy azt az útról is kényelmesen megmunkálhassuk. Ha azonban nagy táblát kell megkapálnunk, (pl. mák, borsó), akkor mindig abba a sorba álljunk, amelyik még nincs megkapálva. Porhanyításra kitünően bevált az ú. n. francia háromágú kapa, melyet csak húzni kell, így sok munkától kímél meg. (Kapható Mauthner Ödönél, Budapest, V., Bálvány-utca 2. elég olesón.)

Az öntözéssel felfrissítjük növényzetünket és a talaj ásványi anyagait feloldjuk. Legjobb víz az állott víz a hideg kútvizet lehetőleg kerülni kell. Ha tó, patak

nem áll rendelkezésünkre, akkor egy medencét készí-
tünk a földre, vagy hordókban tartjuk a kút vizét a
napnak kitett helyen.

Az öntözési módszerek igen különfélék. Van bolgár
rendszerű „árasztó” és „lapátoló” öntözés, mely csak
ott létesíthető, hol a megfelelő lejtési viszonyok meg-
vanak. A tömlővel való öntözést csak ott alkalmaz-
hatjuk, ahol nagynyomású vízvezeték áll rendelkezé-
sünkre. Mi azonban csak a kannával való öntözés mel-
lett fogunk maradni. Általános szabálynak csak azt
kell szem előtt tartanunk, hogy nem minden növénynek
egyforma a víz iránti igénye. A nagylevelű és trágva-
igényes növények, pl. káposztafélék, tök, saláta, paprika
több, míg az ugorka, dinnye és paradicsom kevesebb
vizet igényel. Növényeinket tavasszal a kora reggeli
míg nyáron a késő esti órákban öntözzük. Virágzás-
ban lévő növényeinknek csak a gyökerét öntözzük. A
vízről még annyit, hogy a lágy víz a legjobb. Ha vi-
zünk túlkemény, akkor egy kis trágyalé hozzáadásával
lággyá tehetjük.

Ezen ismeretek után az üzemtervet kell elkészíte-
nünk. E célból fel kell mérni a rendelkezésre álló terü-
letet és megfelelő arányban papírra rajzoljuk. Szerin-
tem a legpraktikusabb arány az 1:100. Ami a termé-
szetben 1 m., az a tervünkön százszor kisebb, vagyis
1 cm. lesz.

Miután kertünket felmértük, elkészítjük a beosz-
tást. Először a főntat jelöljük ki, mely lehetőleg a kert
közepén legyen, szélessége ne legyen kevesebb 150–160
cm.-nél. A mellékutak 35–50 cm. szélesek legyenek. Az
ágyások, kivéve azon növények ágyásait, melyeknek
nagyobb terület kell, 120–150 cm. szélesek legyenek.

Az utak és az ágyak beosztása után az ültetési ter-
vet készítjük el. Mielőtt rátérnénk az ültetési tervre, a
szem előtt tartandó „forgó” rendszert vázoló röviden.
Ha a földkerekség élőlényének tápigényeit, tehát em-
ber, állat, növény táplálkozásait rendjét figyeljük, látni
fogjuk, hogy mindenik a változatosságot kedveli és
hogy tápigénye mindnek más és más. Ugyanez áll a
növényzetre is, mert míg a káposzta a frissen trágya-
zott talajt kedveli, addig e talajban a hüvelyesek már
nem tenyészhetők sikerrel. Tehát nekünk is meg kell
adni minden növénynek a megélhetéséhez szükséges
táperejű talajt. Ezen célt szolgálja a forgó rendszer,
melynek lényege abban áll, hogy kertünket három
részre osztva, a három részből felváltva, minden évben
csak egyet trágvázunk meg, így három év multán min-
den növényünk megkapja a neki megfelelő talajt. Ve-
gyünk példát van a kertünkben három tábla. Az *a*)
tábla idén, a *b*) tábla 1925-ben és a *c*) tábla 1924-ben lett
frissen trágvázva. Egy különálló *d*) tábla pedig mint
élvő tábla 1924-ben lett betelepítve. Nézzük most
melyik táblában mit ültettünk az 1926. évben; a *c*) táb-
lába vagyis a két évvel ezelőtt trágvázott táblába: bab,
borsó, lencse, *b*) táblába, mely egy éve lett trágvázva:
hagymafélék, gyökérfélék, az *a*) táblába, vagyis a frissen
trágvázott földre: káposztafélék, paprika, tök, dinnye,
ugorka. S ez így megy felváltva évről-évre.

Amint látjuk, a forgó rendszer alkalmazása prak-
tikus és gazdasági szempontból is előnyös dolog, tehát
ennek megfelelően osszuk be mi is kertünk ültetési
tervét.

Terményeink közül ismerünk fő-, elő- és köztes ter-
ményt. Tudniillik az egyes növényeinknek nem egyenlő
a fejlődési ideje, ennél fogva úgy osztjuk be az ültetési
tervet, hogy mire az egyik növény már kifejlődött, a
köztes terményt leszedhessük. Pl. a zöldbab mint előter-
mény után a téli kel mint főtermény, a saláta mint utó-
és a zeller mint köztes termény szerepel.

Ebből látjuk, hogy okszerűen kertünk talaját két-
szeresen is kihasználhatjuk.

II.

A kertésznek legszebb munkája a palántanevelés,
mely igen nagy szakértelmet és gondos kezelést igényel.
A palántanevelés azonban nagy költségekkel jár, mert
különösen korai növényeink magvát melegágyba kell
vetnünk és a palántákat elő kell nevelni, éppen ezért a
palántanevelést mivel a hozzá nem értőknek úgy sem
sikerül, részemről nem ajánlom. A késői növények

magvát szabadágyba már mi is vethetjük. A magvetés-
hez az ágyakat március hó végén készítjük elő és ápri-
lis elején vetjük be. Szabadföldi ágyba kell vetni a téli
káposztaféléket és a nyári salátát. A magvetésnél a
mag minőségére, fajtisztaságára kell ügyelni, tehát azt
csakis megbízható magkereskedőtől szerezzük be. Mag-
vetésre az ágyak gondos előkészítése a mély ásásból,
hő trágvázásból és símára való elgereblyezésből áll.
A már így előkészített ágyban szórjuk el nem sűrűn
és nem is nagyon ritkán a magvakat. Sűrű vetésnél
főrothadás, ritkavetésnél pedig helypazarlás áll be. Az
elvetett magvakat azután finom kerti földdel kb. 1 cm.
magasságnyira betakarjuk, majd deszkával letapossuk
és utána permetszerűen belocsoljuk. A magvetések
további gondozása a kikelt palánták gyomlálásából,
öntözésből és hűvös időben a megfázás elleni védelem-
ből áll.

Kifejlődött palántáinkat, ha az idő engedi, szabad
ágyakba ültetjük ki. Ültetési módok közül a négyes és
hármast kötet alkalmazzuk, egyébként ültetünk fé-
szekbe, bakhátra. Az ültetéseknel arra kell ügyelni,
hogy a gyökerek ismét a természetes állásukat nyerjék
el. A kiültetett növényeinket aztán kapálással, öntö-
zéssel gondosan ápoljuk, míg kifejlődésüknek teljes
fokát el nem érik, mikor is a betakarítás és a télire való
eltevés következik, miről majd később szólok.

Az alábbiakban tárgyalni fogom röviden az egyes
növénykultúrákat, melyeket rendszerbe foglalva a ve-
téstforgó táblái szerint ismertetek. Az első tábla növé-
nyei azok, melyek a friss trágvázású, erős táperezű
talajt kedvelik.

A fejeskáposzta magvait április végén vetjük pa-
lántaágyba és május végével ültetjük ki. A korait
40–40, a késeit 60–60 cm. távolságra. A teljes beérés
ideje július és november. Mint főterményt alkalmaz-
zuk. Egy négyzetméter területre kb. 1 kg. mag, vagy
10–12 db növény szükséges.

A kelkáposzta magvait március és május hó elején
vetjük, palántáit április közepén, június elején ültetjük
ki 35–40 és 40–40 cm. távolságra, mint főterményt.

Július és november a beérésnek ideje, egy négyzet-
méter területre 1 gramm mag és 10–12 palánta szük-
séges.

Kalaráb magvait januártól májusig vethetjük, pa-
lántáit június elejétől már szabadföldi ágyban 40–40
cm.-re ültetjük ki. Beérésének ideje az ültetés idejétől
számított 10–12 hét. Egy négyzetméterre 1 gr. mag és
10–12 db palánta szükséges.

Karfiol magvait október-március és május végével
vetjük, palántáit április és június elején ültetjük 50–50,
a késeit 80–80 cm.-re egymástól, mint főterményt. Be-
érésének ideje június és november. Négyzetméterenként
½ gr. mag és 4–9 db palánta szükséges.

Bimbós kel magvait május végén vetjük és palán-
táit június végén ültetjük ki 60–60 cm.-re. Beérésének
ideje december-március. Négyzetméterenként ½ gr.
mag, 4–9 palánta szükséges, mint főterményt termeljük.

Vöröskáposzta magvait április elején vetjük el, a
kifejlődött palántáit május közepén 50–50 cm.-re ültet-
jük ki. Beérésének ideje október, november. Négyzet-
méterenkénti magszükséglet ½ gr., palántaszükséglet
kilenc darab.

Paprika tüzdelt palántáit május végén ültetjük ki
állandó helyére, 40–40 cm. sor és távolságra, mint főter-
ményt. Beérésének ideje július hó.

A paradicsom tüzdelt palántáit május hó végén ül-
tetjük ki, mint főtermény, 100–80, vagy 100–100 cm
sor és távolságra. További kezelése kacorozás. Július-
ban érik be.

A sárgadinnyét április közepén vetjük állandó
helyre, fészekbe. A fészkek távolsága 200×100 cm.
Beérésének ideje július hó. Egy fészekbe 3–4 szem
magot tegyünk.

A görögdiinnye magvait április közepén vetjük
200×200 cm. távra fészekbe. Beérésének ideje július hó.
Magszükséglet fészkenként 3–6 szem.

A tököt április végén vetjük. A guggon ülő spárga-
tököt 150×150, míg az indás spárgatököt 300×300 cm.
távra fészkekben, mint főterményt. Magszükséglet fész-
kenként 5–6 szem. Beérésének ideje július hó.

Képek a vitézi avatásról: A vitézzé avatott csendőr tisztok. A neveket a vitézi avatásról szóló híradásunkban közöljük.

Az ugorka magvait április végén vetjük 150 cm. sortávú bakhátra, mint főterményt, melynek beérési ideje július hó.

A fejessaláta magvait vethetjük januártól szeptemberig 2 hetenkint. Palántáit 25×25 cm. távra ültetjük ki és 8–10 hétre már beérve szedhetjük. Mint elő-, köztes- és utó-terményt vethetjük. Magszükséglet 1,5 gr., palánta szükséglet 20–25 drb m²-ként.

Gumós zeller. 24 órán át langyos vízben áztatott magvait melegágyba vetjük március elején, május közepén pedig 40×40 cm. távra kiültetjük, mint főterményt. Magszükséglete m²-ként ¼ gr. Beérésének ideje október hó.

A tengerit április végén vetjük állandó helyre 50–60 cm. sortávra, mint főterményt, mely szeptemberre már teljesen beérik.

Ezzel az első tábla növényeit ismertetve, a második tábla, vagyis a tavaly trágyázott talajbelieket írom le.

A vöröshagyma magvait április elején vetjük. A múlt évben vetett duggató hagymát pedig áprilisban duggatjuk el 30 sor és 15 tótávolságra.

A fokhagyma gerezdeit állandó helyre október elején dugdossuk el 15×10 sor és tótávra. Beérésének ideje július hó, m²-ként 35 drb gerezd szükséges.

Sárgarépa, petrezselyem és pasztinák magvait március elején vetjük állandó helyére, 30 cm. sortávra. A kikelés után megritkított növények beérési ideje október–november hó, m²-ként 1 gr. a magszükséglete.

A nyári retek magvait állandó helyre, április közepén vetjük 20 cm. sortávra, vagy csak mint köztes terményt. Ugyan így a hónapos retket is.

A téli retek magvát június végén vetjük állandó

helyére, sorokba. A sortáv 30 cm. Beérésének ideje november hó.

Spenót magvait szeptemberben és márciustól–májusig vetjük állandó helyére. Sortáv 30 cm.

A burgonyát áprilistól lehet vetni sorba, vagy fészekbe, 25×50 távra, vagy 60 cm. sortávra.

A harmadik, vagyis a két évvel ezelőtt trágyázott talajba jön a:

Babot május elejétől júniusig vetjük állandó helyre, fészekbe vagy sorba, 50×50 cm. távra, a karós babot pedig 60 cm. sortávolságra. Beérésének ideje július, augusztus.

A borsót márciustól júniusig vetjük 50 cm. sortávolságra. Beérésének ideje június hó.

Mákot állandó helyre április hóban vetjük, 30 cm. sortávra. Kikelés után ritkítjuk. Beérésének ideje augusztus, m²-ként 1 gr. mag szükséges.

Kapormagot széjjelszórva, elég fog teremni. Lehet azonban március–júniusban sorba is vetni. Sortávolság 30 cm. Fejlődésének tartama alatt is élvezhető.

Ezek után egy külön táblát telepítünk be élő-növényekkel.

A sóska magvait március hóban vetjük állandó helyére, 30 cm. sortávolságra.

A metélőhagymát töosztással áprilisban ültetjük 25–25 cm. sor- és tótávra.

A tormát rendszeresen nem termeljük, hanem bizonyos helyen, a szétvagdalt gyökereket egy asónyon szélességben leásva fogja ebbeli szükségleteinket kielégíteni.

Még a spárga volva hátra, de mivel annak kultu-

rája hosszú időt, 3 évet vesz igénybe, bonyodalmas kezelésének ismertetését mellőzöm.

Ezzel konyhakerti növényeink kulturáját majdnem kivétel nélkül ismerttettem. Az ismertetésnél a talajigényeket nem emeltem ki, mert a forgó táblák csoportjai szerint írtam le a vetés és ültetési időket, valamint sor és tőtávolságukat, mint a legfontosabb termesztési tényezőket. Az egyes különleges kezelési kívánó növényeknél a kezelést helyszűke miatt ehelyen nem ismerttettem, de az nem is égetően fontos, mert hisz a paradicsom fattyazásához mindenki ért, kit egy kissé érdekel a kertészet.

III.

Amint a fenti kultúrák leírásából látjuk, növényeinknek a legnagyobb része szeptember hó végén már bekerül. Ezen időszak a termény betakarításának ideje. Erről csak annyit jegyzek meg, hogy a betakarítás után (pl. káposzta) hátramaradt gyökereket is gondosan ki kell szedni, mert az abban lévő betegségek, férgek vígan kitelelve, a jövő évi növényeket veszélyeztetik. A télire való veremelésről megint bő és kimerítő ismeretekre volna szükség, azonban azt esetleg a magtermesztéssel együtt külön cikkben fogom ismertetni.

Egy 800 m² területen fekvő kert üzemterve.

A = első forgó. B = második forgó. C = harmadik forgó. D = negyedik, évelőtábla. X = palánta-ágyak.

A	B
Káposztafélék Paprika Paradicsom Dinnye Ugorka Zeller Tengeri	Hagymafélék Gyökérfélék Spenót Burgonya
(Trágyázva)	(Tavaly trágyázva)
	T Kút
D	C
Évelők: Sóska Metélőhagyma Rebarbara Torma (Spárga)	Hüvelyesek Mák Kapor
(Szükség szerinti trágyázás)	(Két év előtt trágyázva)
	X

Bátorság kell nem csak a pillanatnyi szükségben, hanem a szükség bármily hosszú tartósságában is: ezért bátorság türelem és állandóság nélkül kevés beccsel bír. E kettő nélkül nagy és következménnyel teljes tettek nem történhetnek; e kettő nélkül a bátorság tulajdonképpen nem is bátorság. Hiában tapodtál meg kezdetben minden félelmet, ha előbukkanó akadályok ellen is mind végig küzdeni képes nem vagy. Mert bármint leplezzél, csak bátortalanság az, a mi az akadályok által készségedet meggyőzetni engedi. Szünetet nem ismerő bátorság neveztetik állhatatosságnak; nagy karakter e nélkül nem lehet, s ezáltal kisebb lelkek is bámulatos következésekre juthatnak.

Kölcsey.

A kiskunhalasi hősi emlék leleplezése.

Írta: KUBAI OSZKÁR főhadnagy.

Június 13. Gyorsan siklik a kis alföldi városka egyetlen autóbussa a déli poros forróságban. A temető, mint egy nagy elhanyagolt park marad el mellettünk s pár perc múlva bekanyarodunk a városka alacsony házai közé a Kossuth Lajos-útra. Néha megrémült emberek ijedt, ágaskodó lovakat tartanak féken s dühös pillantásokkal méregetnek bennünket. Általában feltűnő szép állatokat látni, a kiskun gazda büszkeségeit . . .

A városban mindenütt lázas tevékenység uralkodik. A Kormányzó-város izgalmai közepette szorgalmas munkáskezek tesznek-vesznek szerte az utcákon, itt egy diadalkapu vázát díszítik, ott a leleplezendő hősi emlék körül öntözik a virágágyakat stb. stb.

A kiskunhalasi csendőr lovasalosztyá laktanyája felé tartunk.

A laktanya olyan mint egy paradicsom. Talán Magyarországnak sincs több ilyen — bár kicsi — de szép, rendezett lovaskaszárnyája. A kaputól bevezető remek nyárfasor övezte úttest sárga homokkal van telehintve, pompás utak kanyarodnak ízlésesen körülszegve . . .

Belebotlok a Kossuth-utca elején egy szoborba. Magánosan áll a porral lepelt vén kuruc, kardjára támaszkodva. Közelebb érve, az egyik oldalon köbévésett szavakat fedeztek fel s olvasom: „A II. Rákóczi Ferenc fejedelem hadseregéből Deák Ferenc (tábornok) parancsnoksága alatt az 1703. évi október hó 3-án e téren harcolt 3000 kuruc vitéz közül Istenért, Királyért és szabadságért hősi halált halt 234 kuruc emlékeztére Kiskunhalas város kegyeletes közönsége. 1904.”

Amint elmerengek a mult legszebb hősi époszainak egyikén, a nagyságos fejedelem sorsán, lassankint be-sötétedik és a sötétben furcsa alakok mozognak előttem. Az öreg kuruc felemeli fejét ökléről és figyelmen a távolba néz. Öreg reszelős hangján megvetően szól a mellette álló talpasnak, kit eddig a bokroktól nem vettem észre: „Nem tudom, hogy Deák nemzeti uram mit gondol, hogy ilyen nagy nyugalomban vigadozik a városban, pedig Szeged igen közel vagy.”

Hirtelen mint a villám, muskéta dőreje esapott be a szikkadt légből s távolabbról a déli dombokról fehérkék kabátos császári muskétások tüntek fel.

A lövés nyomán azután kavargó zürzavar támadt. Lódobogás, kiáltás, puskadőrejek s zaj mindenfelé. . . . Itt felszerelt kuruc csapat nyomul előre, hogy a pánikszerűen futkosó, álmos csapatok végétét fel-tartsa . . .

E pillanatban óriási éljen riadal harsog az ég felé.

Megdörzsölöm a szemem s csodálatos, mintha hirtelen júniusi fényben ragyogó úton a győzelmes kuruc csapatok szüntelen bevonulása tartana. De milyen el-lentét. A jelen, a közelmúlt és a régmúlt harcosai egy akarattal nyomulnak előre? Mintha Csaba királyfi legendája kelt volna életre, hogy belekiáltta a bennün-ke környező gyűrű torkába: Nem, nem, soha! Igen, a fogadás már megtörtént. A vasúti állomásra méltó-ságosan besikló udvari vonatból már kiszállott Kormányszó urunk s a parancsnokok jelentésének fogadása után a város négylovas hintóján tart a díszbe öltöz-tett útvonalon. Elöl katonazenekar harsogja bele a forró napsütésbe a nagy-nagy örömet, ami a Kiskun lelkek hűségese lelkét eltölti.

S a zene mögött a jelen daliás katonái, egy csendőr díszszázad vonul feltartóztatlanul, ütemes léptekkel. A kakastoll büszkén lobog a hetyke kalpagokon, bün-ösöknek remegés, polgároknak megnyugvás.

Utána gyönyörű színes kép bontakozik ki a ren-geteg néző szeme előtt. Lassan, méltóságteljesen kígyó-zik előre a menet. Elöl hófehér lovon halad gyönyörű díszmagyarjában a vezérlovas, kit 24 Bem-husár kö-vet világoskék egyenruhában, cifra tarsollyal oldalán. Az első három a város zászlaját tartja fennem lobog-tatva.

S aztán pompázó ruhákban 25 kuruc lovas porosz-kál villogó kivont karddal, közrefogva Ó Főméltósága kocsiját. A remek négy paripa nem fér a bőrébe, tán-

Képek a vitézi avatásról: A vitézzé avatott csendőr altisztek. A neveket a vitézi avatásról szóló híradásunkban közöljük.

col, mintha tudná, hogy kit visz. S a kocsis megszámlálhatatlan éljenriadalomban halad a tömegben.

Doberdó hőse, József kir. herceg Öfensége is eljött s őt is szeretettel fogadják a kiskúnok ezrei.

Utána fényes kocsisor, telve a közélet kiválóságaival. A kocsisorban látjuk Száhlender Béla altábornagy úr Önagyméltóságát, a csendőrség felügyelőjét, Janky Kocsárd altábornagy úr Önagyméltóságát, a honvédség főparancsnokát, vitéz Nagy Pál altábornagy úr Önagyméltóságát, Schönherr Károly ezredes, csendőrkerületi parancsnok, Klemm Gyula alezredes urakat, Pesthy Pál igazságügyminiszter Önagyméltóságát, báró Prónay György nemzetgyűlési képviselőt és másokat. S a kocsisor két oldalán a halasi levették, a magyar jövő ígéretei, a magyar ugar keménykötésű gyermekei haladtak egyforma fehér ingben, kék övvel és nyakkendővel, sötétkék Boeckay-sapkájukon árvalányhajjal. A menetet a megszámlálhatatlan néptömeg zárta be, mely ujjongó lelkesedéssel köszöntötte minden magyarok reményét és büszkeségét.

A menet végighaladt a Kossuth Lajos-utcán s ahol csak elment, mindenütt zöld lombok, virágok, ablakból leomló szőnyegek, szép szőke, barna asszony-, leányfejecskék fogadták. A szünni nem akaró éljenzés végigkísérte a felvonulást a Fő-téren felállított s fehér leppellel leborított szoborig. A tömeg négyzetben lepte el a szobor körüli teret. A szobor mögötti fás tér a levették árvalányhajjas, tollas sapkáitól nyüzsgött. E csoport jobbszárnyát magyarruhás leánykák egészítették ki, balszárnyán volt felállítva az ünnepi sátor, mely mellett az előkelő közönség számára fentartott helyek sorakoztak. A szoborral szemben a csendőr díszszázad állott fel.

Pár perc után a budai dalárda esodaszép intonálásában felcsendült a magyar Himnusz.

S ezután az ünnepély programmszerűen folyt le. Dr. Thuróczy Dezső polgármester engedélyt kér a szoborleplezésre, ami Ö Főméltósága engedélyével meg is történik. Az ünnepi beszédet báró Prónay György nemzetgyűlési képviselő mondja s a Kor-

mányzó úr Ö Főméltósága szép szavak kíséretében elhelyezi koszorúját. A budai dalárda a Hiszekegyet éneklé. Majd dr. Khatona Mihály mond a rokkantak nevében könnyekig megható beszédet. Varga Gyula markol a szívekbe gyönyörű szavávalatával s a különböző egyházak lelkészei megáldják az emlékművet.

Ezután József kir. herceg Öfensége meghatott szavak kíséretében helyezi el koszorúját a talapzaton, mit egymásután követnek az egyes hatóságok megbízottainak koszorúit.

Végül a budai dalárda eléneklé a Szózatot. A szegedi gyalogezred zenekarának hangjai mellett a csendőr díszszázad elvonul Kormányzó úr Ö Főméltósága előtt, ezt követi a levették díszmenete fascista módra feltartott karokkal.

Az ünnepély befejeztével Kormányzó úr Ö Főméltósága megtekintette a kiskúnhalasi lovasosztály laktanyáját, hol a látottak felett a legteljesebb elismerését nyilvánította.

14 órakor kezdődött a díszbéd az úri kaszinóban, hol 400 terítékes hatalmas bankettel adtak Kiskúnhalas nagy napjának méltó befejezést.

S a díszszázad 15 órakor már az állomáson várta Ö Főméltósága megérkezését. A bajtársak kitettek magukért, mint egy-egy éreszobor állott mindegyik helyén. Csak a szemükből sugárzott szeretet és hűség. Ö Főméltósága látható szeretettel gyönyörködött a kemény fiúk nagyszerű hódolatában.

A 740 hősi halott emlékét megörökítő szobor pedig ott áll a főtéren. Az anya szeretete támogatja a serdülő ifjút, hogy atyja halhatatlan emlékének koszorúval áldozzon a magyar balsors oltárán és esküt tegyen a soha nem feledésre, mert „nem lehet, hogy annyi szív hiába ontá vért...“ kell, hogy a megmozdult kegyelet újból nagy tettekre serkentse a jövő magyarjait. Szentgyörgyi István nagyszerű művére lassan hullott Kiskúnhalas szálló homokja s a lehulló milliónyi porszem a hunyó nap sugárzófényében, mint hatalmas glória ragyogta körül az örök szenvedést, a talapzaton álló magyar anya szent homlokát...

A MI VÉRTANUINK

Dékány Benedek tiszthelyettes.

A kommunizmus utolsó heteiben sötét kétségbeesés ült meg a lelkeket. Nem volt olyan dolgozni akaró férfi, aki el nem vágyódott volna az örömtelenség, a munkátlanlás, a kommunizált henyélés, e vörös rongyokkal szegélyezett temető véres ködéből valahová, a jó Isten tudja hová, oda, ahol lehet s ahol érdemes dolgozni, ahol nem inzultálják a negyven-hatvan éves férfiakat, akik mögött egy munkás élet romhalmaza sötétlett, ahol a tehetséges, művelt elem vezeti a tehetőséget.

Napról-napra csökkent a remény, hogy ebben a megcsönkített országban a munka rendje s vele a tisztesség uralma hamarosan helyre áll.

Nem kell-e tehát esodálattal adóznunk azoknak a bajtársainknak, akik még ebben a szörnyűséges letargiában sem vesztették el hitüket a szebb jövőben s szinte csupasz mellüket szegézték a vörös szuronyerdőnek?

Dékány Benedek tiszthelyettes.

A ráckevei községháza falát egy márványtábla díszíti, amelyen ez a felírás olvasható: „E helyen szentdedt hősiességgel vértanúhalált a nemzeti ügy szolgálatában 1919. évi június hó 24-én Dékány Benedek m. kir. csendőr járásörmester.”

Miért kellett Dékány Benedeknek meghalnia? Azért, mert a borzalmak idején lelke volt Ráckeve és környéke bizó magyarjainak. Ott volt mindenütt, ahol lelkesíteni, kitartásra kellett buzdítani a csüggedőket. Paulheim Elek tartalékos húszerfőhadnagygyal és másokkal bekapcsolódott a júniusi nagy ellenforradalomba. Csak egy intésre vártak, hogy lángba boruljon a járás s pusztuljanak a vörösök.

Sajnos, másképp történt. A szervezési munkálatok kipattantak s a vezetőket a direktorium elfogatta. Dékány Benedeket Lacházáról szállították be Ráckeve-re, ahol közben Paulheim Elek főhadnagyot, Szücs Sándor gazdálkodót és még mintegy 15 jó magyar embert tartóztattak le.

A vallatás módja közismert. Nem részletezem. Csúpn annyit jegyzek meg, hogy Dékány Benedek bal válla és mellkasa össze volt zúzva. Az előzetes vizsgálat azonban semmit sem állapított meg, de mégis áldozatok kellett. Itéletet kellett provokálni, mert a terror volt az egyedüli mód, hogy a halódó diktatura életét ideig-óráig meghosszabbítsák.

A ráckevei direktorium azonban nem mert itélkezni. Érintkezésbe lépett a csepeli forradalmi törvényszékekkel és sikerült annak illetékességét megállapítani. A törvényszék tagja Kertész Mór géplakatos, Juhász Ferenc és Cserna Géza munkások voltak. A vádat Diósi Pál lőszergyári munkás képviselte. Az ő módszere is közismert. Semmi bizonyíték, semmi konkrétum s azért mégis halálos itéletet kért. Ez meg is történt. Szem-

tanuk vallják, hogy a törvényszék tagjai az itélethezatal előtt szeszestalt fogyasztottak.

Az itélet kötélt általi halálra szölt, de amikor valaki közbeszólt, hogy nincs kéznél kötélt, golyóra változtatták.

A védő kegyelemért akart a kormányzótanáchoz fordulni, de nem engedték a telefonhoz, hanem süngősen intézkedtek az itélet végrehajtása iránt.

Mindhárom halálraitélt (Dékány, Paulheim, Szücs) mellé két-két vörös katonát állítottak s úgy kísérték le a tereméből az udvarra. Utközben két vöröskatona megszökött a kíséretből. Ugylátszik, megszökött bennük a lelkiismeret. Akadt azonban helyettük másik kettő, akik — sajnos — szívesen vállalkoztak a gyilkosságra.

Lent az udvaron várt a direktorium és véstörvényszék. Félkörben pedig azokat az ellenforradalmárokat állították fel, akiket szabadságvesztéssel büntettek. Végig kellett nézniök a kivégzést.

A halálraitéltéket a fal mellé állították. Cwik János, a karhatalom parancsnoka, letérdeltette őket és bekötötte szemeiket. A vörös katonák három lépésre álltak fel az itéltéktől s aztán Cwik a következő vezényszókat adta ki: Gyakorlatok a fegyverrel, kész, cél tűz! A fegyverek eldőrdültek és mindhárom itéltét öszszeesett. A kirendelt orvos Paulheimban még életet konstátált. Cwik hidegvérrel lépett a fiatal tiszt mellé és közvetlen közélről agyonlötötte.

A holttesteket késő este adták ki a hozzátartozóknak. Csak a legközelebbi rokonok kísérhették utolsó útjukra s még sírni sem volt szabad, mert vörös katonák vigyáztak a koporsókra.

A hőhérokat utólérté az igazság sujtó keze. A főhűnösök, Kertész Mór és Cwik János halálra itéltettek, a többieket pedig kisebb-nagyobb fegyházbüntetéssel sujtották. Örök gyalázat az övék, tetteiktől irtózáttal fordul el az utókor.

Dékány Benedek és társai emléket pedig kegyelettel őrizzük s örök mintaképeül tekintjük a kemény derekú, szilárd jellemű, meg nem alkuvó magyarságnak, melyre szükségünk van a jelenben s amely nélkül jövőnkre végleg rárakták béklyóit Trianon.

SZOLGÁLATI-EB ÜGYEK

I. A m. kir. csendőr kutyatelep.

1. A telep.

A telep egyik főcélja az, hogy a csendőrséget kiképzett vezetőkkel és ebekkel lássa el. E célból évente tanfolyamok tartatnak, melyekre elsősorban azon csendőrök vezényeltetnek be, akik kincstári ebekkel el vannak látva, másodsor azok, akik kötelezvényes vagy saját ebbel rendelkeznek s végül olyanok is, akiknek ebük ugyan nincsen, de vezetőkkel való kiképzésüket óhajtják. Utóbbiakat a telep látja el ebekkel a tanfolyamra való bevonulásukkor.

Egy tanfolyam körülbelül négy hónapig tart. A kiképzés anyaga főleg gyakorlati anyag. Felkarolja a fegyelmi gyakorlatokat és az előzetes kiképzés anyagát. Elméletileg a vezető részére legszükségesebb általános ismeretek adatnak elő, melyek a tenyésztésre, egészségügyre, fajtaismeretekre, a szolgálati eb tartására vonatkozó utasításra és térképölvasásra szorítóknak.

Egy tanfolyamon 30—40 vezető vesz részt, akik a telepen nyernek elhelyezést és élelmezést ebeikkal együtt.

Legutóbb június 20-ával kezdődött meg egy tanfolyam, melyre 42 hallgató és 5 oktató vonult be. A behívott ebek mind igen jó benyomást tesznek és remélhető, hogy a tanfolyam igen jó eredményt fog felmutatni.

Tervbe vette a telepparancsnokság, hogy az ebeket a tanfolyam végén öszszel több helyen bemutattja majd.

Minden tanfolyam végén a vezetők és az ebek minősítése történik s utána az illetők örseikre bevonulnak.

2. Vizsgák és versenyek.

A II., IV. és VII. kerületek által rendezett vidéki versenyek és vizsgák az utolsó három héten zajlottak

Képek a kiskunhalasi hősi emlékmű leleplezéséről: Kormányzó Úr Ő Főméltósága fogadása a vasúti állomáson.

le és örömmel közölhetjük, hogy ebeink legelső nyilvános szereplése igen jó eredményt és sikert mutatott. A közönség legnagyobb érdeklődése kísérte mindenütt szép fejlődésnek indult munkánkat és — ami igen fontos — sok olyan emberrel, akik eddig ellenségei voltak ebeinknek, elismertettük, hogy igenis nagyon gyakran és a legváltozatosabb szolgálatokban nagyszerű hasznát vehetjük a szakszerűen kiképezett ebnek.

Legelső versenyünk és bemutatónk Székesfehérvárott volt. A „Csendőrségi Lapok“ legutóbbi számában röviden ismertettük már a versenyt, de érdemesnek találjuk arra, hogy részletesebb beszámolót is adjunk róla olvasóinknak.

A versenyzők, a telep tisztjei és legénysége a legmelegebb fogadtatásban részesültek s az ebekről is minden tekintetben a legmesszebbmenőleg gondoskodott a rendezőség.

A versenyzők legnagyobb része már 4-én este megérkezett és hamarosan nyugovóra tért, hogy másnap a tulajdonképpeni komoly munkánál — a vizsgánál — kipihenve jelenhessék meg. Másnap, azaz 5-én reggel a polgári lövölde kertjében kezdődött a vizsga. Verőfényes napsugaras idő kedvvel töltött el valamennyiünket, sajnos azonban délben esni kezdett az eső és estig sem szünt meg. Így tehát a vizsgának nehezebbik részét igazán gátló körülmények közepette tették le ebeink. De még így is hűségesen kitarított a közönség a verseny végeztéig.

Ami az ebek kiképzési fokát illeti, a neveltségben átlag jóknak mondhatók, de a fegyelmi gyakorlatokban az egyes kutyák között igen nagy a különbség. Az előzetes kiképzésben aránylag keveset mutattak, mert mint már említettük — kivált a nyomozó munkát — erős esőben kellett végezniük. Feltűnő volt, hogy minden egyes eb a nyomon fölötté izgatottnak mutatkozott és oly gyorsan haladt a nyomon, hogy a valóságban a felszerelt járőr az ebet nem is követhette volna. A telep-parancsnok főleg ezt kifogásolta és kérte a versenyzőket, hogy ebeiket e tekintetben lassítani iparkodjanak. Valamennyi gyakorlatban iparkodjanak a vezetők az oly sokszor hangoztatott és feltétlenül fontos szabatságot megkövetelni és betartani. Ez azonban nemcsak az ebekre vonatkozik, hanem a vezetőkre is. Türetlenné válik és a versenyzőtársat zavarja a szabadon esztangoló eb, ezért a legnyomatékosabban lelkére kötjük minden vezetőnek, hogy a verseny helyén ebét csak vizsga közben és ha soron van, boesássa szabadon. A

rend szabályainak betartása, melyeket külön utasításba foglalni nem kell, mert hiszen a helyszínen maguktól adódnak, emelik versenyünket arra a magas színvonalra, melynek immáron országszerte híre van. Ovjuk meg e hírnevünket további komoly és céltudatos munkával. Emeljük azáltal, hogy évről-évre jobbat és szebbet mutatunk.

6-án délután a nagyközönség előtt, melynek soraiban Székesfehérvár színe-javát láttuk, történt a bemutató. Legelső sorban is a fegyelmi gyakorlatokat, mint összegyakorlatokat mutattuk be, melyek során az ilyenkor el nem maradható derüs jelenetek is ismétlődtek, melyek főleg abban állanak, hogy egyik vagy másik négylábú társunk a közönség mulattatására és vezetőjének bosszúságára pont annak ellenkezőjét teszi, mint amit kívánnak tőle. Ezek után a szolgálati eb gyakorlati életben való alkalmazásának szemléltető bemutatása következett. A távbeszélő vonalat fektető eb, a küldőnc eb, a gyilkost kinyomozó Szidi, a lövéssel védekező vadászó lefogó Bob s az eldugott tárgyakat kereső társaik mind bámulatba ejtették a közönséget.

A csendőrkerületi parancsnokság és osztályok aldozatközsége lehetővé tették, hogy minden versenyző emléktárgyat kaphatott. A tiszteletdíjak között a legértékesebb Fejér vármegye díja volt, mely Gyapay századosnak jutott — megérdemelten.

A pécsi, miskolci versenyeket és a budapesti bemutatót legközelebbi közleményünkben fogjuk ismertetni.

III. Tájékoztató.

1. Törzskönyvezés.

a) Kincstári ebek: Freia nj. 255/339. és Frigga nj. 256/390. szukák, 1926 május 9. Bob nj. 26. — Ebba nj. 150/s.

b) Saját ebek: Fiskulf nj. 257/s. Flodo nj. 258/s. és Folkmar nj. 259/s. kanok, 1926 május 9. Bob nj. 26. — Ebba nj. 150/s. Tóth József főerdőr tulajdonában Szt. Jakab, u. p. Gödöllő.

Fargo (Nick) d. 29. kan, 1925 február 25. Rolf, Pest-újhely-Naphegy, Dio, a Ludovika Akadémia tulajdona.

2. Kiutalt szolgálati ebek.

a) Mint kincstári ebek: 3. honvéd gyalogezred: Dévény nj. 145.

13. honvéd gyalogezred: Fenja nj. 233.

4. honvéd kerékpáros zászlóalj: Dilia nj. 148.

KÜLFÖLDI CSENDŐRSÉGEK

A csehszlovák csendőrség.

(Kelt 1920 április 14-én, a csehszlovák köztársaság törv. és rend. tárának 229. száma, — A belügyminiszterium 1920 május 30-án kelt 32382—13. számú rendelete.)

(1. közlemény.)

1. Csehszlovák csendőrségi törvény.

1. §. A csehszlovák köztársaság csendőrsége katonailag szervezett őrtestület, mely arra van hivatva, hogy az érvényes törvényes rendelkezések és az illetékes állami hatóságok rendeletei szerint a csehszlovák köztársaság egész területén a közrendet és a közbiztonságot fentartsa.

2. §. A csendőrség a politikai állami igazgatás közege és így a közbiztonsági szolgálat gyakorlása tekintetében az állami politikai hatóságoknak van alárendelve. A kiképzés, oktatás, fegyelem és szolgálatellenőrzés tekintetében, majd pedig az igazgatási és gazdasági tekintetekben a csendőrség csendőrtiszteknél van alárendelve. Mindkét szempontból végső fokon a belügyminiszterium alá tartozik. A csendőrség katonai rendjének és fegyelmének fentartása céljából a belügyminiszteriumhoz van beosztva a csendőrségi főparancsnok.

3. §. A csendőrség részletes szervezetéről és létszámáról, majd arról, miképpen gyakorlandó a csendőrségi szolgálat, miképpen képzendő ki, fegyverzendő fel és miképpen szerelendő fel a csendőrség, a belügyminiszterium határoz, megállapodván a felfegyverzés tekintetében a nemzetvédelmi miniszteriummal.

A csendőrség szervezetének egyeznie kell a többi hatóságok szervezetével olyképpen, hogy a politikai és bírósági hatóságok székhelyein megfelelő csendőrségi parancsnokságok is szervezettek.

4. §. A belügyminiszterium a nemzetvédelmi miniszteriummal egyetértőleg biztosít mindent, ami által a csendőrség az állam külső veszélyeztetésének elhárításához hozzájárulhat. E célból a csendőrséghez be van osztva a csehszlovák hadsereg egy vezérkari tisztje. A felfegyverzés tekintetében a nemzetvédelmi miniszterium által beosztott hadseregbeli tisztnek joga van arra, hogy időnkénti felügyelet által a szükséges megállapításokat eszközölje. Ezen tiszteknél rendelkezési joga nincsen, csupán jelentéseket tesz a nemzetvédelmi miniszteriumnak azon hibákról, amelyeket vizsgálatakor tapasztal, a nemzetvédelmi miniszterium pedig az ügyet a belügyminiszteriummal együtt megtárgyalja.

5. §. A tábortól biztonsgági szolgálatban és a katonai parancsnokságokkal való együttműködésben leendő kiképzés céljából a csendőrség tagjai azon életkorukig, ameddig a védtörvény rendelkezései szerint egyébként katonai gyakorlatokra kötelezettek volnának, a belügyminiszteriummal egyetértőleg a nemzetvédelmi miniszterium által meghatározott időszakonként katonai gyakorlatokra fognak behívatni — amennyire azt a biztonsgági szolgálat megengedi — és a gyakorlatok ideje alatt a katonai törvények és rendelkezések alá lesznek vetve.

6. §. Hadiállapot esetén a csendőrség egy része, mely a belügyminiszterium és a nemzetvédelmi miniszterium közötti törént megállapodás folytán tábortól biztonsgági szolgálatra rendeltek, — közvetlen katonai parancsnokság alá jut.

7. §. Az elsőfokú politikai hatóság a körletében szolgálatot teljesítő csendőrségnek előljáró hatósága, ezt illeti a csendőrségi szolgálat közvetlen irányítása és fölötte a felügyelet gyakorlása.

Amennyiben csendőrség alkalmazására van szükség, saját szabályrendelettel, vagy törvényhatósági joggal bíró városokban, az illetékes másodfokú politikai hatóság teszi meg a szükséges intézkedéseket.

Ha a közrend jelentékeny mértékben veszélyben van, a politikai hatóságok az illetékes csendőrségi előljárók előzetes értesítése után, körzetüknek csendőrségét a veszélyeztetett helyre összpontosíthatják és a csendőrségi szolgálatot a törvény korlátain belül olyan

módon szabályozhatják, amint azt a helyi viszonyok megkövetelik.

8. §. A többi állami, polgári és katonai hatóságoknak, valamint az önkormányzati hatóságoknak a csendőrség nincs alárendelve.

9. §. A bíróságok és államügyészségek, amennyiben büntetőbírói joghatóság végrehajtásáról van szó, fel vannak jogosítva a csendőrségi szolgálat közvetlen igénybevételére. Más esetekben a bíróságok csak az illetékes politikai hatóság közbenjöttével kérhetik a csendőrség közreműködését; ugyanilyen módon kéri ki a csendőrség közreműködését a többi állami polgári és katonai hatóságok, valamint az önkormányzati hatóságok.

Csupán ha a késelem miatt veszély volna, köteles a csendőrség ezen hatóságok közvetlen felkérésére is segítséget nyújtani.

10. §. Az állami politikai hatóságok állapítják meg, meddig kell a csendőrségnek a helyi rendőrség ügyében közreműködnie, ügyelnek azonban arra, hogy ezáltal a csendőrségi közbiztonsági szolgálat hátrányt ne szenvedjen.

11. §. A csendőrség köteles a kapott parancsokat feltétlenül és haladéktalanul fogadtatni és nem szabad azok bírálatába bocsátkoznia. Csupán akkor, ha a parancs nyilvánvalóan ellenkező az azon kötelezettségekkel, amelyekre a csendőrség csendőrségi esküvel kötelezte magát, vagy az állam érdekével, továbbá, ha a parancsnok által oly esetekmennyi elkövetése rendelkezni el, melyet a büntetőtörvény tilt, kötelessége a csendőrségnek, megfontolva az összes körülményeket, a parancs végrehajtásától elállania, azonban ezen esetet haladéktalanul jelentenie kell a csendőrségi előljáróknak.

A parancs tartalmáért az a hatóság felelős, amely azt kiadta; a csendőrség az érvényben levő törvények és rendeletek szerint csak a szolgálat pontos végrehajtásáért felelős. A csendőrségnek jogában áll írásbeli parancsot kikérni akkor is, ha azt a törvény nem írja elő.

12. §. A csendőrség a katonai büntetőtörvényeknek és bíróságoknak van alávetve és rá nézve érvényben van a katonai szolgálati szabályzat is. Fegyelmi előírásokat részére a belügyminiszterium állapít meg.

13. §. A szolgálatot teljesítő csendőrség a polgári és katonai őrség jogai illetik meg, fegyverét azonban az előírt óvatosság betartása mellett csak a következő esetekben szabad használnia:

1. Szükséges védekezés esetén, hogy elhárítsa azon erőszakos támadást, mely ellene intéztek, vagy amely által más egyén élete veszélyeztetik,

2. ha másképpen nem lehet legyőzni a szolgálati működést megghusítani célzó ellenszögülést,

3. hogy megghátolja oly veszedelmes gonosztevő szökését, akit másképpen visszatartani nem képes.

14. §. A csendőrségnek szolgálati kötelezettségei gyakorlásánál jogában áll kikérnie minden közzolgálati közeg közreműködését, nevezetesen a polgári hatóságokét, más őrtestületekét és azok tagjait, a községi előljárókét és a katonai parancsnokságokét és hatóságokét.

15. §. A csendőrségnek valahányszor szolgálata közben valaki ellen fellép, a helyileg szokásos nyelven használnia kell a „törvény nevében” szavakat; ilyen esetben mindenkinek, a katonai személyeknek is, kötelessége felszólításának engedelmeskedni, azután azonban a csendőrség eljárása ellen panaszt tehet.

16. §. A csendőrség tagjai csak fontos szolgálati okokból helyezhetők át más helyre.

17. §. A csendőrség tagjai a csendőrséghez önkéntesen jelentkezők felvétele által egészített ki. A kérelmező először mint próbacsendőrség vétetik fel.

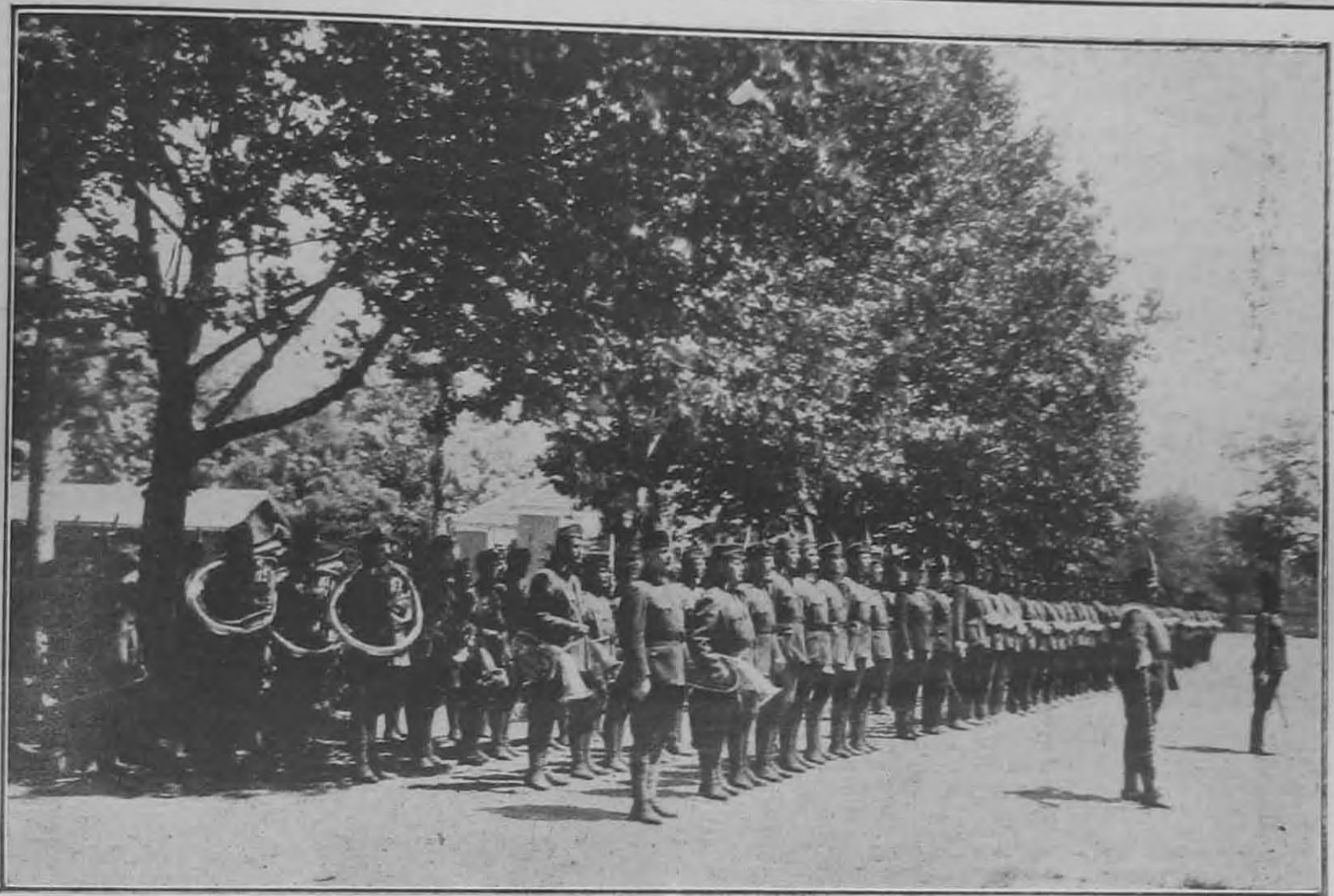
Próbacsendőrségnek csak az vehető fel, aki

a) a csehszlovák köztársaság állampolgára,
b) kifogástalan előéletű, önálló és szellemileg alkalmas,

c) meghaladta 21-ik és nem érte még el 35-ik életévét,

d) nőtlen, vagy gyermektelen özvegy,

e) erős, egészséges testű és megfelelő testmagasságú.

Képek a kiskunhalasi hősi emlékmű teleplezéséről: A csendőr díszszázad és a honvéd zenekar.

f) szóban és írásban bírja a csehszlovák nyelvet,
g) oly képzettséget igazol, amely községi iskolában szereztetik,

h) katonai kiképzésben részesült, katonai fegyveres szolgálatot teljesített legalább annyi ideig, amennyit a védtörvény a rendes tényleges katonai szolgálat részére megállapít.

A belügyminisztérium a c. és d. alatt említett követelményeket egyáltalában elengedheti, azután elengedheti az f. alatt említett követelményt, ezt azonban csak azon feltétel mellett, hogy a kérelmező legkésőbb két év alatt annak eleget tesz.

Ideiglenesen a szükség idejére, nevezetesen mozgósítás esetén a belügyminisztérium a nemzetvédelmi minisztériummal egyetértőleg kiegészítheti a csendőrséget katonai személyekkel, tekintet nélkül arra, vajjon a fenti követelményeknek teljesen megfelelnek-e vagy sem.

18. §. A csendőrtisztikar kiegészítetik:

1. fokozatos csendőrségi előléptetéssel,

2. a hadsereg tényleges, vagy nem tényleges tisztjeinek átlépése által, akik legfeljebb századosi rangban vannak.

Tiszteket a csendőrség kötelékébe felvesz és egészen a IX. rangosztályig kinevez a belügyminiszter, hogy ki nevezi ki a tiszteket a VIII. rangosztálytól kezdődőleg, azt az alkotmányokmány állapítja meg.

A csendőrség főparancsnokát a csendőrtiszti testületből a köztársasági elnök nevezi ki.

19. §. A csendőrség minden tagjának belépéskor négy évi kötelező szolgálatnak kell magát alávetnie és ezenkívül próbaszolgálatot kell teljesítenie egy éven át, mely szolgálata a csendőri szolgálatba beszámítatik, végül csendőrtisztekből és a politikai hatóság tisztviselőiből álló bizottság előtt szakvizsgát kell tennie.

20. §. A testületbe lépő csendőrségi tagoknak kötelességük csendőri szolgálati esküt tenni, amelyben kötelezik magukat, hogy a csehszlovák köztársaságnak és kormányának a törvények és az előjárók rendeletei szerint híven fognak szolgálni.

21. §. Ami a csendőrség és katonaság közötti kölcsönös viszonyt illeti, a csendőrség tagjai egy színvonalon állanak az ugyanolyan rangosztályú katonai személyekkel.

22. §. A csendőrség tagjai elbocsáttatnak a testületből:

1. ha a próbaszolgálat folyamán beigazolódik, hogy csendőri szolgálatra alkalmatlanok;

2. ha határidőt nyervén, a nyelvbéli képesség igazolásának betervezésére (17. §.), ezen igazolást idejében nem nyújtják be;

3. ha kiszolgálván azon időt, amelyre szolgálat céljából kötelezték magukat (19. §.), tovább szolgálni nem akarnak;

4. ha testileg szolgálatra alkalmatlanná válnak anélkül, hogy nyugdíjra igényt szereztek volna;

5. ha a bíróság, mely büntett vagy vétség miatt elítélte őket, e mellett kimondta a rangvesztést;

6. fegyelmi úton, ha oly cselekményt követtek el, amely miatt ugyan bírósági ítélettel nem lett kimondva az elbocsátás, azonban tekintettel a csendőrség jó nevére, a testületben nem szabad tűrni őket;

7. ha családi okokból ezt maguk kéri és a belügyminisztérium ezt megengedi.

23. §. A csendőrségnél eltöltött szolgálati idő beszámítatik a csendőrség tagjainak katonai szolgálati idejébe; a csendőrség tagjai az 5. és 6. §-ok rendelkezéseinek kikötésével tényleges csendőrségi szolgálati idejük alatt a katonai szolgálat alól mentesek.

24. §. A csendőrség tagjai csak akkor nősülhetnek, ha véglegesítették és betöltötték négy évi szolgálati idejüket a csendőrségnél, avagy 30-ik életkorukat.

25. §. A csendőrség személyi illetményeit külön törvény szabályozza. Külön törvényekkel fognak továbbá szabályoztatni:

a. a csendőrségi tagok, özvegyeik és árváik ellátási illetményei;

b. a csendőrség elszállásolása.

26. §. Az előző törvénytörvényekben említettek törvényes szabályozásáig érvényben maradnak az 1894. évi

december 25-én kelt 1895. évi I. sz. birodalmi törvény 28., 29., 32., 33. (2. bekezdés), 36. és 40. §-ában foglalt rendelkezések, továbbá az 1896 május 14-én kelt 74. sz. birodalmi törvény és az 1897 január 29-én kelt 42. sz. bir. törvény rendelkezései.

Egyéb tekintetekben az 1894 december 25-én kelt 1895. évi I. sz. birodalmi törvény megszüntették. Továbbá megszüntették az 1881. évi II. és III., az 1882. X., az 1893. XXXVI. és az 1903. évi VII. magyar törvények és végül a magyar törvények és rendeletek többi intézkedései, amelyek ezen törvénnyel ellenkeznek.

27. §. Ezen törvény hatálya 1920 június 6-án kezdődik.

(Folytatjuk.)

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK

Cigányok.

Nyomozták: **DORICH JÓZSEF** tiszthelyettes, **KIS-FÜGEDI JÁNOS** törzsőrmester, **KISA KÁROLY** és **BARNA FERENC** csendőrök (Bácsalmás).

Megint a cigány! Ha nem is jó, de mindenesetre régi ismerőse a csendőrnek. Ez a sajátságos, nyugtalan vérű, helyhez még ma sem köthető faj közbiztonsági tekintetben még mindig különös figyelmet érdemel. A kóbor cigánybandák, karavánok gyilkos és rabló garázdálkodásainak ugyan már befellegzett, de kisebb arányú bűncselekményekben még manapság is nagyon gyakori lúdas — a cigány. Egy-kettő, de nagyon elvéve, rendes foglalkozásra adja a fejét, a többi teknőfaragással, üstfoltozással s egyéb általában komolytalan címen kószálja be az országot, a legelőkelőbb fajtája pedig a hegedű mestere. Egész tömegében csak nem tud beletörni a modern társadalom dolgozó, törvénytisztelő rendjébe. Pedig erre már igen komoly és rájuk nézve is igen kedvező körülmények közé beállított kísérletek történtek.

Megrendszabályozásokról manapság is olvashatunk különböző intézkedéseket, amelyek szintén a cigánykérdés végleges megoldását célozzák. Ezt nekünk csendőröknek is elsőrangú érdekünk és ezért a magunk ügyének javára cselekszünk, ha a cigányokat továbbra is országsszerte lankadatlan figyelemmel kísérjük.

Nem lehetetlen, hogy egyesekben olyan vélemény alakulhatott ki, hogy a cigánykérdés már nem probléma számunkra s így a velük való intenzív foglalkozás nem aktuális. Pedig az még mindig aktuális kérdés és úgy látjuk, hogy az is lesz még sokáig. Tartasuk csak őket szemmel továbbra is, rájuk fér a figyelem. Most is egy olyan esetet írunk meg, amelyben cigány a főszereplő s egészen bizonyos, hogy számos örsön még számosabb hasonló tárgyú, friss nyomozás iratai fekszenek. Cigánykérdés tehát van és sohasem fölösleges az a pillantás, amit feléjük vetünk.

A következőkben leírt nyomozás egy szereplője azonban nemcsak cigány, hanem — szánta is. A kettő együttvéve olyan ismertető jel, amely nagy segítségünkre lehet a nyomozásban. Ilyenkor ne sajnáljuk egy olyan jelentés megszerkesztésével járó fáradságot, amely jelentés arra vonatkozik, hogy a szélesebbkörű nyomozást illetékes helyről elrendeljék. Aki cigány is meg szánta is, az nem bukkanhat fel egyetlen örskörletben sem úgy, hogy azt egy szemfüles örs észre ne venni. Még városhelyt is szembeötlük s így több, mint bizonyos, hogy a körözésnek gyors eredménye lesz.

A testi fogyatkozásokat és egyéb feltűnő ismertetőjeleket általában igen jól fel lehet használni a nyomozásoknál, csupán arról kell gondoskodni, hogy az minél szélesebb, de legalább is abban a körben, amelyben a keresett valószínűleg tartózkodik, minden arra illetékesnek tudomására jusson.

Lássunk most a cigányügyekből egyet a legfrissebb keletük közül.

Folyó évi március hó 25-én 9 órakor Mamuzics Iván 80 éves bácsalmási lakos megjelent az örsön és bejelentette, hogy az éj folyamán az első szoba ud-

varra néző ablakát befedeztették s a szobából több felső, alsó ruhát és lábbelit loptak el. Az első szobából a konyhán keresztül behatoltak a hátsó szobába s a kemence körül deszkából húzott pad fiókjából 18,130.000 korona készpénzt vittek el azzal a noteszal együtt, amelyben a pénz volt. Mamuzics és a felesége ebben a szobában aludtak, de mert nagyothallók, nyugodtan dolgozhattak fölülük a betörők. Az egész házban csak ők ketten laktak. A lopást csak reggel vették észre.

A járőr nyomában a helyszínére ment, ahol a következőkben leírt állapotot találta.

Az udvar utcára néző fala mellett egy lábnyomot, a sarokban szétszórt férfi és női alsó és felső ruhadarabokat és egy noteszt talált a járőr. A falon keresztül az utcára vezető nyom folytatását nem lehetett megtalálni.

Ezek után az udvar felőli ablakot vette a járőr szemügyre, amelyen a tettes behatolt. Az ablakot egy 2 cm. széles vésővel feszítette be, egyéb nyom az ablakon nem látszott.

A lakásban az ágynemű és a szekrényekből a ruházat a szoba közepére volt dobálva. A káros bemondása szerint a szekrényben az alsó ruházat közé dugott 30—40 ezer korona aprópénz is volt, az is eltűnt.

A konyhában megtalálta a járőr a káros tulajdonát képező vésőt és vasrudat, melyekkel az ablakot befedeztették. A hátsó szobában a fiók, melyben a pénz volt, a banyakemence padkáján üresen hevert. Egyéb nyomot nem talált a járőr.

A járőr kérdéseire a sértett előadta, hogy folyó évi március hó 24-én 10—11 óra közötti időben egy 30—35 évesnek látszó középtermetű polgári ruhát viselő, magát békésmegyei árvízkarosultnak mondott egyén járt nála könyöradományt gyűjteni. Aprópénz hiányában csak 4 ezer koronát adott, mire az könyörögni kezdett, hogy: „Édes apám ezzel rajtam nem segít”. Erre a banyakemence ülőjében elhelyezett kis fiókot kihúzta, a noteszt kivette s még 40.000 koronát adott neki, mire a kéregető eltávozott. De aznap 16—17 óra közötti időben ismét eljött a lakására s éjjeli szállást kért. Ezt azonban a sértett kerekén megtagadta, mire a kéregető elkészönve eltávozott. Ezek után nem is jelentkezett. Éjjel semmi gyanus zörgést nem vettek észre.

A járőr azután eme adatok birtokában a kéregető pontos személyleírása és kiléte után puhatolt. Lehotai bácsalmási kereskedőtől arról értesült, hogy ő az árvízkarosult könyvét megnézte, emlékezete szerint Tóth János volt a neve s Szegeden lett kiállítva a könyve, mert szegedi pecséttel volt ellátva.

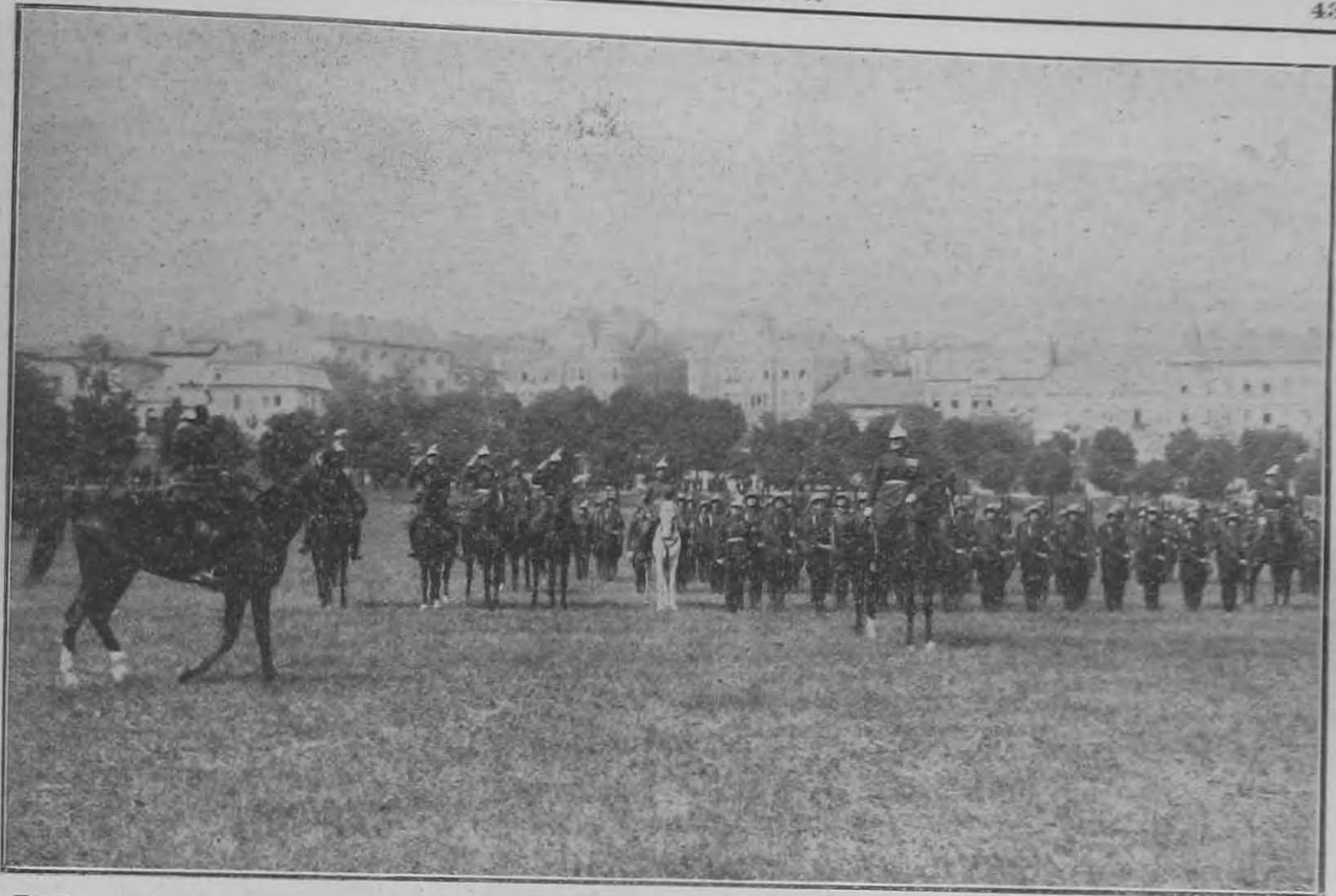
A járőrök a községi vendéglőket keresték fel. A vasúti állomás közvetlen közelében lévő vendéglős azt a határozott felvilágosítást adta, hogy március 24-én vendéglőjében tartózkodott egy rokkant, mankón járó cigány, akivelhöz időközönként bejött az árvízkarosultak javára gyűjtő egyén is s együtt étkeztek. Nála szintén azt a kijelentést tették, hogy békésmegyei árvízkarosultak. 16—17 óra közötti időben eltávoztak azzal, hogy a vasút állomásra mennek. Előzőleg a vonat indulása iránt is érdeklődtek.

A járőr puhatolásai során Becse Adám bácsalmási lakostól megtudta, hogy az árvízkarosultak javára gyűjtő egyénnel, ki nála is járt kéregetni, 21—22 óra közötti időben a káros lakása közelében találkozott. A kéregető érdeklődött tőle, hogy merre kell a vasútállomásra kimenni.

Ezután a járőr a szolgabírói hivatalban és a községi előjáróságnál érdeklődött, nem járt-e ott 24-én valaki árvízkarosultak javára könyöradomány gyűjtésre engedélyt kérni. Azt a választ kapta, hogy egy rokkant cigány edénnyel való házalásra kért engedélyt, de nem kapott. Többet nem tudtak róla mondani.

Nagy szerencse, hogy csaknem minden ember-nél találunk egy tárgyat, melyről beszélgetésünket érdekesnek tartja: azt, ha vele magáról beszélünk.

Eötvös.

Képek a június 18-i vérmezei szemléről: Bulcsi Jankó Kocsárd lovassági tábornok, a honvédség főparancsnoka elhalad a csapatok előtt.

A járőr végül még a helybeli cigányok között puhatolt, de mert ott sem ért el eredményt, a vasútállomáson érdeklődött. Bácsalmás nagyállomásán egy máházótól megtudta, hogy 24-én éjjel egy rokkant, mankóval járó cigány a Budapest felé haladó vonatot lekéste. A váróteremben aludt és reggel 7 órakor Kiskúnhalas felé elutazott. Egyedül volt.

A járőr március 25-én 13 órakor induló vonattal Kiskúnhalas felé indultak. A közbeeső állomásokon a bácsalmási vasútállomásról előzetesen telefonon érdeklődött Dorich tiszthelyettes s azt a választ kapta, hogy rokkant cigány sem le, sem felszálló nem volt. Kiskúnhalason a reggeli vonatot kísérő kalauztól arról értesült, hogy 7 órakor Bácsalmásról induló vonattal Kiskúnhalasig egy rokkant cigány utazott, de hogy onnan merre utazott tovább, azt megállapítani nem sikerült, mert Kiskúnhalas elég forgalmas vasúti gócpont.

Egy járőr Szegedre, egy másik járőr Békésmegyébe utazott, ahol a polgármesteri hivatalokban, szolgabírói hivatalokban, alispáni hivatalokban s több község előjáróságánál érdeklődött, de mindenütt azt a választ kapta, hogy árvízkárosultak javára gyűjtési engedélyt egyáltalában senkinek ki nem adtak. Tóth János névre szóló házalási engedélyt sem adtak ki. A mankós cigánynak sem hallották hírét azon a vidéken, amelyet a járőrök bejártak s így eredmény nélkül vonultak be.

Megint csak a bácsalmási cigányokat vették elő. A cigányok szimatolják meg a leggyorsabban, ha egy idegen környékbeli, fajtájukhoz tartozó beteszi a lábát a faluba s utólérhetetlen hírszolgálatukkal egy-kettőre megtudják annak viselt dolgait és jövetelének célját. Ez aztán a titkuk is marad, mert összetartanak.

Dorich tiszthelyettes tehát úgy fordította a szót, hogy a muzsikus cigányok érzékenységét fölpiszkálja s kingrassza azokat a fűre-fára esküdöző „tájékozatlanságukból”, vagyis titkolózásukból. Felvilágosította őket, hogy ez szégyene marad a bácsalmási cigányoknak, mert az egész község hallott már a sánta cigányról s rajtuk is szárad a lopás ódioma, ha el nem árulják a sántát.

Csavargatták a cigányok a nyakukat, vakargatták a fülük tövit, de csak nem nyilatkoztak.

Erre aztán Dorich tiszthelyettes arról kezdett beszélni, hogy ők már mégis csak rendes emberek, úri cigányok, becsületes úton keresik a kenyerüket, hát ne takargassák a betörőt, aki csak szégyent és megszólást hoz rájuk. Ez hatott. Ámbár látjuk majd, hogy ennek a hatásnak más oka is volt.

Lakatos Mihály, a tamburás előrukkolt vele, hogy a bácsalmási esendőr urak előtt becsületet akar szerezni a fajtájának. Ismeri azokat a cigányokat, akiket betöréses lopás miatt keresnek s azt is tudja, hol laknak. Fülöpszállás a hazájuk, csak a házat nem ismeri, amelyben laknak. A járőr Lakatost maga mellé vette s a legközelebb induló vonattal Fülöpszállásra utazott.

Útközben Lakatos annyit még elárult, hogy a gyanúsítottnak hódmezővásárhelyi cigány nő a felesége. Többet aztán nem beszélt róla, bár később kisért, hogy gyermekkorra óta jól ismeri a betörőt. De hát — úgy látszik — próbára akarta tenni a járőr tudását, vagy pedig megbánta már azt is, amit addig elárult.

Szerencsére ez is teljesen elegendő volt. A járőrt egy fülöpszállási ember egy cigánylakáshoz kalauzolta, ahol egy idősebb cigány nagy fejtörés után megmutatta a hódmezővásárhelyi cigányasszony lakását. Ajtai Károly — a cigányasszony férje — még az ágyban heverészett. A Bácsalmáson kapott személyleírás pontosan ráillett.

A járőr őrizetbe vette s átkutatta a házat. Ennek során megkerültek a lopott fehérneműk. A személymotoszáznál pedig 2 drb. 1.000.000 és 7 drb. 100.000 koronás bankjegyet talált a járőr Ajtai ruházatában. A lopott eszmat pedig már vígan alakíttatta át más formára a eszmadia.

A gyanúsított tagadott. Azt mondotta, hogy a ruhákat a szabadszállási vásáron vette. A járőr Bácsalmásra kísérte. A sértett felismerte az őrizetbe vett ruhadarabokban a maga holmijait s a bácsalmásiak ráismertek Ajtaiban a betörőre.

Ajtai aután már szépen elmondotta és a helyszínen pontosan meg is mutogatta a betöréses lopás részleteit.

Öccsével együtt jött először március 24-én Bácsalmásra, edényt akartak árulni. Öccse rokkant s így ő vitte volna utána az edényeket. A községháza sarkán találkozott Lakatos Mihály bácsalmási cigánnyal, kívül gyermek kora óta ismerős. Lakatos kérdezte tőle, mi járásban van, mire ő azt felelte, hogy a piacra jött. Ezután egymás hogyané iránt érdeklődtek s kölcsönösen a pénztelenségükről panaszkodtak. Lakatos azt mondotta neki, hogy tud egy jó helyet, ahol csak egy öreg emberpár lakik. Azoknak sok pénzüik van s könnyen el lehet csórolni (lopni). Megegyeztek, hogy ha a lopás sikerül, osztozkodni fognak. Lakatos azt mondta, hogy menjen csak vele s ha ahhoz a házhoz érnek, hol az öregek laknak, ott meg fog egy pillanatra állani s a kezében tartott botot forgatni fogja. Majd március hó 28-án Szabadszálláson a vásáron találkoznak és osztozkodnak. E megállapodás után odajött az öccse, aki elmondotta, hogy engedélyt az edényárusításra nem kapott. Erre ő a Lakatossal történt megállapodást elmondotta öccsének s meghagyta neki, hogy menjen be a vasuti állomás mellett levő vendéglőbe s ott várja meg őt. Mikor Lakatos a házat megmutatta, elment öccséhez a vendéglőbe. Ott elhátározta, hogy majd ő az öccse házalókönyvével árvíz-károsultak javára fog gyűjteni, így fog bejutni a kiszemelt házba, hogy személyre vegye azt.

Igy is történt. A káros utcájában házról-házra járva kéregetett. Mikor a sértett házához ért, azt jól megfigyelte. Bement az udvarba, ott is rövid terepszemlét tartott; majd bement a lakásba, ahol tényleg csak a két öreg embert találta s észrevette, hogy nagyot hallanak. Láta, hogy pénz is van a háznál s így a betörésre el is határozta magát.

16-17 óra között alaposabb helyszíni szemle megéjtése végett éjjeli szálláskérés ürügye alatt ismét a káros lakására ment. Azután visszament öccséhez a vendéglőbe s azzal az állomás mellett téren 21 óráig várakozott s akkor elindult a betörő útra. Símán ment minden, mert a nagyothalló öregek nem ébredtek fel.

A falon átmászva könnyen bejutott az udvarba. A szerszámokban talált egy vésőt és egy vasrudat. A vésővel befeszítette az ablakot, a vasrudat pedig minden eshetőségre számítva magával vitte a szobába. Átment a hátsó szobába, ahol az öregek aludtak, ott gyufát gyűjtött s mikor látta, hogy az öregek mélyen alszanak, kivette a fiókból a pénzt noteszestől. Még meg is nézte, hogy megvan-e a pénz. Azután visszament az első szobába s látva, hogy akár a házat is nyugodtan elviheti a helyéről, kiforgatta a szekrényből a ruhákat. Magának és a feleségének valókat s kidobálta azokat az ablakon át az udvarra. Az udvaron aztán batyuba kötötte a ruhaféléket, de a batyú nagyon is nagy lett s így kénytelen volt a ruhadarabok legnagyobb részét az udvaron széthajigálva hátrahagyni.

Azután átmászott a falon s Mélykútnak vette az útját és onnan a reggeli vonattal beutazott Fülöpszállásra, onnan Kiskúnhalasra, ahol öccsével találkozott. Öccsének 2.500.000 koronát adott a lopott pénzből és hazaküldötte Nagykőrösre a családjához.

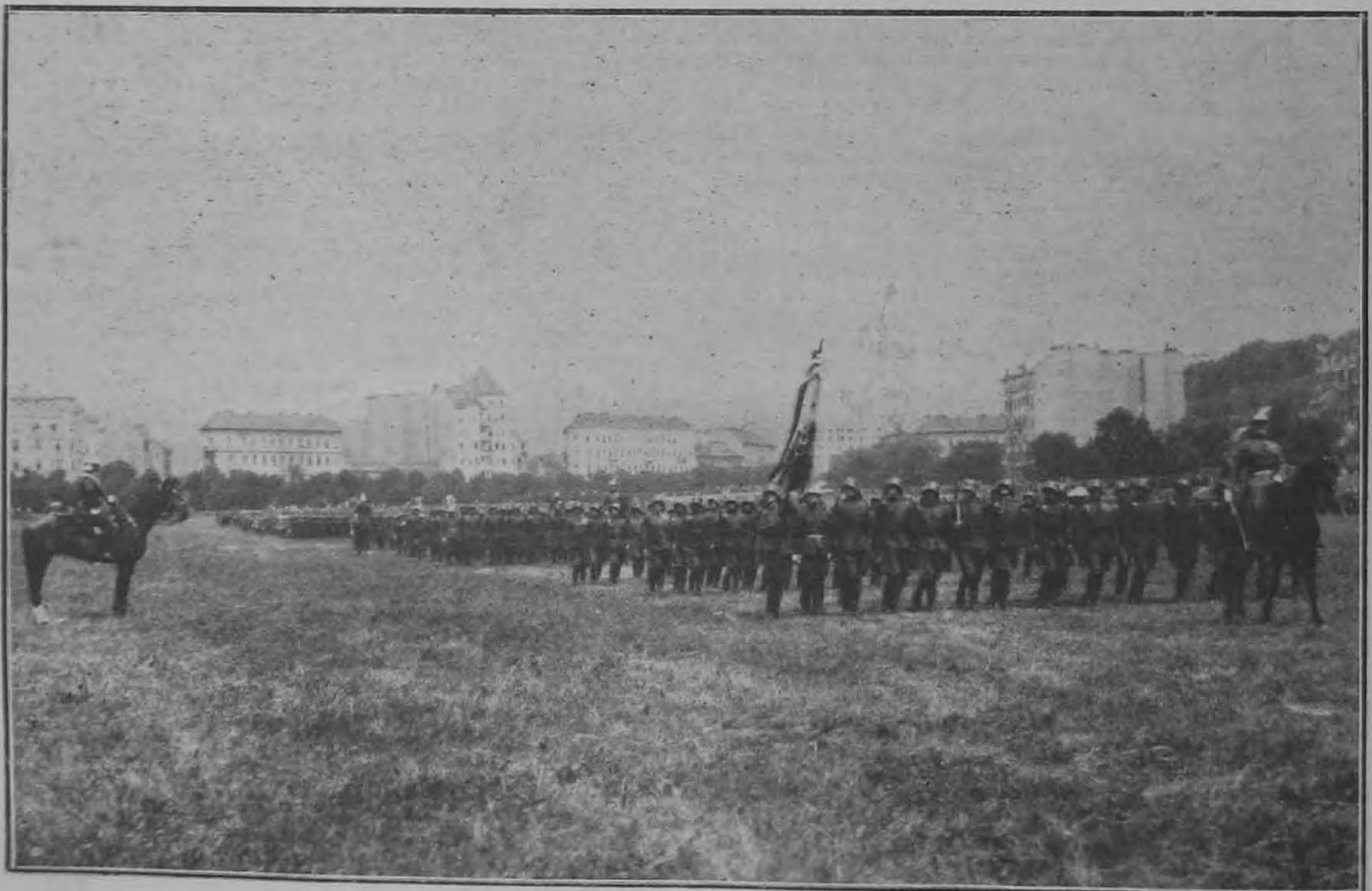
Lakatossal március 28-án Szabadszálláson találkozott. Lakatos figyelmeztette, hogy a bácsalmási csendőr örs keresi, de azért elfogadott tőle 2.500.000 koronát, sőt ennél még többet is követelt, mert tudta, hogy sokkal nagyobb összeg a zsákmány.

Ajtai azonban Lakatosnak a lopás sikere körüli érdemeit elegendőnek látta az említett összeggel honorálni s nem adott neki többet.

Ez keltette fel Lakatosban a bosszúvágyat, aminek aztán az lett az eredménye, hogy elárulta cimboráit — ezzel természetesen önmagát is — a csendőröknek. Erre akkor szánta el magát véglegesen, amikor meghallotta, hogy a csendőrök a sánta cigányt köröztetni fogják. Láta, hogy az ügvet elveszett s legalább önmagának szerez előnyösebb elbírálást, amellyel pedig bosszúvágyát is kielégítheti.

A nyomozás további során megkerült 3.200.000 korona és a lopott pénzen vásárolt 4 ló.

Az örs a három jó madarat április 3-án átadta a bajai kir. ügyészségnek. Ítéletet még nem hoztak ügyükben.

Képek a június 18-i vérmezei szemléről: Díszmenet a honvédség főparancsnoka előtt.

KÖNYVISMERTETÉS

Dr. Sárny István ny. hadbíró-százados: Leventék Évkönyve 1926.

Ép testben lakik az ép lélek. A lét küzdelmeihez kellő lelki erő, erkölcsi szilárdság a esenevész, elpuhult testet nem választja lakóhelyeül. Már az ókor hatalmas népe, a görög is megtalálta ezt az igazságot s hogy a nemzetek küzdelmében alul ne maradjon, behozta a 7—20 évig kötelező testgyakorlást, kiegészítve ezt kellő erkölcsi és szellemi neveléssel. S a céltudatos munka gyümölcsei nem is maradtak el. Azóta a világtörténelem színpadán valamirevaló szerepet játszó minden nemzet magáévá tette a görög példát. Napjainkban pedig már az egyén is érzi ennek az igazságnak a hatását — a maga egyéni életében is. A kenyérért meg kell dolgozni, testi és lelki kiválóságra kell törekedni minden egyénnek, hogy a nagy harcban el ne bukjen, mert az erősebb könyörtelenül rátapos a gyengébbre. S ebben a harcban az ép test, az erős fizikum nem egyszer dönti el a csatát — az edzettebb javára.

Csonka kis országunk helyzetét jól ismerjük mindannyian. Ellenség és ellenség amerre csak nézünk. Allig felfegyverzett, gyűlölettől lihegő nemzetek nézik vergődésünket, hogy alkalmas pillanatban a végső csapást mérhessék reánk. Fegyvereinket elvették s csak a csupasz két erős magyar kar izmaira, a szellemi fölényre és rettenthetetlen magyar szívre, lélekre vagyunk utalva a jövő nagy küzdelmeiben. Erő, acél kell hát a karokba, s ezt nem a tétlenkedéssel, hanem kemény, céltudatos és lelkes testerősítéssel, szellemi kénességeink fokozásával és erkölcsi erőink megszilárdításával érjük el.

Nemzetünk életének irányítására illetékes tényezőink ennek tudatában tették kötelezővé a testnevelést, meghozván erre a célra a testnevelési törvényt. A mozgalmat, amelyet az egész megértő magyar társadalom szimpátiája és támogatása kísér, levante-mozgalmak néven ismerjük.

A falusi, tanyai lakosság egy része azonban még nem ismerkedett meg kellőleg a mozgalom céljával és lényegével. Nemrégiben is előfordult, hogy vád alá kellett helyezni néhány falusi embert, mert a testnevelési törvény ellen izgattak. A főtárgyaláson aztán kisért, hogy a testnevelési törvény létezéséről nem is volt tudomásuk. És nagyon sokan vannak, akik éppen csak annyit tudnak róla, hogy — van.

A társadalom széles rétegeit kell tehát még a mozgalomról felvilágosítani s az arra hivatott tényezők munkáját lényegesen megkönnyíti a dr. Sárny István ny. hadbíró-százados szerkesztésében megjelent „Leventék Évkönyve”. A könyv ismerteti az ide vonatkozó törvények és rendeletek teljes szövegét áttekinthető csoportosításban. Továbbá Budapest és az egész ország levante-mozgalmának adatait, eredményeit és az ügy érdekében álló ismeretterjesztő és szakközleményeket. Tárvalja az atlétikai versenyeket, az ifjúsági, országos- és világrekordokat, a versenyszabályokat, a céllövő versenyeket, a levante-mozgalmak irodalmát, a levante nevelését stb.

A esendőrség külszolgálatot teljesítő tagjai sokszor kerülhetnek abba a helyzetbe, hogy a lakosság kérdéseket intéz hozzájuk a levante-mozgalmat illetően s így a felvilágosító munka terén igen értékes munkát végezhetnek. Ehhez azonban szükséges, hogy elsősorban maguk nyerjenek arról tökéletes tájékozottságot. Azt pedig megszerezhetik a Leventék Évkönyvből, amelynek ára 25.000 K. A megrendeléseket szerkesztőségünk továbbítja a szerzőhöz.

Akik család és barátok helyett egy nemzetnek áldozták életüket, a hősök, államférfiak, írók és művészek hatása a nemzeti fejlődés részévé válik mint új eszmék és tettek eleme. A halottak szellemei az élők felett lebegve, velük és érettök küzdenek az öröklét végtelenében. Gyulai.

CSENDŐR LEKSZIKON

60. Kérdés. Kik azok a külföldön tartózkodó egyének, akiket jelenleg általánosságban „emigránsoknak” neveznek s akiknek külföldi tevékenységéről gyakran van szó a felháborodás hangján?

Válasz. Az 1918. év októberétől 1919. augusztus 1-ig Magyarországon lezajlott felforgató mozgalmak után sokan azok közül, akiknek alapos okuk volt tartaniok a felelősségrevonástól, külföldre szöktek. Magukat politikai menekülteknak kijátszva különösen Német-Ausztria területén kaptak menedéket. Itt azzal a céllal, hogy Magyarországra való visszatérésüket a politikai hatalom egyidejű megszerzésével előkészítsék, különféle sajtószerkeket (napi- és egyéb időszakos lapokat) alapítottak. Ezek a sajtószerkeket minden szélsőséges irányzatot hirdettek le egészen a magát bolsevizmusnak nevező tömegbűnözés hirdetéséig. Bár nem mondható, hogy egymással kifogástalan összhangban létezőek, egy dologban tökéletesen megegyeztek s ez a Magyarország ellen irányuló féktelen gyűlölet. Sajtóvállalatok alapítása és fenntartása óriási pénzüsszegeket felemésztő anyagi vállalkozás is egyúttal. Nem tehető fel, hogy ezek az egyének ehhez való anyagi erővel rendelkezzenek, bármekkora tekintélyes összegre becsüljük azokat az értékeket, amelyeket különösen a szovjet-rémuralom idején elkövetett lopások, rablások, zsarolások és gyilkosságok révén szereztek és magukkal vitték. Az anyagi erő forrása csak onnan buzoghat, ahol ennek a sajtónak létezése és működése érdekét képvisel. Könnyű megállapítani, hogy ez a forrás Magyarország ellenségeinél van, különösen azoknál az államoknál, amelyek Magyarországnak ellenséges gyűlölettel való körülzárása végett védő és támadó szövetségekbe tömörültek; ezek támogattak minden oly csoportot és irányzatot, amely késznek mutatkozik megtagadni az ezeréves Magyarország dicsőségét hagyományait, kész a trianoni békeparancs legigaztalanabb rendelkezéseit szolgáló módon végrehajtani s kész ősi ellenségeink értelmezése szerint Európa békéje ellen irányuló merényletnek nyilvánítani minden olyan törekvést, amely a trianoni békeparancsnak nemzetközi egyezményekkel való békés megváltoztatására irányul.

Megjegyezzük itt, hogy ezek a sajtószerkeket Magyarország elválasztásában és a világ előtt való bevadlásában kifejtett több évi működés után legnagyobb részt megszűntek. Ennek oka az, hogy ellenségeink belátták, hogy a kifosztott és megcsontított Magyarországon sokkal több életerő van, mintsem gondolták. Mindinkább hiú ábrándnak bizonyult tehát az, hogy ezek az egyének Magyarországra, mint a politikai hatalom birtokosai visszatérhessenek s itt még egyszer népköztársaságosdi és szovjetesdi című fosztogassanak és megmérgezzék a nemzeti öntudatot. Ezért megvonták a lapvállalatoktól az anyagi támogatást.

Elkőszoródtak szét ezek az emberek egész Európában s ellenségeinknek szolgálataikat felajánlva részben az utódállamokban, részben Európa többi részeiben mindig találtak alkalmat, hogy ellenségeinknek szolgálatába lépve hazájuknak ártsanak és — pénzt keressenek.

Kik ezek tehát?

Olyan egyének, akik elkövetett gonoszetteiket és jellembeli fogyatékoságukat az „emigráns” politikai tartalmú elnevezéssel akarják az avatatlanok és a tájékozatlan külföld előtt elleplezni. Ezzel az elnevezéssel egyszersmind a magyar történelem lapjain dicsőséges emlékezzettel szerelő Rákóczi- és Kossuth-féle emigráció varázsát akarják magukra rálopu. Ennek a két emigrációknak tagjai azonban a nemzeti szabadság hősei voltak, őket idegen hatalom vette üldözöbe s a nemzet fájdalma és reménye kísérte száműzetésükbe. Ezek az „emigráns” nevelő egyének azonban a nemzeti gondolat elárulóit voltak s a magyar nemzetre örökös szegénységet és helyrehozhatatlan károkat zúdító októberi lázadás és a bolsevista rémuralom értelmi szerzői és szegődöttjei, akik részben mint közönséges bűntettesek a magyar állam törvényes igazságszolgáltatásán, részben a nemzeti könnegvetés elől szöktek el külföldre.

Nem emigránsok tehát, nem is menekültek, hanem egyszerűen szökevények.

Ez a társaság jelenleg a következő három főcsoportra osztható:

1. Az u. n. népköztársasági programot valló szökevények, akik különösen a köztársasági államformájú államokban magukat mint a köztársasági eszme vértanúit tüntetik fel s európai beavatkozásért könyörögnek azt állítván, hogy az ő Magyarországra európai segítséggel való diadalmas visszatérésük az illető államok érdeke. Ezt persze nem is nehéz elhíttetniök, hiszen ők voltak azok, akik annak idején megnyitották a határokat az ellenség előtt s általános fegyvertételi parancsot adtak ki.

2. Az orosz szovjet szolgálatába szegődött szökevények, akik az Oroszország által az egész világon terjesztett forradalmi és felforgató szellem terjesztésével az osztályok közt való gyűlölet szításával foglalkoznak. Mindenütt megjelennek, ahol a Magyarország ellen irányuló bolsevista propaganda számára az összeköttetéseket fel lehet venni s csaknem minden bűnügyben, amelyet a hazánkban leleplezett bolsevista összeesküvők ellen indítanak, benne van a kezük.

3. Ide tartoznak azok a szerencsétlen, külföldre szakadt magyar munkások, akik a körülményeket nem ismerve, az előbbi két csoport embereinek csábító szavaira hallgatnak s ezeknek háta mögé szegődnek. Megnyerésük eszközei közül nem hiányzik a pénz sem, ami egymagában is érthetővé teszi, hogy a legtöbbször szűkösen élő munkás jötevéjét látja bennük. Így történik meg, hogy ezek a munkások csaknem kivétel nélkül a bolsevizmus táborába szegődnek s együtt kiáltanak ezekkel a gonosztevőkkel halált megtagadott hazájukra.

61. Kérdés. *Egy bolsevista (kommunista) szervezethez titkári minőségben szegődött egyén éjnek idején egy népes község utcáin röpiveket szór szét és a község több feltűnő helyén kiragaszt. A röpivek szövege nemzetgyalázást, osztály ellen való izgatást és sértést tartalmazott Magyarország kormányzója ellen. A tettes munkája közben elfogadván, azzal védekezett, hogy a röpirat szétszórására és kiragasztására megbízása volt, de azok tartalmát nem ismerte. Mi az esetnek büntetőjogi minősítése, tekintve azt, hogy a tettes védekezésével szemben arra, hogy a röpivek tartalmát ismerte volna, azonkívül, hogy írni-olvasni tudása megállapított, tárgyi vagy tanúbizonyítás nem volt beszerezhető?*

Válasz. A tettes cselekményét az 1921: III. t.-c. 2. §-a szerint kell minősíteni, mert az állami és társadalmi rend erőszakos felforgatására irányuló mozgalommal összefüggően büntetett és vétségeket követett el, mégpedig a Btk. 172. §-ának 2. bekezdésébe ütköző, az 1912. évi LXIII. t.-c.-nek a háború után is hatályában fentartott 19. §-a szerint minősülő osztály ellen való izgatás büntetést, az 1921: III. t.-c. 8. §-ába ütköző nemzetgyalázás vétségét és az 1920: I. t.-c. 14. §-a szerint az 1913. évi XXXIV. t.-c. 2. §-ának 1. bekezdésébe ütköző, a 2. bek. szerint minősülő kormányzósértés vétségét követte el. A tettesnek az a ténye, hogy egy kommunista szervezetben titkári állást töltött be, önmagában véve az 1921. évi III. t.-c. 1. §-ának 1. bekezdésébe ütköző büntetést, mert az ily szervezetekben a titkár vezető és intéző szerepet játszik, tehát működése az állam és társadalom törvényes rendjének erőszakos felforgatására irányuló szervezkedés vezetésének fogalma alá tartozik, minthogy a bolsevista végső cél a többi társadalmi osztály erőszakos letiprásával az u. n. proletár-néposztálynak politikai hatalomra, osztályuralomra való juttatása. Mármost az a kérdés, hogy a jóval súlyosabb büntető tételt kiszabó 2. §. a tettesre alkalmazható-e vagy sem. Ez azon mulik, hogy a röpivek tartalmáért büntetőjogi felelősséggel tartozik-e vagy sem. A tettes ama védekezése, hogy a röpivek tartalmát nem ismerte, elfogadhatatlan. Abból ugyanis, hogy a terjesztést nagy mennyiségben, tervszerűleg végezte, hogy írni-olvasni tud, hogy titkári, vagyis intéző szerepet vitt a bolsevista szervezetben, minden kétséget kizáró módon meg lehet állapítani, hogy a röpivek tartalmát ismerte. Cselekményét tehát helyesen lehet az 1921: III. t.-c. 2. §-a szerint minősíteni, a 3. pont alapján.

62. Kérdés. *Egy községben közadakozásból emlékművet állítanak a hősi halottaknak. Az emlékmű alapozási munkálatain dolgozó kőművesmester a vele együtt dolgozó kőművesegédek előtt oly értelmű kijelentéseket tesz, hogy ez az egész ügy az urak dolga, a népnek csak annyi köze van hozzá, hogy fizet. A nép pénzadományait azonban a jegyző meg a pap vágják szembre legnagyobbreszt, akik ezt szivarra, bubifrizurás nőkre és cigányra pocsékolják el. Azért nem fontos, hogy az ilyen kőművesmunka jó és tartós legyen, úgyis lehet csinálni egész bátran, hogy egy év múlva dőljön romba. Büncselekményt követett-e el a kőművesmester s milyent?*

Válasz. Az osztály fogalma a Btk.-ben meghatározva nincsen. Adott esetben ezt a fogalmat a társadalmi rétegek elhelyezkedése, a foglalkozásnak különböző ágai, az iskolázottság, a társadalmi műveltség, a viselt hivatal és a társadalomban elfoglalt állás figyelembevételével kell megállapítani. Az állandó bírói gyakorlat a társadalmi szokásra való figyelemmel azt a társadalmi osztályt, amelyet magasabb iskolai képzettsége, műveltsége, hivatali vagy társadalmi helyzete, értelmisége, magasabb szellemi munka elvégzésére és irányítására képessé tesz s amely ennek a hivatásának megfelelő életmódot is folytat, az „úri osztály“ gyűjtőnév alatt foglalja össze. Az ilyen értelemben vett személyösszesség talán „úri osztály“ elnevezéssel a Btk. szempontjából külön társadalmi osztályt alkot.

Kétségtelen, hogy a kőművesmester fent ismertetett szavai általában az úriosztályra vonatkoznak és szavai alkalmasak arra, hogy a társadalomnak ehhez az osztályhoz magát nem számító és nem tartozó tagjait gyűlöletre izgassa az úriosztály ellen. Cselekedete tehát a Btk. 172. §-ának 2. bekezdésébe ütköző, az 1921: LXIII. törvénycikk 19. §-a szerint büntetendő osztály ellen gyűlöletre való izgatás büntetéként megállapítására alkalmas.

AZ ORSZÁGOS TISZTI KASZINÓ KÖZLEMÉNYEI

Étkezés. A tisztikaszinói tagok éttermeinek (Irányi-utcai oldalon) vezetését Waltz György átadta Zelky Jenő ny. századosnak, míg a nyilvános éttermetek továbbra is ő bérlti (Duna-utcai oldal). A Zelky ny. százados által vezetett éttermek helyiségei a nyár folyamán teljesen újjáalakítottak, úgy hogy azok a Kaszinó színvonalának külsőleg is megfeleljenek. Egyelőre itt a következő menüárak szerepelnek az étlapon: 14.000 koronás kis menü; 16.000 koronás főzelék vagy köret nélküli menü és 18.000 koronás nagy menü. A kerthelyiség csakis az udvari homlokzat újjáalakításával kapcsolatos munkálatok befejezése után rendezhető be.

Átalakítási és karbantartási munkálatok. A nyári idény folvamán a következő nagyobb munkálatok végeztetnek: Az egész épület faalkatrészeinek (ablak, ajtó stb.) külső oldali mázolása, az udvari homlokzat falazatának felújítása és újra bádogozása, a tetőzetten lévő szobrok kijavítása; ruhatárak, előcsarnok, tanácsterem és mellékhelyiségeinek újrafestése, a nyelviskola tantermének újra festése és átalakítása, a földszinti kaszinótagok éttermeinek újjáalakítása; továbbá a moziberendezés (gépezetek, vászon stb.) tökéletesbítése, a nagydíszteremnek modern szellőztető motorkészülékekkel való ellátása stb. stb. Ezekon kívül még számos kisebb-nagyobb átalakításokat és javításokat végeztet a Kaszinó elnöksége, hogy a jövő idényben — az egyesület rohamos fejlődésével kapcsolatosan — támasztandó feltételeknek minden üzeme teljesebb mértékben tudjon megfelelni.

Buffetesarnok. A tisztikaszinó, II. emeleti dísztermei mellett egy, a modern követelményeknek minden tekintetben megfelelő buffetesarnokot létesített, melynek megtekintését a tagok becses figyelmébe ajánlja a kaszinó. A esarnokot és annak berendezését Miákich Alajos tervezte.

HIREK

Vitézek avatása. Junius 26-án avatott fel a *Kormányzó Úr Ó Főméltósága* a Margit-szigeten 1580 új vitézt s ezzel a vitézi rend tagjainak a száma 7576-ra szökött fel, beleszámítva azt a 161 hősi halottat is, akiket e kitüntetés már csak haláluk után érhetett. Ez volt a hatodik avatási év s a hat évvel ezelőtt elvetett mag a magyarság újjáéledésének immár terebélyes fájává fejlődött. A Margit-szigeten egybesereglett új vitézek tömege s az őket lelkes szeretettel fogadó, minden ízében színmagyar nagy közönség eszünkbe juttatta azokat a boldog idöket, amikor még minden és mindenki magyar volt ebben az országban s amikor még nem ment ritkaság számba a magyaroknak egy-egy olyan összesereglése, amelyben semmi bántó idegen színt, idegen izt és idegen szívet nem találhattunk, s ahol minden magyar és igazán magyar volt. Ahogyan ezt új reménykedések érzetével láttuk most a Margit-szigeten. Jobb jövő reménye csillant fel lelki szemünk előtt, amikor a nemzeti eszme és a keresztény erkölcsök legújabbán szárnyra bocsájtott harcosait a rájuk várakozó hivatásukra esküdni hallottuk. Kitüntetésükhöz mi is egész magyar szívünkkel gratulálunk, s kérjük őket, hogy a Mindenható segítségével munkájukat siker, ennek a megtépázott nemzetnek a talpraállása, dicsősége koronázza! Büszke, dicsőséges címüket nemcsak a multhoz fűződő érdemeikkel, hanem abból a hozzájuk fűzött reménykedésből is nyerték, hogy arra a jövőben sem válnak méltatlanokká. A legjobb magyarok legjobbjai kell, hogy legyenek, külső és belső ellenség ellen vértezett lelkű, mindhalálig hűséges szívű fiai annak a Hazának, amely eddigi érdemeikért a legszebb erkölcsi elismerést adta nekik s amelynek soha nagyobb szüksége nem volt olyan fiakra, akiknek hűségére és önfeláldozására mindenkor számíthat. Arra kérjük vitézzé avatott bajtársainkat, hogy ezt ne feledjék el!

Az ideai avatáson a csendőrség tagjai közül a következők lettek a vitézi rend tagjai: vitéz *Domsay (Dlabik) Farkas* százados, vitéz *Poltáry (Praksz) Vilmos* százados, vitéz *Paksi Kiss Tibor* százados, vitéz *Lászlófy (Laczkovics) László* százados, vitéz *Ásvány (Aschenbrenner) Mihály* g. százados, vitéz *Joórend Gyula* főhadnagy, vitéz *Király Gyula* főhadnagy, vitéz *Biró József Árpád* főhadnagy, vitéz *Rapcsány István* tiszthelyettes Baja, vitéz *Horváth István* tiszthelyettes Székesfehérvár, vitéz *Dávid András* tiszthelyettes Sajókova, vitéz *Farkas István* tiszthelyettes Nagytétény, vitéz *Eberhardt Károly* tiszthelyettes Miháld, vitéz *Túróczi Bálint* törzsőrmester

Sárvár, vitéz *Szücs Sándor* törzsőrmester Szolnok, vitéz *Besenyői Mihály* törzsőrmester Gőd, vitéz *Tóth János* őrmester Vasas, vitéz *Tajthy Gáspár* őrmester Egyek, vitéz *Sallay (Stritz) József* őrmester Pusztamogyoród, vitéz *Mészáros Márton* őrmester Kenderes, vitéz *Cseri Lajos* őrmester Pély, vitéz *Nagy János* csendőr Bodvaszilás, vitéz *Tóth Ferenc* csendőr Csorna, vitéz *Kálmán György* csendőr Nagyperkátá, vitéz *Nyitrai István* csendőr Esztergom, vitéz *Dudás Imre* csendőr Makó, vitéz *Rakos Simon* csendőr Szolnok, vitéz *Tarzsó Sándor* csendőr Dombóvár, vitéz *Keresz János* csendőr Kapuvár, vitéz *Kelesbósi (Percsin) Gyula* csendőr Bátorfő és vitéz *Mohácsi (Mandl) József* próbacsendőr Paesa.

A Kormányzó Úr születésnapja. *Nagybányai Horthy Miklós*, Magyarország kormányzójának születése napján, június 18-án, országSZerte háláadó istentiszteleteken vettek részt a hazájukat s azzal együtt kormányzójukat szerető magyar emberek. A budapesti honvéd helyőrség táborigmise és díszszemle keretében a Vermezőn ünnepelte meg ezt a napot. A táborigmiseret 9 órakor kezdte meg — a Gellérthegyen felállított útegek üdvözlővései közben — *Arvay-Nagy Pál* táborigprepost. A misét a tisztikar és nagyszámú előkelő közönség hallgatta végig, a Vermező két szegélyén pedig az együttérző közönség tízezrei gyönyörködtek a Vermezőt benépesítő katonai pompával végbement ünnepségben.

Mise végeztével a helyőrség csapatai és a Ludovika Akadémia zászlóalja díszmenetben vonultak el *Bulcsi Jankó Kocsárd* lovassági tábornok, a honvédség főparancsnoka előtt. Délben a Tiszti Kaszinóban díszbéd volt. A budapesti csendőrtisztikar a csendőrlaktanya tiszti társalgójában rendezte az ünnepi ebédet. *Ó Főméltóságát* ez alkalommal *Szöke Béla* ezredes köszöntötte fel keresetlenségükben megkapó, szívből jött szavakkal. A budapesti csendőr altiszti kar is a csendőrlaktanyában rendezte díszbédjét, amelyen *vitéz Kiss Sándor* őrnagy és *Szamossy Tibor* g. főhadnagy vettek részt. Az ünnepi beszédet *vitéz Kiss Sándor* őrmagy mondotta.

A Ludovika Akadémia ellenforradalmi emlékünnepe. Ismeretes olvasóink előtt a Ludovika Akadémia növendékeinek 1919 június 24-i ellenforradalmi szereplése. Fegyvert ragadott ezen a napon a hazaszeretettől lángoló és halált megvető ifjak maroknyi csapata, hogy véget vessen a vörös terrornak. Nem rajtuk múlt, hogy a dicsőséges siker helyett börtön lett ezért osztályrészük s csak az azóta már elhunyt *Romanelli* olasz ezredesnek köszönhetik, hogy a vörösök vérszomjas és irtózatosszűzjától megmenekedtek. Ennek a napnak az emléket azóta évről-évre megünneplik a ludovikások. Az idén — az évfordulótól néhány nappal eltolódva — június 27-én 16 órai kezdettel az esti órákig gyönyörködött *Kormányzó Úr Ó Főméltósága* és a köré egybegyűlt előkelő, több ezer főnyi közönség az emlékünnepe változatosan pergő, szebbnél szebb látványosságában. A leg-tökéletesebb testi, szellemi, erkölcsi és katonai nevelés ragyogó sikerű vizsgálója volt ez, amelyért minden magyar ember részéről a legteljesebb hála illeti a tanári kart és a legteljesebb elismerés a növendékeket. A Ludovika Akadémia

**Legelőnyösebb
bevásárlási
forrás**

RAFAEL vasüzlet

Budapest, V., Berlini-tér 4. Nyugali pályaudvarral szemben
Telefon 134-25.

Kerékpár és varrógép készpénzárban 6 havi részletre.

Csendőr urak figyelmébe!

„Automoto-Paris”, „Dixi”, „Victoria” és francia kerékpárok és alkatrészek képviselőjét átvetttem és így módomban van fenti kerékpárokat a m. t. Csendőrség véglegesített tagjainak 12 havi részletfizetés mellett rendelkezésre bocsátani.

Árak: „Victoria-Praeciosa”, „Dixi” 50. szám K 2,900.000 (232 pengő)
„Automoto-Paris”, „Racan-Rabat”, Victoria-Luxus”, „Dixi” 200. szám „ 3,100.000 (248 „)

Előlegül mindkét sorozatban 350.000 korona (28 pengő) fizetendő. — Saját érdekében kérje levelezőlapra a részletes ismertetőt és az elismerő levelek gyűjteményét. Kerékpáralkatrészeket és felszerelési cikkeket levelezőlap rendelésre gyári áron szállítok utánvétellel.

KOVÁCS JÓZSEF kerékpár, varrógép és sport-cikkek gyári raktára — Budapest, VI., Podmaniczky-utca 18. szám. Telefon: Lipót 985-27.

parkjában órákon át tiszta magyar levegőt szívhattunk, kemény kötésű, bátor, nyílt tekintetű magyar fiúk gyakorlataiban s történelmi képeiben gyönyörködhattunk és felejthetetlen emlékekkel távoztunk az ünnepélyről, amelyen gyorsan repültek az órák s amelyben még sokáig el tudtunk volna gyönyörködni.

Piros, fehér és zöld zászlócskával végrehajtott, pompásan, szabatosan és művésziösen változatos szabadgyakorlatok vezették le a műsort. Utána ugratás, majd földtorna, hatos fogathajtás következett. Majd a puskásszázad zárt rendű gyakorlataiban gyönyörködött szakértő és laikus egyaránt. Vadászlóvaghás, szalagtépés és szobbnél szebb fogatok hajtása pergett aztán le a pázsiton. Egy gyönyörű ötös fogat különösen megragadta a nézők figyelmét. Ezek után háromszoros bemutatása következett. Jól utánczolt harcokosi történelmi előre s az ágyúk döngése, géppuskák, puskák kattogása közepette előnyomuló gyalogság rohama bilincselte le a közönség idegeit, izelítőt adva ezzel a háborúról azoknak, akik csak hallomásból ismerik s ismerő muzsikát szolgáltatva a hadviselőeknek.

A gyakorlatokat Szent László korából vett történelmi képek követték. Magyar lovasok csapnak rá a betört, fosztogató kúnokra. Szent László legendás lovas alakját látjuk a cserhalmi ütközetben (1068), amint lecsap a kúnokra, megsemmisíti azokat s üldözőbe veszi az egyik kún harcost, aki elrabolt magyar lányt ragad magával a lován. A magyar leány megmenekül, a kún harcos pedig életével fizet a leányrablásért. Majd a mogyoródi csata (1074) elevenedik meg, amely a németek vereségével végződött. Aztán jönnek a horvátok, hogy hódoljanak Szent László előtt és kikiáltásuk királyuknak Szent László unokaöccsét, Almost. Majd megint a kúnokkal látjuk harcainkat sikeresen verekedni. A csatát az dönti el, hogy Szent László Ákos kún vezért párviadalban leteríti a lováról.

Megkapóan szép jelenet, amint Európa követei felkérlik Szent Lászlót a kereszties hadak fővezérségére (1095). Szent László megcsókolja az eléje hozott keresztet s ekkor tündéri fényözönben és színpompában megjelenik a fák koronái között egy ragyogó kereszt a kinyilatkoztatás szavaival: „In hoc signo vinces!” (E jelben győzni fogsz!) Napjainknak mély értelmű magyarázata, útmutatása volt e káprázatosan szép zárójelenet, amelyet megilletődött némasággal néztünk. Valóban, a kereszt jelében, annak erkölcsi tisztaságában le nem győzhet bennünket semmi ellenség! Hígyjenek ebben azok is, akik nem látták az ünnepélyt s csak a mi sorainkból élhetik át annak szépségeit.

Dicséretetek. *A m. kir. csendőrség felügyelője Dr. Vitéz Gereöffy Géza* főhadnagy, salgótarjáni szárnyparancsnok-helyettes azért, mert 1926. évi április hó 27-én, amikor a salgótarjáni szénbányák sztrájkoló munkásainak egy része tüntető felvonulás végett Budapestre megindult, öntevékeny és körültekintő intézkedésével nemesnek megállította a tömeget, hanem higgadt és jóindulata felvilágosításával azt meggyőztette és rábírta, hogy a kiszámíthatatlan következményű terv végrehajtásától elálljon, *Keller József* tiszthelyettes gödi őrsparancsnokot a közbiztonsági szolgálatban hosszú időn át kifejtett buzgó és eredményes tevékenységéért, őrsének kiváló vezetéséért és az alárendelték helyes neveléséért, továbbá *Cseh János* tiszthelyettes, mert csaknem egy héten át folytatott szaktudásra valló és leleményes nyomozás során az Aszódon és környékén 1923. évi december hótól 10 hónapon át a vagyonbiztonsági veszélyeztető jól szervezett tolvajbanda tagjait elfogta, *Geleta Albert* tiszthelyettes szobi őrsparancsnokot, a közbiztonsági szolgálatban hosszú időn át kifejtett buzgó és eredményes tevékenységéért, valamint az alárendeltéknek személyes jó példamutatóssal való helyes neveléséért és őrsének menteszerű rendbentartásáért, *Fehér Gyula* tiszthelyettes, nőtinesi őrsparancsnokot a közbiztonsági szolgálatban több mint 21 éven át kifejtett kiválóan eredményes tevékenységéért, valamint az alárendelték helyes vezetéséért és neveléséért, *Moró Pál* tiszthelyettes diósjenői őrsparancsnokhelyettes, a közbiztonsági szolgálatban több mint 21 éven át kifejtett buzgó és eredményes tevékenységéért, valamint az alárendelték helyes befolyásolásáért, *Kimpián János* tiszthelyettes a közbiztonsági szolgálatban több mint 21 éven át kifejtett odaadó és eredményes tevékenységéért, valamint a vele egy őrsre beosztottak helyes befolyásolásáért és *Lang Ferenc* tiszthelyettes a közbiztonsági szolgálatban kifejtett buzgó tevékenységéért és a balassagyarmati osztályparancsnokságnál az irodai teendők szorgalmas és helyes vezetéséért *dicsérettel látta el.*

A m. kir. budapesti I. sz. csendőr kerület parancsnoka Csibi Ferenc tiszthelyettes baglyasaljai őrsparancsnokot azért, mert egy bányász bérmozgalommal kapcsolatban Budapestre tervezett tüntető munkásfelvonulásról ügyes összeköttetéseiivel és állandó érdeklődésével kellő időben hírt szerezve, előljárájának azonnal jelentést tett, a munkástömeg szétesztatásánál pedig céltudatosan, határozottan, körültekintően és nagy eréllyel működött közre, *dicsérettel látta el.*

A m. kir. pécsi IV. sz. csendőr kerület parancsnoka Szócs József őrmesternek, — mert egy tüzeset alkalmával gyors intézkedése s átlagon felül buzgó tevékenységével egy nagyobb

KERÉKPÁROK Világhírű eredeti francia gyártmány „DUNLOP” angol gummikkal, szabadonfutóval és teljes felszereléssel

1,900.000 korona készpénz
Gummik és alkatrészek gyári árban

Schwartz Géza

kerékpár nagy raktára

Budapest, Német-u 45. József-u. sarok
(Vigyázat, saroküzet)

KERÉKPÁR varrógép, kötőgép
részletfizetésre előleg nélkül.

Hímzésre, kötésre oktatás

LENGYEL Budapest, VI., Gyár-utca 1.
(Áradt-utcai oldalon)

9×12-es

Kihúzható fényképezőgép kettős lencsével

teljesen felszerelve

kilencszázezer korona. Átvételkor kettőszáznyolcvanezer fizetendő és a következő négy hónap mindenikének elsején

155.000 K

FRIED ÉS NÁDOR fotószaküzlete

Budapest, IV., Petőfi Sándor-utca 3.

KERÉKPÁROK

világhírű eredeti francia, készpénzért
1.900.000 K-ért.

Kedvező részletfizetésre is kaphatók.

SZGÁL ÉS TÁRSA Budapest, Hunyady-tér 8. sz.
Hegedűs Sándor-utca sarok.

Órák

Gábor Lajos

Budapest, V., Lipót-körút 30.

— Kérjen órák és ékszerekből ingyen árjegyzéket, mely szerint 3—5 havi részletre vásárolhat. —

Készpénzfizetés mellett 10% engedmény.

Ékszerek

tűzvéssznek elejét vette, — továbbá, mert egy másik alkalommal két megvadult és az országúton vezető nélkül száguldó lovat bátran megfékezett s ezzel a kaposvári hetivásásra igyekvő járókelőket az elgázolás veszélyétől megóvta, dicséret okirattal való ellátás mellett a szolgálat nevében teljes elismerését fejezte ki.

Előléptek: Örmesterré az I. számú csendőrkerületben: *Kalmár Lajos, Antal Agoston, Sütő Lajos, N. Nagy József*; a II. számú csendőrkerületben: *Szabó Ferenc II., Molnár István II., Fekete Bertalan*; a III. számú csendőrkerületben: *Harmath Gyula, Bokor József, Kéninger Ferenc, Marics József, Major József, Németh Lajos III., Ruska Ferenc*; a VI. számú csendőrkerületben: *Papp György, Mészáros Gusztáv, Bárany István, Kovács János I., Nagy Gusztáv, B. Berecki Lajos, Botos Pál, Varga László*; a VII. számú csendőrkerületben: *Bertalan Antal és Gronás Pál* csendőrök.

Névváltoztatás. A m. kir. belügyminiszter úr 153.625/VIII. 1926. sz. határozatával megengedte, hogy *Uhlig László* m. kir. csendőrszázados és *Magda és László* nevű gyermekei a *Csörgey* nevet viselhessék.

Házasságot kötöttek a II. számú csendőrkerületben: *Pintér Sándor* csendőrszázados *Felancsics Margit Mária* úrnővel Győrben, *vitéz Kiss István* őrmester *Ravasz Mária*val Padragon, *Horváth Adám I.* törzsrőmester özv. *Tóth Imréné,* szül. *Tóth Mária*val Tárkányban, *Adám János* tiszthelyettes *Mills Terézia*val Vérteshogláron, *Bósy Albert* tiszthelyettes *Svajda Annával* Kislángon, *Vágási Dániel* tiszthelyettes *Németh Mária*val Lébényben; a III. számú csendőrkerületben: *Bertók Pál* őrmester *Pécz Karolinával* Gécén; a IV. számú csendőrkerületben: *Kovács János IV.* tiszthelyettes *Jakab Lidiával* Istvánin, *Branikovich József* törzsrőmester *Draxler Mária*val Kéthelyen és *Varga István III.* őrmester *Kovács Mária*val Zákányban.

Elhaltak. A romhányi őrs állományába tartozó *Birnhaller Rezső* csendőr a budapesti m. kir. I. számú honvéd és közrendészeti kórházban szervi szívbajban június hó 8-án meghalt. — *Fülöp János* iváni őrsbeli csendőr június hó 17-én a szombathelyi honvéd és közrendészeti kórházban meghalt — *Murczkó István* ny. csendőr g. tiszthelyettes, aki a belügyminisztérium VI—b. osztályában teljesített szolgálatot, június 23-án, 60 éves korában, meghalt. Özvegye és 5 gyermeke gyászolja.

Kérelmek. *Bajcsi Lajos* törzsrőmestert keresi *Fehérvári Antal* cecei (Fejér várm.) csendőr s kéri azokat, akik hollétét

ismerik, közöljék azt vele. — *Nagy Albert* volt csendőr őrmestert, aki 1919-ben Rimaszombathól — ahol annak idején szolgálatot teljesített — menekült, keresi *Farkas József* kir. fogházőrmester (Kiskunfélegyháza) s kéri azokat, akik tudnak róla, közöljék azt vele.

Kölcsonös áthelyezésüket óhajtják: *Pelyhe László* seregélyesi őrsbeli (székesfehérvári osztály) csendőr, a szegedi vagy debreceni kerület területére; *Baranyi Imre* gönci őrsbeli (abaujszántói osztály) csendőr, az egri osztály területére; *Kiss Károly* eleki őrsbeli (makói osztály) csendőr, a szolnoki vagy gyulai osztály területére; *Vejszi Ferenc* enesei őrsbeli (győri osztály) csendőr, a zalaegerszegi, vagy a budapesti I. vagy II. osztály területére. Kéri kölcsonös áthelyezésüket óhajtó bajtársaikat, hogy címüket közöljék velük.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Cikket nemesak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk s azt megfelelően honoráljuk. Kéziratot nem adunk vissza. A közleményeket kérjük az ivnek csak egyik oldalára, lehetőleg félhasábosan és könnyen olvasható írással írni. A szerkesztői üzenetekben mindenkinek válaszolunk, levélben senkinek, válaszbélyeget tehát fölösleges beküldeni. Jellegül kérjük kisebb helységek neveit választani, mert az azonos jellegűből származó félreértéseket csak így lehet elkerülni.

Sok levél érkezik hozzánk a következő címmel: „Szerkesztőség és kiadóhivatal, Budapest, Országház-utca 30.” A hiányos címzés miatt természetesen egyes levelek el is kallódnak, azért kérjük olvasóinkat, hogy hozzánk intézett leveleiket a következőképpen címezzék: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest, Vár, Országház-utca 30.”

Gyöngyösmellék, bábavölgyi. Kérjen a belügyminiszter úrtól (VI. b. oszt.) segílyt. Csatolja kérvényéhez a vonatkozó okmányt, írja le kérvényében ügyét úgy, amint megtörtént s azt szolgálati úton terjessze fel.

T. I. csendőr, Fegyvernek. 1. Csendőr Lexikon rovatunkban találja a választ. 2. Azt csak azok az előljárók dönthetik el, akik az ügyet kivizsgálják. Meg kell próbálni. Levelében küldött 2000 K bélyeget lapunk javára bevételztük.

Csendőrségi kerékpárjaink megérkeztek!

Kedvező részletre. Kerékpár alkatrészt, friss gummik nagyban árban. Világhírű **VARRÓGÉPEK.** Javítások gyorsan és olcsón.

LÁNG IMRE BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRÚT 3. SZ. (Sarok üzlet) Árjegyzék ingyen

KEMÉNYFA BÚTOROK

elismert győri gyártmány jótállással

HEGEDÜS ÉS TÁRSA-nál

BUDAPEST, VII., DOHÁNY-UTCA 10.

Csendőrségnek és közalkalmazottaknak 12 havil részletre előleg nélkül.

Sportérmek és plakettek, sportszobrok és dísz-tárgyak (serlegek, órák stb.) mint tisztelet- és vándordíjak, **jelvények, katonai rendjelek**

MORZSÁNYI-nál,
Budapest, IV., Eskü-út 5. sz.

(Klotild palota, Erzsébet hídnál)

30 év óta a világot uraló eredeti angol

The Champion kerékpárokat

3 évi jótállással előnyös részletre, kerékpáralkatrészeket, lánc, pedál, nyergeket nagyban gyári árban, külső gumik 98 ezer-, belső 80 ezertől, **Motóbécane** francia motorkerékpárokat 11 $\frac{1}{2}$ millióért szállítunk.

LÁNG JAKAB ÉS FIA kerékpár- és motornagykereskedők
Arjegyzék ingyen. Budapest, VIII. kerület, József-körút 41. szám

FIGYELEM! A m. kir. Csendőrség legolcsóbb beszerzési forrása. **FIGYELEM!**

Mindenfajta

CIPŐT * CSIZMÁT készpénzárán vásárolhat **hathavilefizetésre**

Nyomatvánnyal és felvilágosítással készséggel szolgál a

NORMA CIPŐKERESKEDELMI R.-T.

Telefon 79—79. Budapest, V. kerület, Erzsébet-tér 13. szám. Telefon 79—79.

J. M. esendőr, Nagyesere. Ha az őrs házóró ebe a kineztár tulajdona, akkor adómentes, ha azonban magánégyenő, akkor adót kell utána fizetni, de mert házórózásra alkalmazzák, a legalsóbb adót.

S. J. esendőr, Tiszakeszi. Kötvelezője 3 évi katonai szolgálati idejének beszámításával 1925 március 31-én már lejárt. Katonai szolgálati idejének beszámítása, vagyis igazolása körül van a hiba. Pótesendőri szolgálati ideje az előléptetéshez szükséges szolgálati időbe nem számít be.

Vitatkozó esendőrök. 1. Állomáshelyéről csak erre vonatkozólag megadott engedély alapján távozhathik el. Önnek az állomáshelye pedig az a község, amelyben az őrsparancsnoksága van és mindenesetre állomáshelyén kívül eső helynek kell tekinteni egy 17, vagy akár kevesebb km. távolságra eső községet még akkor is, ha az különben az őrskörlethez tartozik. Eltávozási engedély nélkül tehát a kért helyre nem mehet el. Hogy ébresztőig vissza tud térni, az nem változtat a dolog lényegén. Ha egynek erre joga volna, akkor megilletné a jog bajtársait is és mit gondol, hogyan festene az az őrs, amelynek legénysége vacsora után a szélrőzsa mindeu irányában elszéledve, 15–17–20 km-nyire az őrszlaktanyától töltené az éjszakát? Ott ugyan gyenge lábbon állana a közbiztonság s azzal együtt a esendőrök becsülete is. 2. Eltávozási engedélyt igénybe vehet őrsállomáshelyén is. Az eltávozási engedéllyel nem köteles, hanem csak jogosult az állomáshelyéről eltávozni. Más őrsállomáson csak 24 órát meghaladó tartózkodás esetén kell jelentkeznie az őrsparancsnokságnál.

Pannonhalma. Csendőr Lekszikon-rovatunkban találja a választ.

Szerenese. A volt es. és kir. 38. gyalogezred irattára Kecskeméten van a polgármesteri hivatalban.

B. M., Székesfehérvár. Sárga cipőt tisztek viselhetnek, kivéve, amikor csapattal vonulnak ki s amikor természetesen e tekintetben is a csapathoz kell alkalmazkodniok. Egyébként úgy értesültünk, hogy ez a kérdés esetleg még a folyó évben végleges rendezést nyer.

Haza. Gabányi János „A magyar nemzet történelme“ c. művének III. kötete július első felében jelenik meg.

Tavaszi álom. 1. Közeljövőben fogják ezt a kérdést is eldönteni sok egyéb, hasonló természetű ügyel. Ma még rendezetlen. 2. Az utasítás értelmében szolgálatilag fellépő esendőr oldalfegyverét jogosult — az előírt feltételek mellett — használni. Szolgálaton kívül őrmesterek is viselhetnek gyalogtiszti kardot, ez is olyan oldalfegyver tehát, amelyet a szolgálatilag fellépő esendőr jogosan használhat, ha természetesen az eset többi körülményei is jogossá teszik a szolgálati fellépést s az annak folyományaképpen bekövetkezett fegyverhasználatot. 3. Tudjuk, hogy a esendőr csak fegyverét, vagyis csak esendőrségi fegyvert használhat jogosan. Ezek közé tartozik ugyebár a lovas esendőrkard is, tehát jogos fegyverhasználatot lehet vele eszközölni — még gyalogcsendőrnek is, ha történetesen azt kötött az oldalára. A fegyverhasználat tehát ebben az esetben is lehet jogos, de azért már felelősségre fogják vonni az illetőt, hogy őt meg nem illető kardot viselt. 4. A vonaton utazó járőr is teljesít gyalogosan szolgálatot, legalább is addig, amíg ki-megy az állomásra s megérkezéskor elhagyja az állomást, avagy átszálláskor, hosszabb várakozások alatt stb. is megeshetik, hogy a levelében jelzett észleletet tesz. Természetes tehát, hogy az erre előírt feljegyzést nem szabad elmulasztania.

B. törzsrőrmester, Beremend. Szolgálati úton adja be kérvényét a belügyminiszter úrhoz (VI. b. osztály). A kérvényhez csatoljon egy községi bizonyítványt, amelyben az előjáróság igazolja, hogy a gyermeknek Ön a legközelebbi hozzátartozója, hogy más, aki a gyermek eltartására és nevelésére hivatott Önön kívül nincs s hogy a gyermek vagyontalan.

XX. D. Legfeljebb 3 év tartamára engedélyezik, hogy a nyugdíja élvezete mellett külföldön tartózkodjék. Ebben az esetben felhatalmazhatja családjá valamelyik tagját, hogy nyugdíját felvehesse.

1885. I. Kosztolányi Dezső „Vérző Magyarország“ c. és „A Hazáért“ címfeliratú könyvét megrendelheti Kókai Lajos könyvkereskedésében (Budapest, Kamermayer-utca 3.). Ára 50.000 K. 2. Nem tudjuk. 3. Kormányrendelet-jelenik meg rövidesen, amely a kérdést értesülésünk szerint előnyösen rendezzi. 4. Mi nem hallottunk erről, de abban az értelemben, amint Ön írja, erről szerintünk szó sem lehet. 5. Rövidesen rendezik ezt a kérdést is, mert ma még rendezetlen.

**HEGEDŰ
HARMONIUM
TÁROGATÓ
CIMBALOM
HARMONIKA
CITERA**

és az összes hangszerek, legjobbak, csakis itt a gyárban kaphatók.
Művésziesen javít, legjobb húrokat készít.
Árjegyzéket ingyen küld

MOGYORÓSSY GYULA m. kir. szab. hangszergyára
BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 71.
Csendőrségnek részletfizetési kedvezmény.

Kerékpárok

német angol francia
erős turagépek

olcsón részletre is

BÁLINT LÁSZLÓ BUDAPEST, ÜLLŐI-ÚT 52/b.

Elsőrendű német gyártmányú

kerékpárok és varrógépek

véglegesített esendőröknek előnyös

részletfizetésre kaphatók.

Kerékpár és Varrógépkereskedelmi Vállalatnál
Budapest, VI., Andrássy-út 83 – 85 sz.
Telefon 980 – 22.

BÚTORCSARNOK

ERNST GYULA, BUDAPEST, VII., DOHÁNY-UTCA 33
(Klanczál-utca sarok)

Mindenféle bútorok és lakberendezési tárgyak óriási választékban. A esendőrség tagjainak jutányos ár és kedvezményes fizetési feltételek. Vidékre csomagolás.

KERÉKPÁR, VARRÓGÉP

előnyös részletfizetésre. Alkatrészekben, gummiban nagy választék. — Javítások pontosan eszközöltetnek.
A esendőrség tagjainak árengedmény!

FARKAS GÉZA mechanikai szaküzlete Budapest, I., Atilla-körút 50

Olcsóbban mint bárhol
bútor részletre, vidékre is.

Báló, ebédlő, úriszoba, leányiszoba, angol búrgarnitúra és egyéb berendezési tárgyak.

BLEIER, Rákóczi-út 30. félelemet. Címre ügyelni!

Magyar kir. honvédelmi miniszterium és esendőrség sportcikké szállítója

Macher Rezső és Társa
Budapest, VI., Podmaniczky-utca 45. sz.
Árjegyzék ingyen és bérmentve!

Tiszavidék. Rövidebb időre szóló útlevelet abban az esetben is kaphat, ha az optálási ügyét még nem intézték el. De Amerikába csak magyar állampolgársági igazolvány felmutatása mellett kaphatna útlevelet. A kivándorlási szándéka azonban értesülésünk szerint a jövő évben is reménytelen, mert az amerikaiak által engedélyezett bevándorlási létszám már betelt. Hogy ez Romániában hogyan áll, azt nem tudhatjuk.

K. J. 25. A lovas tanfolyamra vezényelt nők (csak legénység) családi segélyben részesülnek. Ez egyenlő a napidíj negyedrésszel. A napidíj fele a vezényeltetési pótdíj, amely nem azonos az előbb tárgyalt családi segéllyel. 2. Olvassa el a múlt évi 9. sz. Csendőrségi Közlöny mellékleteként kiadott 156600/VI. b. 1926. sz. B. M. rendelet 7. §. 4. p. 1. bekezdését és a 4. §. 2. II. pontját.

Vitakozók. Etyek. Felülvizsgálatásáig való szabadságolását kérheti, ezt engedélyezni szokták. Máskor olyan jelígtől válasszon, amelyet e rovatunk bevezető sorában kérünk olvasóinktól. Kénytelenek voltunk jelígejét az állomáshely megjelölésével kiegészíteni, mert más is kért az Ön jelígeje alatt választ.

Tápió. Minden néven nevezendő táncmulatsághoz előzetes rendőrségi engedélyre van szükség. Értesülésünk szerint újabb szabályozni fogják a kérdést és esetleg mentesítik a korlátozás alól azokat a kisebb keretű táncmulatságokat, amelyeket kaszinók, klubok, társaskörök belépődíj nélkül és szigorúan csak a tagok s azok hozzátartozóinak részvételével rendeznek. Ismételjük azonban, hogy ma még csak gondolkoznak ezen és egyáltalában nem biztos, hogy ezt a kivételezést életbe léptetik.

Hercegszöllős. 1. Az ügyészi megbízott a járásbíró előtt képviseli a vádat. A nála tett feljelentéseket közli a járásbíróval. Semmiféle törvényes alap nincs, amely önálló nyomozásra feljogosítaná s így nem tudunk elképzelni olyan esetet, amikor a saját hatáskörében felhívást intézhetne az őrökhöz. 2. A szervezeti utasítás 38. §. 3. b) pontja értelmében az őrsparancsnok önmagának és az alárendelt legénységnek havonta egyszer 16 óráig terjedő eltávoztatást engedélyezhet az ország határain belül eső minden olyan helyre, ahonnan az illető az engedélyezett idő alatt állomására bevonulhat. Ez az előírás s ezért nem lehet havonta több eltávoztatást engedélyezni.

lyezni. Szolgálati érdekeket veszélyeztetne az, ha havonta ennél több eltávoztatást lehetne igénybevenni. De erre nincs is szükség, mert az évenként élvezett szabadság és a havonta igénybevett 16 órai eltávoztatás keretében mindenki rendbe hozhatja a magánügyeit. Ezt Ön is beláthatja, — ha csak nem szerelmes. Mert ebben az esetben valóban kevés a havonta engedélyezhető 16 órás eltávoztatás, de ilyen esetben kevés volna annak a duplája s még többszöröse is. 3. Általános érvényű intézkedés erre vonatkozólag nincs. Kerületenként, sőt talán osztályonként szabályozzák. Mi úgy gondoljuk, hogy azért mert nekik jártasabbaknak kell lenniük ebben, mint a fiatalabbaknak. 4. A laktanyaszabályok 66. pontja értelmében megrendelt (előre bement) szemle alkalmával a fogadtatás a bejáraton belül történik. Jelentkeznek: az őrsparancsnok vagy helyettese és a laktanyaügyeletes (készültséges) csendőr. A netán helyben levő előjárók rendfokozatuk szerint szintén állást foglalnak. A csendőrök, ha más parancs nincs, az elrendelt öltözetben a szobákban egyenként az ágyuk elé vagy közé állanak, a szobaparancsnok pedig az ajtó közelében foglal állást. A fentiekből következik, hogy a parancsnok a szemlélő előjárónak nem megy eléje, de a szabályzat értelmében nem is mehet, mert akkor ki kellene mennie az utcára s ott kellene jelentkeznie. 5. Persze, hogy nem helyes. 6. A volt főtörzsrörmestereknek hosszas szolgálati idejük van s indokolt, hogy lényegesen magasabb vezénylési pótdíjat kapjanak a csendőrnél. 7. Mert a kettős szárú szemüveg, vagyis pápaszem, szolgálatban sokkal praktikusabb, mint az orresipített szemüveg, az ú. n. cvikker. Az utóbbi könnyen lecsúsz, ami pedig a szemüveg nélkül rosszul látó csendőrré veszélyes helyzetben végzetes lehet. 8. Ilyet igazán nem volna szabad kérdeznie sem. Mindennél természetesebb, hogy idegen állambeli tiszt magyar csendőr ügyét ki nem vizsgálhatja, rá fenytést ki nem szabhat és egyáltalában semminemű beleszólási, intézkedési joga és lehetősége a mi ügyeinkbe nincs s nem is lehet. Hogyan is juthatott ilyen gondolatra? 9. A kerékpáros éppen úgy köteles alkalmazkodni a kitérésre vonatkozó szabályokhoz, mint minden más közlekedési eszköz. 10. 11. Gárdonyi Géza Göre Gábor-könyvsorozatának (10 db) minden egyes darabja 25.000 K. Winkler J. „Házinyúltenyésztés” c. könyve megfelel a célnak és elég olcsó: 12.500 K. Az említett könyveket megrendelheti Kókai Lajos könyvkereskedésében (Budapest, IV. Kamermayer-utca 3.).

Alapítva: 1874.

Telefon:

József 8—61 sz.

ZELINKA KARDGYÁR
BUDAPEST, IX. KER., ÜLLŐI-ÚT 55. SZÁM.
A MAGY. KIR. CSENDŐRSÉG SZÁLLÍTÓJA.

Kardnikkelezést és
egyéb javításokat
elvállalunk.

CSENDŐR-

**tisztek, altisztek
és azok családtagjai**

nyolc havi részletfizetésre készpénzárón

a következő cikkeket kaphatják:

női-, férfi- és egyenruha- törülközőket, abroszokat,
szöveteket, belésárukat, kötött és szövött árut,
vásznat, sífont, zefireket, kötött gyermekgarnitúrát,
és egyéb vászonárukat, kesztyűt, harisnyát, kész
női s férfifehérműveket kötött kabátokat, függő-
készen és rendelésre, göny és függönykelméket,
uj, gyárilag sterilizált ágytollat és pelyheket, paplanokat, mindennemű mosókelméket, selymeket, valamint díspárnákat a

TRIBON Ruházati Részvénytársaságnál
BUDAPEST, VIII., ÜLLŐI-ÚT 14. SZÁM.

Az egyes vásárlások utáni első részletek 1926 augusztus hó 1-ével kezdődnek.

Legszebb

Legjobb

Legolcsóbb

PAP -lan PAP -lan PAP -lan
kárpitosárú,
vas- és rézbútorgyára

szőnyeg, pokróc, függöny, ágy- és asztalterítők, gyermekkoscsik, nyugszékek, leánysohák, előszoba- és kerti hűtörök, ernyők és sátrak minden kivételben kaphatók.

GICHNER JÁNOS

Budapest, VII. kerület, Erzsébet-körut 20.

Nagy katalógust 4000 korona ellenében postán küldök. A M. Kir. Csendőrség kötelékébe tartozóknak 5% engedményt adok.

A

Csendőrségi Lapokban

csak olyan teljesen megbízható cégek hirdetéseit közöljük, amelyekről olvasóink bizalommal vásárolhatnak. Annak a cégnek a hirdetését, amely ellen a legkisebb jogos kifogás merül fel, azonnal töröljük, miért is kérjük olvasóinkat, hogy minden felmerült panaszt velünk közölni sziveskedjenek.

G. J., Csanakhegy, 1. Kötelezője 1928 március 31-én jár le. Beleszámitottuk 1 év 3 hónap és 12 napi katonai szolgálati idejét is. 2. Nem tudjuk. Parancsban meg fog jelenni.

Fehérvári Antal csendőr, Cece, Jeligéje — ha jól betűztük ki —, olyan hangzású, hogy arra választ nem közölhetünk; kénytelenek voltunk tehát a teljes címét jeligének használni. 1. Az csak arra vonatkozó igazolvány, hogy magyar állampolgárságát kérte, de nem egyenlő értékű az állampolgársági igazolvánnyal. Az írt okmányait kérvény kíséretében s a községi előjáróság útján terjessze fel a belügyminiszter úrhoz. 2. Az, aki magyar állampolgárságának fentartására irányuló elhatározását bejelentette, házasságot köthet, — ha természetesen az egyéb feltételeknek is megfelel.

Vitatkozók, Medgyesegyháza. Bizony ez nagy különbség, de minden gazdálkodást érhet olyan csapás, hogy az osztalékok így megeszappannak. A Cs-20. utasítás (Határozványok a közgazdálkodások vezetésére) III. 4. pontjának 4. bekezdése értelmében a közgazdálkodás ama tagjának, aki az őrsről végleg távozik, azt a jutalékot kell fizetni, amely az utolsó becslés alkalmával megállapított. Ha az utolsó becslés óta hat hét elmúlt, akkor új becslést kell eszközölni. A belépő tag alapfőköül ugyanannyit tartozik fizetni, amennyit az ugyanakkor távozó tagnak a közgazdálkodás osztalékául kifizetett. Mi úgy látjuk, hogy az Önök kölesönös áthelyezése esetében a szabályzatnak megfelelően jártak el, de mert levele még sem teljesen részletes és így minden mellékkörülményt nem ismerhetünk, ha ezek után is megkárosítottnak érzi magát, akkor jelentse meg az ügyét őrskihallgatáson. Egyébként pedig olvassa el mai számunkban „Vitatkozók, Etyek” jeligére küldött üzenetünk két utolsó mondatát.

Legjobb, legszebb, legolcsóbb **MERKUR KERÉKPÁR**
A csendőrség tagjai részére különleges kedvezmény. — Gummik, alkatrészek legolcsóbb nagyban árbán. — Részletfizetési kedvezmény.
DÉRY EDE géparuháza SZEGED.
Képes árjegyzék ingyen. Alapítotott 1880.

MODERN BÚTORSZALON
Állandó nagy kiállítás. — Teljes lakberendezések. — Olcsó, szolid kiszolgálás.
Feltétlen hitelképes vásárlóknak előnyös **fizetési kedvezmény!**
GÁSPÁR, Üllői-út 14 és Baross-utca 11.

Közalkalmazottak Országos Gazdasági Szövetkezete
(KOGSz)
Szervita-tér 5. I. em. Telefon: 90—73, 90—74, 90—75.

Ruházati főosztály:
IV. Egyetem utca 3. Telefon: József 133—71.

Fiók áruosztály:
I., Vár, Tárnok-utca 2. földszint.

Vidéki exposituráink:
Szegeden, Miskolcon, Debrecenben, Pécsen, Székesfehérvárt és Győrben.

Szén- és fátelap:
V., Vág-utca 22. Telefon: Lipót 921—45.

Tüzelőanyag rendelési központ:
IV., Szervita-tér 5. I. em. Telefon: 90—73, 90—74, 90—75.

Húsüzem:
VIII., Óriás-utca 30. Telefon: József 3—91.

Élelmiszerárúdnak:
VII., Dévényi-utca 1. — VIII., Rákóczi-út 25. sz. (Vas-utcai oldalán). — X., Pongrácz-út «O» épület. — Pestszenlőrinc, állami telep. — Rákospalota, vasuti állomás. — Szeged Aradi-utca 5.) — Vác.

Ruházati és tüzelőanyag készpénzvásárlásnál árendemény, de ugyanott 6 havi részletfizetésre is lehet vásárolni. Élelmiszer árúdnakban és húsüzemben könyvecskére történő bevásárlásnál fizetés következő hó 1-én. Felvilágosítást készpénzzel ad bármely üzemünk vagy központunk. Tájékoztató árakat időnként a Magyar Közalkalmazottak Lapja, Honvédelem, Nyukosz és Csendőrségi Lapok-ban is közölünk.

Bán Ferenc id. irodaszolga, Nagykanizsa. Júliusban — mint értesültünk — megtörténnek a kinevezések. Hogy ki hová kerül, arra természetesen nem adhatunk felvilágosítást, mert azt még nem lehet tudni. Valószínű, hogy tekintetbe veszik az erre vonatkozó kérelmeket, de erre biztosan nem számíthat.

Akarat. Olvassa el lapunk 1925. évi 21. számában „Építkező”, 22. számában „G. főtörzsőrmester, Esztár” és 25. számában „Érdeklődő” jeligére küldött üzenetünket. Megjegyezzük, hogy a folyó évben már nincs rá kilátás, hogy a kölesönben részesülhessen, de éppen azért, hogy a jövő év tavaszán erre számíthatson, adja be kélekedés nélkül a kérvényét. Persze nem garantálhatja senki, hogy meg is kapja a kölesönt, mert az igénylő igen sok s a rendelkezésre álló pénz kevés. Más formában állami támogatást házépítésre nem kaphat. Nem állja meg a helyét az az értesülése, hogy tiszték 2 évi fizetésüket megkapták előre — 20 évi törlesztésre. Ez semmiféle címen meg nem történhetett. Informátora bizonyosan a végkielégítésben részesültekre gondolt, akik végleg kiléptek az állam szolgálatából. A házépítéssel bizony általában még várni kell egy ideig, de azért nem szabad kétségbeesni, mert igaz ugyan, hogy a bérelt lakások bizony kényelmetlenek, de ma még ott tartunk, hogy sok embernek ilyen lakása sincs.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

PINCZÉS ZOLTÁN százados.

Pallas r.-t. nyomdája Budapesten, V., Honvéd-u. 10. sz.
(Telefon: 5—67, 5—68.)

Felelős vezető: Tiringer Károly műszaki igazgató.

350 darab

A. E. G. Mignon írógépet rendeltek meg nálunk a m. kir. csendőrség tagjai néhány hónap alatt.

Minden őrsparancsnok úr arra törekszik, hogy szép, rendes és tiszta jelentéseket terjesszen fel előljárásihoz és a hatóságokhoz, mert ezzel elismerést és dícséretet szerez a maga és örse számára.

Valóban szépen, tisztán, könnyen olvashatóan és emellett gyorsan is csak írógéppel lehet dolgozni.

Az A. E. G. írógép csendőrségi használatra a legmegfelelőbb, mert összehasonlíthatatlanul olcsóbb minden más írógépnél, rendkívül tartós és a kezelése is egyszerű.

Rendelje meg próbára ezt az írógépünket havi 150.000 korona részletfizetésre, biztosítjuk, hogy a legteljesebb mértékben meg lesz vele elégedve.

UNIO MAGYAR VILLAMOSSÁGI RT.
IRÓGÉP OSZTÁLYA
Budapest, VI., Andrássy-út 15. I. em.

SIMON GYULA bőrönd- és bőrdíszmű-készítő
Budapest, VIII., Baross-utca 1. sz.
Calvin-tér mellett. Csendőrségi tagoknak árendemény.

Világhírű **TRIUMPH** kerékpárok, **GRITZNER** varrógépek kedvező részletfizetésre is.
KERÉKPÁRGUMMIK ÉS ALKATRÉSZEK GYÁRI ÁRBAN
BACHRACH Budapest, VII., Wesselényi-utca 56.